

WELLBEING@ARTIFICIAL INTELLIGENCE

2023-1-PT01-KA220-SCH-00155442

NERIMO ĮVEIKIMO BŪDAI MOKYKLOSE. 7 ŠALIŲ TYRIMAS

Co-funded by
the European Union

Šis leidinys parengtas įgyvendinant ERASMUS+ projektą WELLBEING@ARTIFICIAL INTELLIGENCE 2023-1-PT01-KA220-SCH-00155442, kurį koordinuoja Porto politechnikos institutas (Instituto Politécnico do Porto). Ji atspindi tik autorių požiūrį, o Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį joje pateiktos informacijos panaudojimą.

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išsakytos nuomonės ir požiūriai yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ir nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti už jas atsakingos.

Autoriai

Kontaktai: https://wellbeing-ai.eu/
Šiam leidiniui taikoma licencija Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International

Rodyklė

1. Pagrindinė informacija 2
2. Nerimas mokyklos aplinkoje: teorinis požiūris 4
3. Konsorciumo narių šalių švietimo sistemos visuotinis apibūdinimas. 6
3.1. PRANCŪZIJA 6
3.2. GRAIKIJA 9
3.3. LIETUVA 12
3.4. LENKIJA 18
3.5. PORTUGALIJA 23
3.6. SLOVĖNIJA 26
3.7. TÜRKİYE 30
4. Nerimo metodai 7 šalių mokyklose 35
4.1. PRANCŪZIJA 36
4.2. GREECE 45
4.3. LIETUVA 48
4.4. LENKIJA 52
4.5. PORTUGALIJA 57
4.6. SLOVĖNIJA 64
4.7. TÜRKİYE 69
5. Baigiamieji svarstymai 78
6. Nuorodos 80
7. Priedai 82

Co-funded by
the European Union

1. Pagrindinė informacija

WAI (Wellbeing@Artificial Intelligence) projekte sprendžiama vis svarbesnė švietimo problema: mokinių psichikos sveikata, ypač susijusi su nerimu. Europos švietimo sistemose pastebimas smarkiai išaugęs moksleivių nerimas, kurį dar labiau didina unikalus skaitmeninės aplinkos spaudimas. Mokyklose diegiant vis daugiau skaitmeninių priemonių ir metodikų, mokinių akademinė, socialinė ir emocinė aplinka sparčiai keičiasi. Nors šios priemonės suteikė daug naudos švietimui, jos taip pat padidino reikalavimus mokiniams, dažnai sukurdamos atmosferą, kurioje sustiprėja stresas ir nerimas. COVID-19 pandemija dar labiau sustiprino šiuos iššūkius, nes padidino mokinių atskirtį nuo bendraamžių ir pedagogų, dar labiau pabrėždama prieinamų ir veiksmingų psichikos sveikatos paramos mechanizmų švietimo sistemose poreikį. Šiomis aplinkybėmis pabrėžiama, kad reikia inovatyvių metodų, padedančių pedagogams palaikyti mokinių gerovę, prisitaikant prie besikeičiančio skaitmeninio kraštovaizdžio taip, kad stresas būtų mažinamas, o ne didinamas.

Atsižvelgdamas į šiuos augančius poreikius, WAI konsorciumas sutelkė įvairią patirtį, derindamas aukštojo mokslo institucijų, vidurinių mokyklų, vietos valdymo institucijų ir privačių technologijų įmonių septyniose Europos šalyse įžvalgas. Šis daugiadisciplininis bendradarbiavimas skirtas skatinti holistinį požiūrį į mokinių nerimo supratimą ir sprendimą švietimo įstaigose. Konsorciume dalyvauja partneriai, turintys įvairios patirties švietimo, psichikos sveikatos ir technologijų srityse, todėl užtikrinamas visapusiškas požiūris į poreikius, sprendimus ir galimus iššūkius, susijusius su psichikos sveikata mokyklose.

Pagrindinis WAI tikslas - suteikti pedagogams praktinių, dirbtiniu intelektu paremtų priemonių, kurios padėtų veiksmingai palaikyti mokinių psichinę gerovę. Pagrindinė šių pastangų dalis - priemonių rinkinio ir jį lydinčios švietimo programos sukūrimas. Priemonių rinkinys suteiks mokytojams galimybę susipažinti su žiniomis apie psichikos sveikatą ir AI pagrįstomis strategijomis, kurias jie galės pritaikyti savo klasėse. Tai apims konkrečius nerimo simptomų atpažinimo ir valdymo metodus, padėsiančius mokytojams anksti atpažinti ir spręsti mokinių poreikius. Be to, švietimo programos tikslas - suteikti mokytojams įgūdžių, reikalingų, kad jie galėtų užtikrintai ir atsakingai taikyti dirbtinio intelekto priemones, skatinant saugią ir palankią aplinką mokiniams.

Kitas svarbus WAI komponentas - asmeninio asistento (PA) sistemos, kurioje dirbtinis intelektas pasitelkiamas teikiant individualiems mokiniams pritaikytas rekomendacijas, kūrimas. Ši rekomendacijų sistema bus kuriama taikant dalyvaujamąjį metodą, įtraukiant mokytojų, psichikos sveikatos ekspertų ir dirbtinio intelekto kūrėjų indėlį, siekiant užtikrinti, kad ji atitiktų realius klasės poreikius. PA naudosis specialiais algoritmais ir duomenimis, kad pasiūlytų rekomendacijas ir išteklius, kurie padeda mokinių gerovei ir padeda jiems veiksmingiau valdyti nerimą. Sistema bus kuriama daug dėmesio skiriant etiškam dirbtinio intelekto naudojimui, užtikrinant, kad jos rekomendacijos būtų skaidrios, gerbtų privatumą ir būtų suderintos su tvaria švietimo praktika. Toks požiūris ne tik tiesiogiai padeda mokiniams, bet ir didina švietimo suinteresuotųjų šalių informuotumą apie teigiamą AI vaidmenį psichikos sveikatos srityje.

Galiausiai WAI projekto tikslas - sukurti tvarią sistemą, kuri leistų įtraukti dirbtinio intelekto priemones į švietimo sistemas visoje Europoje, spręsti neatidėliotinus

Co-funded by
the European Union

psichikos sveikatos uždavinius ir kartu pasirengti ateities poreikiams. WAI siekia skatinti atsakingą dirbtinio intelekto integravimą į švietimą, pasitelkiant sprendimus, kuriuose pabrėžiamas etiškas naudojimas ir duomenų privatumas. Be to, projektu, kuriame daugiausia dėmesio skiriama informuotumui ir mokymui, siekiama skatinti platesnį supratimą apie tai, kaip dirbtinis intelektas gali padėti užtikrinti psichikos gerovę, skatinant švietimo įstaigas apgalvotai diegti šias naujoves. Šiomis bendromis pastangomis WAI siekia reikšmingai prisidėti prie švietimo technologijų ir psichikos sveikatos gerinimo, skatinant sveikesnę ir atsparesnę mokymosi aplinką.

2. Nerimas mokyklos aplinkoje: teorinis požiūris

EBPO ir Europos Komisijos ataskaitoje (OECD/Europos Sąjunga, 2022) teigiama, kad keliose Europos šalyse per pandemiją jaunimo nerimo ir depresijos simptomų padaugėjo daugiau nei dvigubai, ir pabrėžiama, kad reagavimas į psichikos sveikatos problemas yra nepakankamas. Šiame kontekste nerimas, kaip būsena, orientuota į pasirengimą galimiems neigiamiems ateities įvykiams, iškyla kaip problema, kurią galima spręsti ankstyvose stadijose.

Nerimo sutrikimai bendrai yra labiausiai paplitusi psichikos sutrikimų rūšis tarp jaunų žmonių, kurių vidutinis paplitimas pasaulyje įvairiais laikotarpiais siekia 6,5 % (Polanczyk, Salum, Sugaya, Caye ir Rohde, 2015). Dauguma populiacijos vertinimų, pagrįstų diagnostiniais interviu, rodo, kad maždaug 5-10 % 6-18 metų amžiaus jaunuolių per 12 mėnesių laikotarpį atitinka nerimo sutrikimo diagnostinius kriterijus (Canino ir kt., 2004; Vicente ir kt., 2012).

Nerimo ir depresijos paplitimas skiriasi priklausomai nuo lyties, dažniau pasitaiko moterims (Canals et al., 2019). Sutariama, kad dauguma psichikos sutrikimų atsiranda apie 14 m. Ypač anksti atsiranda nerimo problemos, apie 50 % nerimo sutrikimų prasideda iki 18 m., o beveik 75 % - iki 25 m. (Solmi ir kt., 2022).

Paauglių nerimas paprastai yra susijęs su jų savęs suvokimu. Šie jaunuoliai gali nerimauti dėl akademinių rezultatų ir spaudimo siekti puikių rezultatų, dėl to, kaip juos suvokia kiti, ir dėl savo kūno vaizdo, ypač susijusio su fiziniais pokyčiais, susijusiais su augimu. Ne visada lengva nustatyti paauglių nerimą, nes jie linkę slėpti savo mintis ir jausmus (Weems, C. F., Costa, N. M., 2005).

Nepriklausomai nuo specifinių paauglių simptomų, nerimas gali neigiamai paveikti jų mintis, emocijas ir fizinę sveikatą. Tai savo ruožtu gali trukdyti jų gebėjimui veikti tiek akademinėje, tiek socialinėje srityje. Kai kurie požymiai, galintys rodyti šią būseną, yra nuolatinis nerimas dėl kasdienės veiklos, pasitraukimas iš draugų ir socialinės veiklos, dirglumas ar agresyvumas, akademiniai sunkumai ar prastėjantys rezultatai, nenoras lankyti mokyklą, miego problemos, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas ir nuolatinis poreikis gauti patvirtinimą. Nepriklausomai nuo to, kaip nerimas pasireiškia paaugliams, jis gali neigiamai paveikti jų mintis, emocijas ir fizinę sveikatą, o tai turi pasekmių akademiniams ir socialiniams rezultatams (Essau et al., 2014; Rapee, M., Schniering, A., Hudson, L., 2009).

Mokyklos kontekste ir atsižvelgiant į 15-18 metų amžiaus mokinius, nerimas gali riboti mokinių pažintinį vystymąsi, nes nukreipia dėmesį nuo mokymo ir mokymosi veiklos. Kai kurios dažniausios problemos, su kuriomis susiduria mokiniai ir kurios sukelia jiems nerimą, yra susijusios su mokymosi rezultatais, socialine aplinka ir spaudimu, kurį jie gali jausti dėl atsakomybės priimant sprendimus, galinčius turėti įtakos jų ateičiai. Po pasaulinės pandemijos metų, problemos, susijusios su pastaraisiais metais vis dažniau pasitaikančiomis ekologinėmis katastrofomis, ir tebesitęsiantis karas Europoje, kai neaišku, kas laukia ateityje, gali būti veiksniai, didinantys gyventojų, ypač jaunimo, nerimo lygį dėl jų pažeidžiamumo, susijusio su ateities lūkesčiais. Keliuose tyrimuose nurodoma, kad nerimas yra vienas iš pagrindinių darbinės atminties slopintojų, dėl kurio mokiniai pasiekia mažesnius nei tikėtasi ir realius rezultatus (Moran, 2016; Lukasik, 2019). Labai svarbu užkirsti kelią šiai būklei, nes ankstyvos intervencijos gali sumažinti

būsimų komplikacijų, tokių kaip sunkesni emociniai sutrikimai ir neigiamas poveikis mokymuisi, riziką.

Visuomenės sveikatos srityje prevencinės intervencijos skirstomos į visuotines, atrankines ir indikacines (Piqueras, J. A. ir kt., 2024). Psichikos sveikatos srityje atrankinis požiūris yra nukreiptas į grupes, kurioms dėl konkrečių rizikos veiksnių kyla didesnė emocinių sutrikimų išsivystymo rizika. Indikuotasis požiūris skirtas grupėms, turinčioms lengvų, bet pastebimų emocinio sutrikimo simptomų (Stockings EA, et al., 2016).

Mokytojų rengimas atlieka labai svarbų vaidmenį nerimo prevencijos ir valdymo srityje. Pedagogai, apmokyti atpažinti nerimo požymius ir taikyti tinkamas strategijas klasėje, gali sukurti sveikesnę ir palankesnę mokymosi aplinką. Be to, mokytojai, besimokantys psichikos sveikatos, gali veiksmingiau spręsti emocines problemas ir taip prisidėti prie mokinių gerovės.

Šiame kontekste naujos technologijos, ypač dirbtinis intelektas, tampa galingomis priemonėmis, padedančiomis ir mokytojams, ir mokiniams. Dirbtinis intelektas gali būti naudojamas kuriant individualizuotas paramos sistemas, pavyzdžiui, virtualius asistentus, kurie nustato ankstyvuosius nerimo požymius ir siūlo intervencijos rekomendacijas. Mokytojų mokymas naudotis naujomis technologijomis, derinamas su mokymu psichikos sveikatos srityje, leidžia įgyvendinti novatoriškus sprendimus, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto platformas, kurios skatina gerą savijautą ir padeda sukurti labiau subalansuotą ir mažiau streso keliančią mokymosi aplinką.

Informacinės ir ryšių technologijos ir dirbtinis intelektas (DI) įgijo svarbų vaidmenį valdant ir teikiant sveikatos priežiūrą ir socialinę pagalbą kaip skaitmeninės sveikatos (dHealth) sprendimų dalis. Dėl pastarojo meto technologinės pažangos keli tyrėjai sukūrė inovatyvias priemones, kurios pagerina psichikos sveikatos problemų turinčių asmenų priežiūros prieinamumą ir kokybę (Caldeira, C., et al., 2018; Bucci S, Schwannauer M, Berry N., 2019). Atrodo, kad mobiliosios programos taip pat padeda vartotojams įsitraukti į sveikatą stiprinantį elgesį už klinikinio konteksto ribų (Carl JR, et al., 2022). Psichikos sveikatos kontekste naujų technologijų potencialas sulaukė dėmesio, ypač atsižvelgiant į jautrius aspektus, susijusius su depresijos ir nerimo valdymu (McIntyre RS, et al., 2023; De Angel V, et al., 2022).

Vis daugiau publikacijų pabrėžia transformuojantį dirbtinio intelekto potencialą švietime, ypač jo gebėjimą didinti personalizuotą mokymosi patirtį ir remti įvairius mokymosi poreikius (Chen L, Chen P, Lin Z., 2020). AI gali reikšmingai prisidėti prie mokinių gerovės užtikrinimo siūlydamas personalizuotą švietimo pagalbą, ankstyvą psichikos sveikatos problemų nustatymą ir intervencijas, pritaikytas prie individualių mokinių profilių. Siekiant veiksmingai įgyvendinti švietimo strategijas, svarbu parengti išsamų priemonių rinkinį. Šis priemonių rinkinys tarnautų kaip pagrindinis šaltinis, aprūpinantis pedagogus priemonėmis ir gairėmis, kaip integruoti AI į savo mokymo praktiką.

Apibendrinant galima teigti, kad mokinių nerimo prevencijai reikalingas įvairiapusis požiūris, o mokytojų vaidmuo, susietas su naujosiomis technologijomis, yra labai svarbus siekiant užtikrinti, kad jaunuoliai gautų reikiamą paramą savo mokymosi ir emociniame kelyje. Atsižvelgiant į tai, šiuo projektu siekiama ne tik spręsti šią problemą, bet ir užkirsti kelią jos didėjančiam paplitimui, panaudojant dirbtinio intelekto (DI) galimybes.

3. Konsorciumo narių šalių švietimo sistemos visuotinis apibūdinimas

Šiame skyriuje pristatomos partnerystę sudarančių šalių švietimo ir mokymo sistemų struktūros nuo ikimokyklinio iki vidurinio ugdymo: Portugalijoje, Lenkijoje, Graikijoje, Lietuvoje, Prancūzijoje, Slovėnijoje ir Turkijoje. Kiekvienoje šalyje bus pristatomi švietimo sistemos principai ir organizavimas, sekant struktūra ir baigiant mokytojų kvalifikacija. Pateikiami duomenys iš įvairių šaltinių, kuriuose pirmenybė teikiama Eurostato duomenims ir "Eurydice" ataskaitoms. Kiekvienas partneris juos papildė duomenimis, kuriuos surinko iš oficialių nacionalinių dokumentų.

3.1. PRANCŪZIJA

3.1.1. Principai ir organizavimas

Prancūzijos švietimo sistemos institucinę struktūrą sudaro įvairūs principai ir organizacijos, užtikrinančios švietimo politikos įgyvendinimą. Čia pateikiamas išsamus šios sistemos pristatymas:

Pagrindiniai principai

Laisvasis švietimas: Pagrindiniai principai: Valstybinis švietimas yra nemokamas, užtikrinantis galimybę mokytis visiems vaikams.
Sekuliarizmas: Švietimas yra pasaulietinis, t. y. nepriklausomas nuo religijos įtakos, taip užtikrinant valstybės neutralumą religijos klausimais.
Privalomas mokymasis: Švietimas yra privalomas visiems Prancūzijoje gyvenantiems prancūzų ir užsieniečių vaikams nuo 3 iki 16 metų.

Nacionalinio švietimo ministerija

Nacionalinio švietimo ministerija yra pagrindinė institucija, atsakinga už švietimą Prancūzijoje. Jai pavesta apibrėžti, įgyvendinti ir valdyti nacionalinę švietimo politiką. Į jos pareigas įeina:

- rengti mokyklų mokymo programas.
- vadovauti mokytojams ir administraciniam personalui.
- Koordinuoti veiklą su kitomis ministerijomis ir organizacijomis, siekiant užtikrinti nuoseklią švietimo politiką.

Akademijos

Prancūzija suskirstyta į akademijas, kurios yra Nacionalinės švietimo ministerijos administraciniai padaliniai. Kiekvienai akademijai vadovauja Respublikos prezidento skiriamas rektorius, kuris atstovauja ministerijai vietos lygmeniu. Pagrindinės akademijų funkcijos yra šios:

- Įgyvendinti nacionalines direktyvas.
- vadovauti jų jurisdikcijai priklausančioms mokykloms.
- prižiūrėti ir vertinti mokyklų ir mokytojų veiklą.

Pagrindinių veikėjų vaidmenys

1. Mokyklos direktorius:
   1.1. Mokyklų direktoriai: atsakingi už kasdienį pradinių mokyklų (motininių ir pagrindinių) valdymą.
   1.2. Vadovauja pedagoginiam ir nepedagoginiam personalui.

1.3. Palaiko ryšius tarp mokyklos, tėvų ir akademinės valdžios institucijų.
1.4. Valdo administracinius ir finansinius mokyklos aspektus.

2. Mokyklos direktorius:
   2.1. Vadovauja koledžui ir prižiūri mokymo ir administracinį personalą.
   2.2. Koordinuoja ugdomąją veiklą ir užtikrina mokyklos mokymo programos įgyvendinimą.
   2.3. Tvarko santykius su tėvais ir išorės partneriais.
   2.4. Priima drausminius sprendimus ir užtikrina sklandų mokyklos darbą.
3. Vidurinės mokyklos direktorius:
   3.1. Vadovauja bendram licėjaus, įskaitant bendrąjį, technologinį ir profesinį licėjų, valdymui.
   3.2. Prižiūri personalą, mokymo programą ir ugdymo veiklą.
   3.3. Palaiko ryšius su tėvais, mokiniais ir akademine valdžia. Tvarko licėjaus finansinius ir administracinius aspektus.
4. Pradinės mokyklos mokytojas:
   4.1. Moko pradinių klasių mokinius (maternelle ir élémentaire).
   4.2. Klasėje įgyvendina nacionalines mokymo programas.
   4.3. Įvertina mokinių pažangą ir pritaiko mokymo metodus pagal individualius poreikius.
   4.4. Prisideda prie pedagoginio valdymo ir derina veiklą su mokyklos direktoriumi.
5. Vidurinės mokyklos mokytojas:
   5.1. Dėsto koledže ir licėjuje (įskaitant profesinius licėjus).
   5.2. Įgyvendina mokymo programas ir rengia mokinius egzaminams.
   5.3. Vertina mokinių pasiekimus ir atitinkamai pritaiko mokymo metodus.
   5.4. Bendradarbiauja su kitais pedagoginiais darbuotojais ir dalyvauja mokyklos gyvenime.
6. Patarėjas švietimo klausimais (Conseiller Principal d'Éducation - CPE):
   6.1. Vadovauja mokinių gyvenimui licėjuje, įskaitant drausmę ir sielovadą.
   6.2. Prižiūri mokinių lankomumą ir elgesį, sprendžia konfliktus ir problemas.
   6.3. Bendradarbiauja su mokytojais, tėvais ir administracija, siekdamas palaikyti mokinių gerovę ir akademinę sėkmę.
   6.4. Organizuoja ir prižiūri užklasinę veiklą ir užtikrina sklandų mokinių aptarnavimą.

Konsultacinės ir reguliavimo institucijos

Švietimo sektoriaus reguliavime ir konsultavime dalyvauja kelios įstaigos:

- Aukščiausioji švietimo taryba (CSE): Konsultacinė institucija, teikianti nuomones dėl pagrindinių švietimo politikos krypčių.
- Akademinės tarybos: Vietos struktūros, padedančios kurti ir vertinti švietimo politiką akademiniu lygmeniu.
- Techniniai komitetai ir sveikatos ir saugos komitetai: Sprendžia klausimus, susijusius su personalo darbo sąlygomis ir sauga švietimo įstaigose.

Partnerystė ir bendradarbiavimas

Prancūzijos švietimo institucinė sistema taip pat apima partnerystę su:

- Vietos valdžios institucijomis: Jos prisideda prie švietimo įstaigų finansavimo ir materialinio valdymo.
- Tėvų asociacijomis: Jos atlieka konsultacinį ir dalyvavimo vaidmenį mokyklų tarybose ir administracinėse valdybose.
- verslo ir profesinėmis organizacijomis: Ypač susijusios su profesiniu ir technologiniu mokymu.

Išvada

Prancūzijos švietimo sistemos institucinė struktūra sukurta taip, kad užtikrintų kokybišką ir visiems prieinamą švietimą, laikantis sekuliarizmo ir nemokamo švietimo principų. Pasitelkdama centralizuotą Nacionalinės švietimo ministerijos organizaciją, decentralizuotą valdymą akademijų lygmeniu ir dalyvaujamąją partnerystę, Prancūzijos švietimo sistema siekia tenkinti visų mokinių švietimo poreikius ir kartu parengti juos visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime. Profesinė mokykla atlieka labai svarbų vaidmenį, nes suteikia galimybę mokiniams tiesiogiai pasirengti profesiniam gyvenimui. Mokyklos direktoriaus, direktoriaus, direktoriaus, švietimo patarėjo (CPE), pradinės mokyklos mokytojo ir vidurinės mokyklos mokytojo vaidmenys yra labai svarbūs veiksmingam ugdymo veikimui ir kokybei.

3.1.2. Struktūra

Švietimo institucijos

Prancūzijos švietimo įstaigos yra suskirstytos į keletą lygių, kurių kiekvienas turi savo administracinę struktūrą:

- Ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir pradinės mokyklos: Šios įstaigos, kurioms vadovauja direktorius, yra atsakingos už 3-11 metų amžiaus vaikų ugdymą.
- Gimnazijos arba vidurinės mokyklos: : Šiose mokyklose, kurioms vadovauja direktorius, mokosi 11-15 metų mokiniai.
- vidurinė mokykla: - vidurinė mokykla, kurios direktoriumi yra gimnazijos direktorius: Šiose mokyklose mokosi 15-18 metų mokiniai. Licėjai skirstomi į bendrąsias, technologines ir profesines mokyklas.
- Profesinė mokykla: Profesinės mokyklos: specializuojasi profesinio mokymo srityje, ruošia mokinius konkrečioms profesijoms, išduodamos tokius diplomus kaip CAP (Certificat d'Aptitude Professionnelle) ir profesinis bakalauras. Paprastai jose mokosi 15-18 metų mokiniai ir joms vadovauja provizorius.

"Vidurinės mokyklos lygmens ugdymas organizuojamas pagal tris pagrindines ugdymo kryptis: bendrąją kryptį, technologinę kryptį ir profesinę kryptį. Išskiriamos trys pagrindinės vidurinių mokyklų kategorijos: - bendroji ir technologinė vidurinė mokykla; - profesinė vidurinė mokykla; - polivalentinė vidurinė mokykla, kurioje derinamos dviejų ankstesnių kategorijų vidurinių mokyklų programos."

3.2. GRAIKIJA

3.2.1. Principai ir organizacija

Pradinis ugdymas

Pradinis ugdymas apima ikimokyklinio ugdymo įstaigas (privalomas visiems 4 metų vaikams) ir pradines mokyklas (trunka 6 metus. Tai 6-12 metų amžiaus vaikai).
Visose ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir pradinėse mokyklose vykdoma neprivaloma visos dienos programa.

Vidurinis ugdymas

Vidurinį išsilavinimą sudaro du studijų ciklai:

1. Gymnasio

Pirmasis ciklas yra privalomas ir atitinka gymnasio (gimnaziją).

1.1. Ji trunka 3 metus.
1.2. Joje įgyjamas bendrasis išsilavinimas
1.3. 12-15 metų amžiaus
1.4. Tai būtina sąlyga stojant į bendrąsias arba profesines aukštąsias vidurines mokyklas
1.5. Lygiagrečiai su imerizio (dienos) gimnazija veikia esperino (vakaro) gimnazija. Ją lankyti pradedama nuo 14 metų ir taip pat trunka 3 metus.

2. Lykeio

Antroji pakopa yra pasirenkamoji geniko arba epangelmatiko lykeio (bendrojo lavinimo arba profesinė vidurinė mokykla).

2.1. Ji trunka 3 metus.
2.2. Mokiniai įstoja būdami 15 metų.
2.3. Yra du skirtingi tipai:
2.3.1. Geniko (bendroji) lykeio. Ji trunka 3 metus, joje dėstomi bendrieji pagrindiniai dalykai ir pasirenkamieji specialybės dalykai.
2.3.2. Epangelmatiko (profesinis) licėjus. Jame siūlomi du studijų ciklai:
2.3.2.1. vidurinio ugdymo ciklas
2.3.2.2. Pasirenkamasis antrosios pakopos studijų ciklas, vadinamoji "pameistrystės klasė".
2.4. Lygiagrečiai su dienine lykeia taip pat yra:
2.4.1. Esperina genika (vakarinė bendrojo lavinimo) licėjaus programa
2.4.2. Esperina epangelmatika (vakarinė profesinė) licėja.

3. Antrosios galimybės mokyklos (SDE)

SDE yra valstybinės ir skirtos 18 metų ir vyresniems asmenims, nebaigusiems devynerių metų privalomojo švietimo ir turintiems pradinės mokyklos baigimo pažymėjimą.
Mokyklos lankymas trunka 2 metus.

4. Po žemesniojo vidurinio profesinio mokymo, 3 lygis

Jis teikiamas:

4.1. Profesinio mokymo mokyklose (ESK)
4.2. Darbo jėgos įdarbinimo organizacijos (OAED) profesinio mokymo mokyklose (EPAS)

Mokymasis trunka 2 metus ir apima A ir B klases. Asmenys, turintys gimnazijos baigimo pažymėjimą arba lygiavertį pažymėjimą, gali stoti į A klasę be egzaminų. ESK gali būti valstybinės arba privačios, dieninės arba vakarinės. EPAS yra valstybiniai.

5. Profesinis mokymas po vidurinio mokymo, 5 lygis

Jis teikiamas:

5.1. Profesinio mokymo įstaigose (IEK)

5.2. Studijų po vidurinio mokslo ciklas - pameistrystės klasė

IEK teikia pirminį profesinį mokymą baigusiems vidurines mokyklas, t. y. bendrojo lavinimo vidurines mokyklas (GEL), profesines vidurines mokyklas (EPAL), taip pat turintiems lygiaverčius pažymėjimus ir (arba) diplomus. Profesinis mokymas trunka 4-5 semestrus. EPAL absolventų ir lygiaverčių profesinių pažymėjimų ar laipsnių turėtojų profesinis mokymas gali trukti 2-3 semestrus. IEK gali būti valstybinis arba privatus.

Studijų ciklas po vidurinės mokyklos baigimo - pameistrystės klasė suteikia pirminį profesinį mokymą vidurinių profesinių mokyklų absolventams arba lygiaverčių pažymėjimų ar laipsnių turėtojams, turintiems pagrindinį žinių, įgūdžių ir kompetencijų lygį. Po vidurinės mokyklos baigimo - pameistrystės programa trunka 11 mėnesių.

6. Aukštasis išsilavinimas

Aukštasis mokslas yra paskutinis formaliojo švietimo sistemos lygmuo. Dauguma bakalauro studijų programų trunka 4 akademinius metus dieninių studijų.

Antrosios pakopos studijos trunka nuo vienerių iki dvejų metų, o doktorantūros - ne mažiau kaip 3 metus.

Aukštąjį mokslą sudaro:

6.1. Universitetų sektorių (panepistimio):

6.1.1. Universitetai (AEI)

6.1.2. Techniniai universitetai

6.1.3. Atėnų dailės mokykla (ASKT).

6.2. Technologijų sektorius:

6.2.1. (Technologika ekpaideftika idrymata) (technologiniai švietimo institutai TEI)

6.2.2. Pedagoginio ir technologinio švietimo mokykla (ASPETE).

Pažymima, kad švietimo institutai susijungė su aukštojo mokslo institutais (AEI).

7. Mokymasis visą gyvenimą

Mokymosi visą gyvenimą politika Graikijoje yra platesnio plėtros plano dalis. Įstatymu Nr. 4763/2020 siekiama toliau reformuoti mokymosi visą gyvenimą struktūras ir palengvinti mokymosi visą gyvenimą politikos įgyvendinimą. Profesinio švietimo, mokymo, mokymosi visą gyvenimą ir jaunimo reikalų generalinis sekretoriatas planuoja valstybinę mokymosi visą gyvenimą ir jaunimo politiką. Neformalusis švietimas gali padėti įgyti nacionaliniu lygmeniu pripažįstamus sertifikatus. Mokymasis visą gyvenimą daugiausia teikiamas:

7.1. Scholeia defteris efkairias (antrosios galimybės mokyklos - SDE)

7.2. Institouta epangelmatikis katartisis (profesinio mokymo institutai - IEK)

7.3. Epangelmatikes Scoles Katartisis ir Epangelmatikes scholes Mathitias OAED (profesinio mokymo mokyklose - ESK ir profesinio mokymo pameistrystės mokyklose - EPAS OAED)

7.4. Kentra dia viou mathisis (mokymosi visą gyvenimą centrai, KDVM)

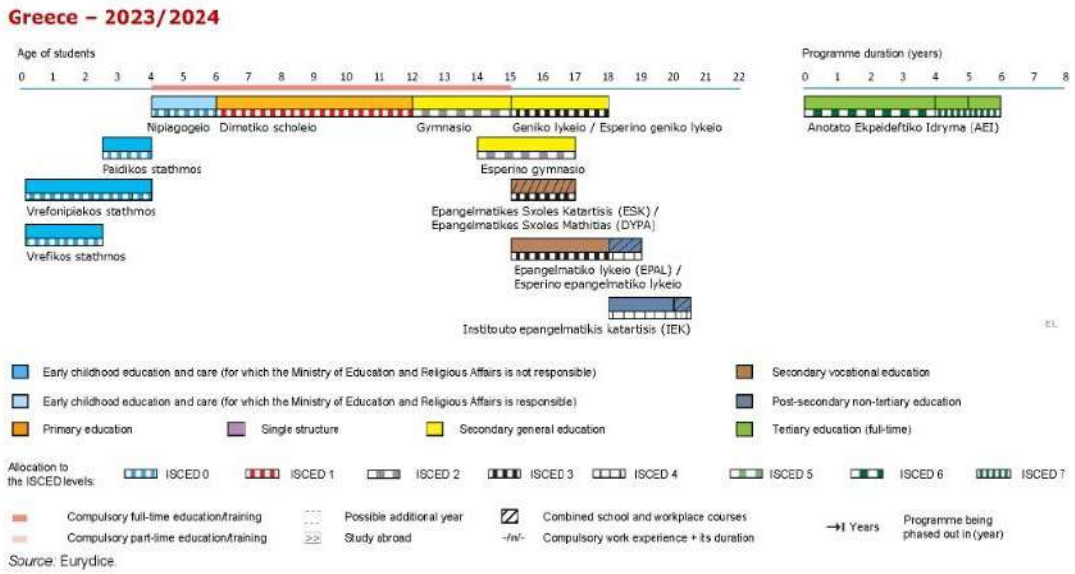
7.5. Kollegia (kolegijos).

Įstatymu Nr. 4763/2020 įvesta nacionalinė švietimo ir mokymo sistema, sukurta pagal Europos kvalifikacijų sandaros (EKS) 3, 4 ir 5 lygius. Mokymosi visą gyvenimą struktūros, įtrauktos į formaliojo švietimo sistemą, yra antrosios galimybės mokyklos (SDE) ir

profesinio mokymo institutai (IEK). Pagal reformą numatyta sukurti į formaliojo švietimo sistemą įtrauktas 16-23 metų amžiaus popamokines neprivalomas mokyklas (ESK ir EPAS).
Mokymosi visą gyvenimą centrai (KDVM) ir kolegijos yra neformaliojo švietimo sistemos dalis.

3.2.2. Struktūra

Structure of the national education system

Source: Eurydice.

Co-funded by the European Union

3.3. LIETUVA

3.3.1. Principai ir organizavimas

Lietuvos švietimo sistema yra labiau decentralizuota nei centralizuota. Valstybės institucijos, savivaldybės ir švietimo įstaigos dalijasi atsakomybe už teikiamo švietimo kokybę. Švietimo politiką nacionaliniu lygmeniu nustato Seimas. Jis priima įstatymus ir deklaracijas dėl politikos pokyčių. Vyriausybė korporacijose ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (bei kitos atitinkamos ministerijos) taip pat formuoja ir įgyvendina švietimo politiką, priima ir įgyvendina Vyriausybės teisės aktus.

Ikimokyklinis ugdymas yra privalomas, vaikai privalo lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą nuo 5 m. Mokymasis yra privalomas iki 16 m., t. y. pradinis ir žemesnysis vidurinis ugdymas yra privalomas. Mokinių pažanga ir pasiekimai vertinami standartizuotais testais 4 ir 8 klasėse.

Privalomas žemesniojo vidurinio ugdymo pasiekimų vertinimas atliekamas 10 metais (žemesniosiose vidurinėse mokyklose - 2 metais). Aukštesnysis vidurinis ugdymas baigiamas privalomais brandos egzaminais (brandos egzaminai), kuriais įvertinami mokinių ligšioliniai pasiekimai ir, jei reikia, stojant į aukštąsias mokyklas. Per paskutinius dvejus vidurinės mokyklos metus mokiniams suteikiama tam tikra laisvė rinktis mokomuosius dalykus. Ši laisvė gerokai išplečiama vidurinėje mokykloje ir aukštojoje mokykloje.

Gimnazijų, vidurinių mokyklų ir profesinio mokymo organizavimą Lietuvoje reglamentuoja šie pagrindiniai teisės aktai: Švietimo įstatymas (2011 m.), Profesinio mokymo įstatymas (2018 m.) ir Vyriausybės nutarimas: Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklės (2011 m.).

Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymai: Pradinio, pagrindinio, vidurinio ir aukštojo mokslo programų tvarkaraštis (2015 m.), Pradinio, pagrindinio, vidurinio ir aukštojo mokslo programų bendrasis planas 2023-2024 m. ir 2024-2025 m. (2023 m.).), Formaliojo profesinio mokymo programų aprašas (2012 m.), Profesinio mokymo programų 2023-2024 m. ir 2024-2025 m. bendrasis planas (2023 m.), Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašas (2012 m.), Netradicinio ugdymo koncepcija (2010 m.).

- Ankstyvasis vaikų ugdymas ir priežiūra
- Ikimokyklinis ugdymas
- Ikimokyklinis ugdymas
- Bendrasis ugdymas
- Pradinis ugdymas
- Žemesnysis vidurinis ugdymas
- Aukštesnysis vidurinis išsilavinimas
- Neformalusis vaikų švietimas

3.3.2. Struktūra

Pagal Konstituciją pradinis ugdymas yra privalomas visiems vaikams nuo 7 iki 16 metų. Kai kurie vaikai pradinį ugdymą pradeda, kai jiems sukanka 6 metai. Žemesnysis vidurinis ugdymas apima vaikus nuo 11 (10) iki 16 (15) metų, o aukštesnysis vidurinis ugdymas - vaikus nuo 17 (16) iki 19 (18) metų.

Ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra

Lietuvoje ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos skirstomos į dvi dalis. Pirmoji dalis yra neprivalomas ikimokyklinis ugdymas (kaip išimtis. Ikimokyklinis ugdymas skirtas vaikams nuo gimimo iki tol, kol jie pradeda lankyti ikimokyklinio ugdymo programą (apie 6 metus). Privalomieji priešmokyklinio ugdymo metai yra antroji ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų teikimo dalis. Vaikai turi pradėti priešmokyklinį ugdymą tais kalendoriniais metais, kai jiems sukanka 6 metai. Tėvai gali nuspręsti leisti savo vaikus į priešmokyklinio ugdymo įstaigą metais anksčiau, bet ne anksčiau kaip sulaukus 5 metų. Priešmokyklinis ugdymas trunka vienerius metus ir juo siekiama paruošti vaikus pradiniam ugdymui.

Ikimokyklinį ugdymą teikia valstybiniai ir savivaldybių vaikų darželiai bei privačios ikimokyklinio ugdymo įstaigos, taip pat jį gali teikti įvairios bendrojo ugdymo mokyklos. Priešmokyklinis ugdymas teikiamas pagal Bendrąją priešmokyklinio ugdymo programą. Ikimokyklinis ugdymas nuo gimimo iki 2 metų imtinai priskiriamas ISCED 010 lygiui. Ikimokyklinis ugdymas nuo 3 metų amžiaus ir priešmokyklinis ugdymas priskiriamas ISCED 020 lygiui.

Bendrasis ugdymas

1. Pradinis ugdymas

Pradinis ugdymas - tai privaloma ketverių metų mokymosi programa (apimanti 1-4 klases), pagal kurią įgyjamas pradinis išsilavinimas. Tai pirmasis formaliojo švietimo etapas, kuris yra jungiamoji grandis tarp ikimokyklinio ir pradinio ugdymo. Pagal Tarptautinę standartinę švietimo klasifikaciją (ISCED 2011) pradinis ugdymas priskiriamas ISCED 1 lygiui.

Pradinį išsilavinimą teikia šių tipų mokyklos: pradinės mokyklos (teikiančios ikimokyklinį, priešmokyklinį ir pradinį ugdymą); pagrindinės mokyklos (teikiančios pradinį ugdymą); progimnazijos (teikiančios pradinio ugdymo programos pirmąją dalį arba pradinio ugdymo programos pirmąją dalį ir pradinio ugdymo programą); pagrindinės mokyklos (įgyvendinančios pradinio ugdymo programą arba pradinio ugdymo programą ir pradinio ugdymo programą); vidurinės mokyklos (įgyvendinančios vidurinio ugdymo programą arba vidurinio ugdymo programą ir pradinio ugdymo programą arba vidurinio ugdymo programą, pradinio ugdymo programą ir pradinio ugdymo programą); mokyklos, vykdančios alternatyvias ugdymo sistemas (Valdorfo mokyklos, dar vadinamos Rudolfo Šteinerio mokyklomis, Marijos Montessori mokyklos, Šin'ichi Suzuki mokyklos arba tradicinių religinių konfesijų ir bendruomenių mokyklos, kuriose mokiniams vykdoma bendroji arba pritaikyta pradinio ugdymo programa pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą alternatyvios ugdymo sistemos koncepciją); specialiojo ugdymo mokyklos (įgyvendinančios ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas); suaugusiųjų mokymo centrai (įgyvendinantys ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas); daugiafunkcinės mokyklos (įgyvendinančios ikimokyklinio ir (arba) pradinio ugdymo programas;

Co-funded by the European Union

Pradinį ugdymą reglamentuoja šie teisės aktai: Švietimo įstatymas (2011), Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas "Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo" (2011), ministro įsakymai, įskaitant susijusius su Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašu (2015), Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programą tvarkos aprašu (2012), Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis (2008 m.), Bendrosiomis programomis, gimnazijų ir vidurinių mokyklų bendrosiomis programomis 2023-2024 ir 2024-2025 mokslo metams (2023 m.), Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija (2012 m.), Netradicinio ugdymo koncepcija (2010 m.), Talentų ugdymo Lietuvoje pagal Suzuki modelį koncepcija (2005 m.).), Montessori pedagogikos koncepcija Lietuvoje (2004 m.), Valdorfo pedagogikos koncepcija (2004 m.), Švietimo pagal jėzuitų pedagoginį rengimą koncepcija (2008 m.).

2. Žemesnysis vidurinis ugdymas

Lietuvoje žemesnysis vidurinis ugdymas priskiriamas ISCED 2 lygiui. Tai antroji formaliojo švietimo pakopa, įgyvendinama pagal šešerių metų gimnazijos mokymo programą. Į antrąją gimnazijos mokymo programos dalį gali būti įtraukti profesinio mokymo programų moduliai, kurie įskaitomi į tęstinį mokymąsi pagal profesinio mokymo programas.

Žemesniuoju viduriniu ugdymu siekiama suteikti asmeniui dorovinės, sociokultūrinės ir pilietinės brandos, taip pat bendrojo ir technologinio raštingumo pagrindus, ugdyti tautinę tapatybę, puoselėti ketinimus ir gebėjimus priimti sprendimus ir rinktis bei siekti tolesnio išsilavinimo.

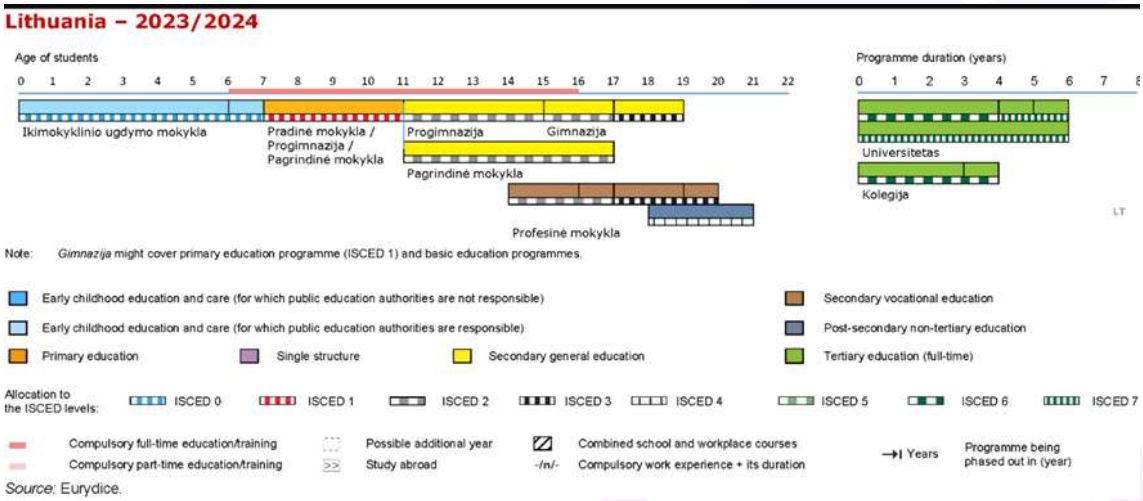
Žemesnįjį vidurinį išsilavinimą teikiančioms įstaigoms priskiriamos ikimokyklinio ugdymo mokyklos, gimnazijos ir gimnazijos. Profesinio mokymo mokyklos taip pat gali teikti žemesnįjį vidurinį išsilavinimą ir profesinio mokymo programą.

3. Aukštesnysis vidurinis išsilavinimas

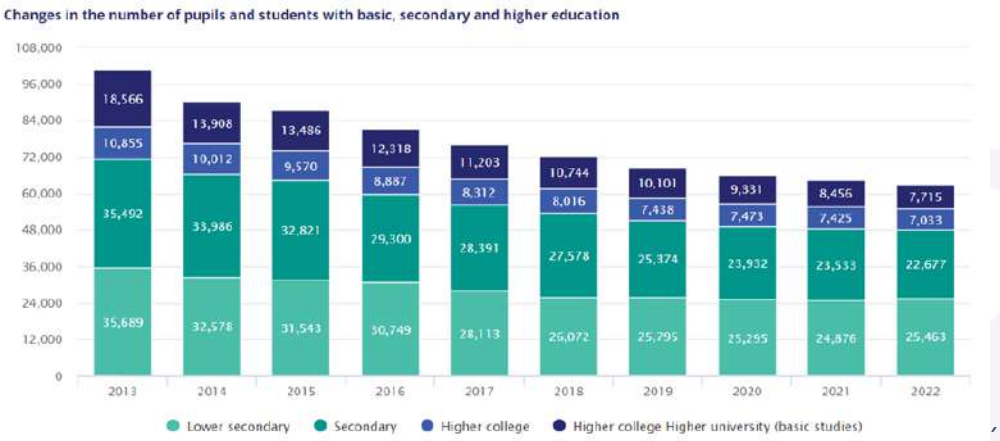
Lietuvoje aukštesnysis vidurinis išsilavinimas priskiriamas ISCED 3 lygiui. Vidurinis išsilavinimas įgyjamas pagal dvejų metų vidurinio ugdymo programą. Mokymo programą sudaro privalomieji ir pasirenkamieji bendrojo ugdymo dalykai bei galimi profesinio mokymo moduliai.

Vidurinio ugdymo tikslas - padėti asmenims įgyti bendrąjį akademinį, sociokultūrinį ir technologinį raštingumą, dorovinę, tautinę ir pilietinę brandą bei profesinės kompetencijos pagrindus.

Vidurinio ugdymo programos įgyvendinamos vidurinėse mokyklose. Profesinėse mokyklose vidurinis ugdymas taip pat gali būti teikiamas kartu su profesinio mokymo programa.

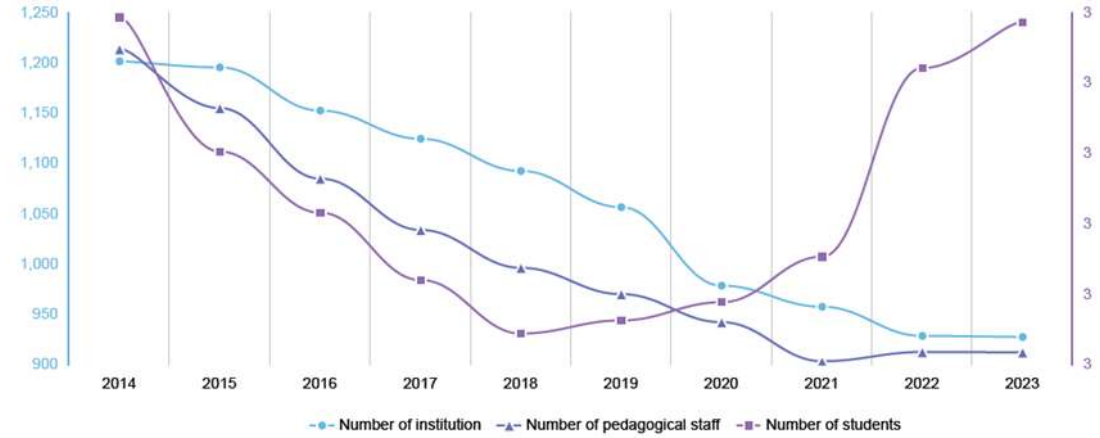

2022 m., palyginti su 2021 m., bendrojo ugdymo mokyklų skaičius sumažėjo nuo 957 iki 910 (2023-2024 m. tokių duomenų dar nėra, tačiau tendencijos išlieka tos pačios). 2022-2023 mokslo metų pradžioje pagal bendrojo ugdymo programas mokėsi 344,5 tūkst. mokinių. 2022 m. vidurinio ugdymo pažymėjimus bendrojo ugdymo mokyklose gavo 25,3 tūkst. mokinių (2021 m. - 24,8 tūkst.), vidurinio - 20,1 tūkst. mokinių (2021 m. - 19,8 tūkst.). Daugiau nei du trečdaliai (72,3 proc.) bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų tais pačiais metais tęsė mokymąsi šalies švietimo įstaigose: 38,5 proc. - universitetuose, 21,4 proc. - kolegijose, 12,3 proc.

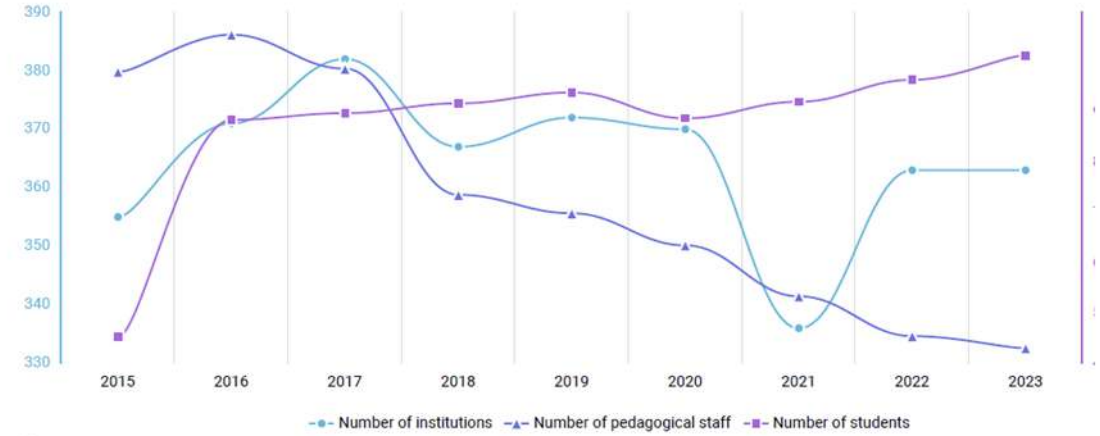
Parengta pagal https://osp.stat.gov.lt/svietimas

General education institutions data

*Working at the main workplace

Non-formal education institutions data

Mokyklų / mokinių skaičius Lietuvoje (istoriniai duomenys)

		Švietimo įstaigų skaičius | vienetai	Mokinių ir studentų skaičius | asmenys
Iš viso pagal švietimo įstaigas	2022-2023	999	473698
	2021-2022	1063	460349
	2020-2021	1085	458868
	2019-2020	1168	459443
	2018-2019	1204	467759
Bendroji mokykla	2022-2023	910	344560
	2021-2022	957	330262
	2020-2021	977	327022
	2019-2020	1056	325677
	2018-2019	1089	322344

3.4. LENKIJA

3.4.1. Principai ir organizavimas

Privalomasis dieninis mokymas trunka 9 metus. Jį sudaro paskutiniai priešmokyklinio ugdymo metai ir 8 pradinio ugdymo metai.

Lenkijos švietimo teisės aktuose dieninis privalomasis mokymas ir neakivaizdinis privalomasis mokymas apibrėžiami taip:

- Privalomasis dieninis mokymas
  - 7-15 metų amžiaus mokinių pareiga lankyti mokyklą.
- Ne visą darbo dieną vykstantis privalomasis ugdymas
  - 15-18 metų amžiaus mokinių prievolė tęsti mokymąsi tam tikra forma;
  - Gali būti vykdomas mokyklinėje aplinkoje (mokinys lanko vidurinę mokyklą) arba ne mokyklinėje aplinkoje (pvz., mokinys mokosi pagal darbdavių siūlomas profesinio mokymo programas).

3.4.2. Struktūra

ECEC

1. Įstaigos, skirtos 0-3 metų vaikams:
   1.1. lopšelis (żłobek)
   1.2. vaikų klubas (klub dziecięcy).

Vaikų lopšelio/klubo lankymas nėra privalomas, šios įstaigos nėra švietimo sistemos dalis, nes jas prižiūri Šeimos, darbo ir socialinės politikos ministerija.

2. Įstaigos, skirtos 3-6 metų vaikams:
   2.1. vaikų darželis (przedszkole)
   2.2. ikimokyklinio ugdymo klasė pradinėje mokykloje (oddział przedszkolny w szkole podstawowej)
   2.3. ikimokyklinio ugdymo skyrius (zespół wychowania przedszkolnego)
   2.4. ikimokyklinio ugdymo centras (punkt przedszkolny).

Priešmokyklinis ugdymas neprivalomas 3, 4 ir 5 metų vaikams ir privalomas 6 metų vaikams. Tačiau kiekvienas 3, 4 ir 5 metų vaikas turi teisę gauti vietą savo bendruomenės ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.

Privalomasis ugdymas pradedamas 7 metų amžiaus pradinės mokyklos pirmoje klasėje. Visi šešiamečiai vienerius metus turi lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą, kad prieš pradėdami lankyti mokyklą įgytų pagrindinių įgūdžių.

Pradinis ugdymas (ISCED 1+2)

Pradinį ugdymą sudaro 8 metų pradinė mokykla (8 metų vieningos struktūros ugdymas), kuri yra privaloma visiems 7-15 metų amžiaus mokiniams (paprastai). Į jį įeina:

1. 1-3 klasės (ankstyvasis mokyklinis ugdymas)
2. 4-8 klasės (mokymas pagal dalykus).

Pradinės mokyklos 8 klasės pabaigoje mokiniai laiko privalomą išorinį egzaminą - 8 klasės egzaminą. Šio egzamino rezultatai kartu su mokyklos baigimo pasiekimais daro įtaką priėmimui į vidurines mokyklas.

Vidurinis išsilavinimas (ISCED 3)

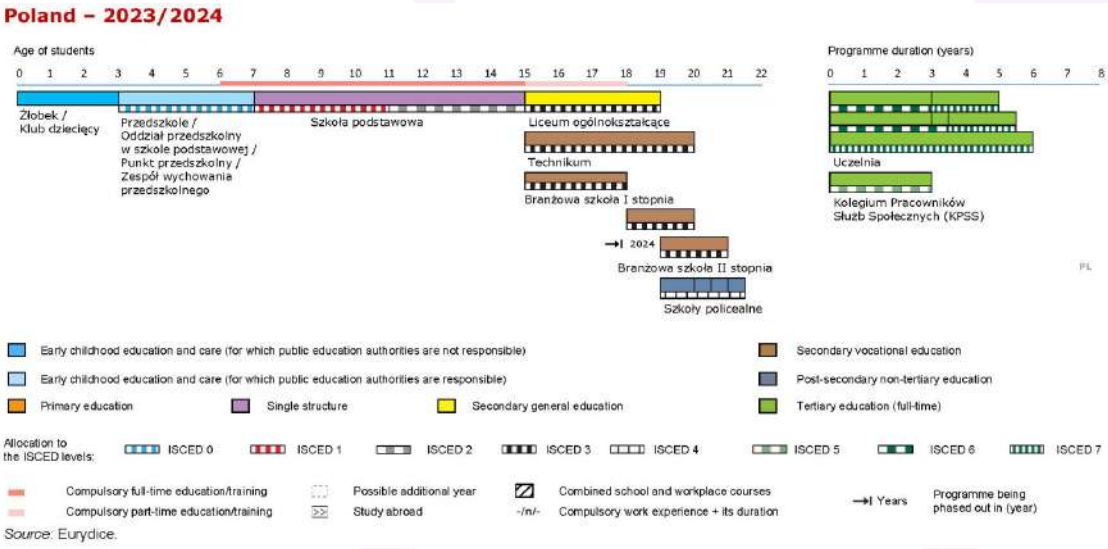
Nors šis mokymosi etapas nėra privalomas (arba iš tikrųjų privalomas neakivaizdinis mokymasis iki 18 metų mokykloje arba ne mokykloje), didžioji dauguma mokinių tęsia mokymąsi vidurinėse mokyklose.

Vidurinio išsilavinimo (ISCED 3) struktūrą sudaro šie mokyklų tipai:

1. 4 metų bendrojo lavinimo vidurinė mokykla (liceum ogólnokształcące) [ISCED 344].
2. 5-metė techninė vidurinė mokykla (technikum) [ISCED 354].
3. 3 metų I pakopos sektorinė profesinė mokykla (branżowa szkoła I stopnia) [ISCED 353].
4. 2 metų II pakopos sektorinė profesinė mokykla (branżowa szkoła II stopnia) [ISCED 354].

Egzaminai

Bendrojo lavinimo vidurinių mokyklų ir technikos vidurinių mokyklų abiturientai gali laikyti išorinį vidurinės mokyklos baigiamąjį egzaminą (egzamin maturalny) ir gauti pažymėjimą (świadectwo maturalne), kuris suteikia teisę įgyti aukštąjį išsilavinimą. Tokia galimybė taip pat suteikiama II pakopos sektorinių profesinių mokyklų absolventams.
Profesinių mokyklų - sektorinių profesinių mokyklų ir technikos vidurinių mokyklų - moksleiviai laiko privalomus profesijos egzaminus, kuriuos išlaikę gauna profesijos diplomą.

Nuo 1989 m. įvykusios sistemos pertvarkos Lenkijos švietimo sistemoje įvyko daug mokymo programų, valdymo, administravimo ir struktūros pokyčių. Per koronaviruso (COVID-19) pandemiją Švietimo ir mokslo ministerija įdiegė e. mokymąsi. Dėl to Lenkijos mokykloms teko kelis kartus perkelti mokymąsi iš mokyklos į namus, kad 2020-2021 m. būtų pažabotas užsikrėtusiųjų skaičiaus didėjimas. Valstybės išlaidos švietimui ir ugdymui 2022 m. sudarė 106,3 mlrd. zlotų, o tai sudarė 4,3 proc. lenkų bendrojo vidaus produkto .

Table 1. Pre-primary education
As of 30 September

SPECIFICATION a – 2022/23 b – 2023/24		Establishments	Sections	Children
Total	**a**	**22505**	**76002**	**1534212**
	b	**22505**	**76276**	**1512017**
Nursery schools	a	13756	60538	1249173
	b	13888	60788	1228695
Pre-primary sections in primary schools	a	7305	14020	260235
	b	7218	14089	260026
Pre-primary education units	a	45	45	664
	b	37	37	522
Pre-primary centres	a	1399	1399	24140
	b	1362	1362	22774

Chart 1. Pre-primary education in urban and rural areas
As of 30 September

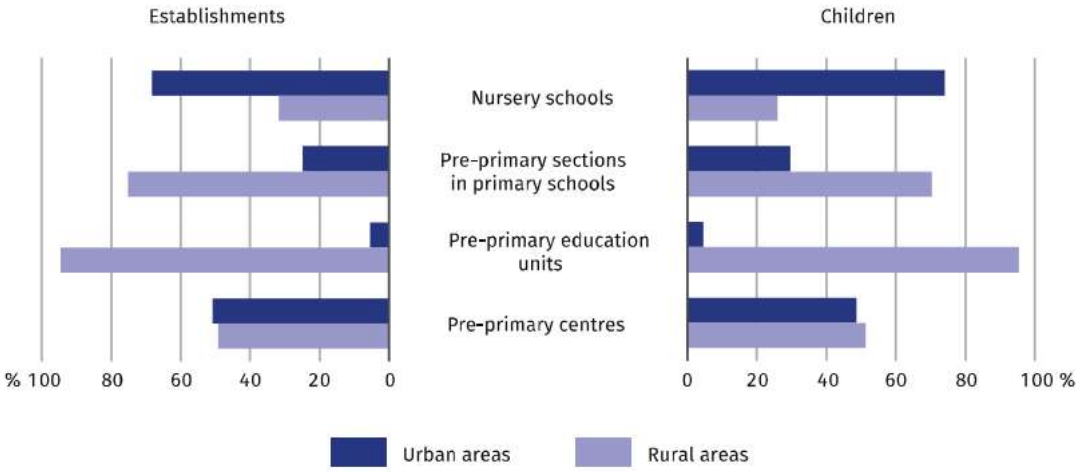

Table 2. Primary schools for children and youth
As of 30 September

SPECIFICATION a – 2022/23 b – 2023/24		Schools	Sections	Pupils		Graduates	
				total	of which girls	total	of which girls
Total	**a**	**14073**	**184105**	**3122826**	**1510787**	**512489**	**252618**
	b	**14000**	**180881**	**3007434**	**1451572**	·	·
of which:							
Branch schools	a	186	742	7523	3617	322	159
	b	167	680	7073	3423	·	·
Art schools [a]	a	55	612	10210	6252	488	297
	b	55	659	11200	6880	·	·
Special schools	a	951	15005	51830	17568	6970	2389
	b	947	15649	53456	17890	·	·

a Not leading to professional certification.

Table 3. Post-primary schools for youth
As of 30 September

SPECIFICATION a – 2022/23 b – 2023/24		Schools	Sections	Students		Graduates	
				total	of which females	total	of which females
Total	**a**	**6819**	**70693**	**1671187**	**816920**	**330430**	**166819**
	b	**6935**	**76518**	**1818934**	**888209**	.	.
Special job-training schools	a	560	3813	12713	4924	2868	1135
	b	565	3897	12483	4733	.	.
Stage I sectoral vocational schools	a	1672	9257	195097	63930	46799	15261
	b	1695	10259	217499	72405	.	.
Stage II sectoral vocational schools	a	226	585	11375	3167	1372	399
	b	261	766	12973	3832	.	.
General secondary schools	a	2398	27646	726386	455213	159937	101861
	b	2449	30173	806123	501589	.	.
Technical secondary schools	a	1861	28603	711140	277608	117346	46546
	b	1858	30612	755167	293021	.	.
General art schools [a]	a	102	789	14476	12078	2108	1617
	b	107	811	14689	12629	.	.

a Leading to professional certification

Table 4. Post-secondary schools
As of 30 September

SPECIFICATION	2022/23	2023/24
Schools	1287	1248
Sections	9932	10130
Students	234817	243129
of which females	168275	173466
Graduates	68788	.
of which females	53349	.

3.5. PORTUGALIJA

3.5.1. Principai ir organizavimas

Švietimas Portugalijoje organizuojamas laikantis Respublikos Konstitucijoje (1976 m.) įtvirtintų demokratinių principų, t. y. laisvės mokyti ir mokytis, taip pat piliečių teisių ir valstybės pareigų šioje srityje. Tais pačiais principais buvo grindžiamas Švietimo įstatymas (1986 m.), kuriame apibrėžiami švietimo organizavimo tikslai, struktūros ir būdai.

Švietimo ministerija (ŠMM) yra vyriausybinė institucija, atsakinga už nacionalinės politikos, susijusios su švietimo sistema (ikimokykliniu, pagrindiniu, viduriniu ir papildomu ugdymu), apibrėžimą, koordinavimą, įgyvendinimą ir vertinimą, taip pat už švietimo politikos derinimą su kvalifikacijos ir profesinio mokymo politika.

Mokyklų tinklas suskirstytas į mokyklų grupes (Agrupamentos), kurios turi savo administraciją ir valdymo organus.

3.5.2. Struktūra

Privalomasis ugdymas trunka 12 metų, nuo 6 iki 18 metų (ISCED 3). Valstybinis švietimas paprastai yra nemokamas ir visuotinis nuo ketverių metų amžiaus.

Portugalijos švietimo sistema suskirstyta taip:

1. Ikimokyklinis ugdymas (ISCED 0)

Ikimokyklinis ugdymas apima vaikus nuo trejų iki privalomojo mokyklinio amžiaus (šešerių metų). Ikimokyklinio ugdymo lankymas nėra privalomas, nes pripažįstama, kad šeimos vaidmuo ankstyvajame vaikų ugdyme yra svarbiausias. Tačiau įstaigų tinklas plečiamas vykdant visuotinę paslaugų prieinamumo politiką. Vaikams iki trejų metų teikiamos paslaugos, ypatingą dėmesį skiriant vaikų priežiūrai (ISCED 010) (lopšelis-darželis), nėra švietimo sistemos dalis.

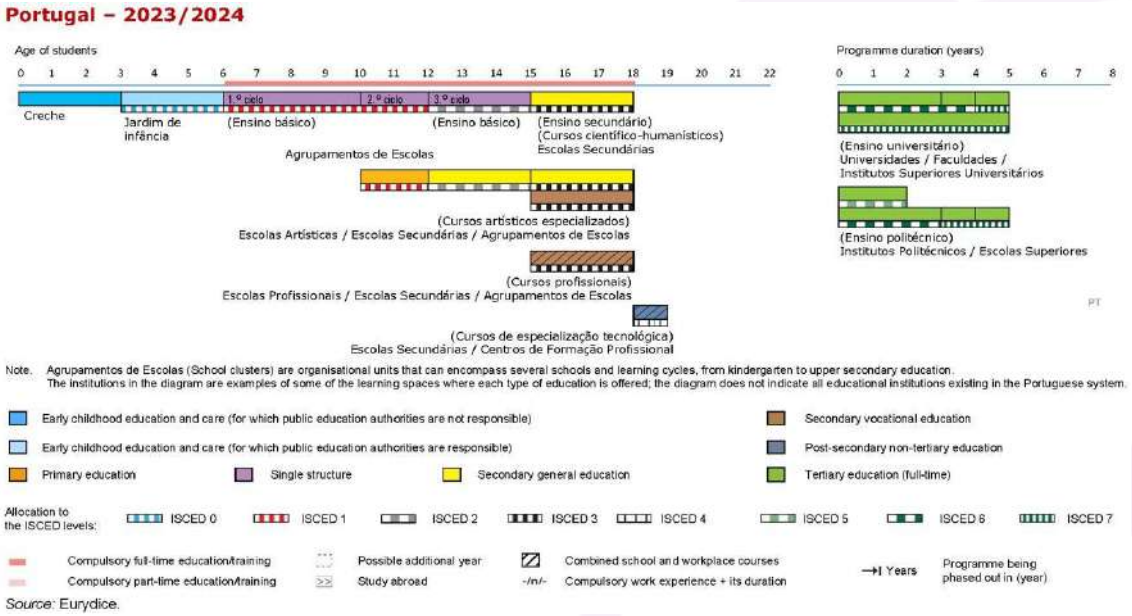
2. Pagrindinis ugdymas (ISCED 1 ir 2)

Pagrindinis ugdymas yra visuotinis, privalomas, nemokamas ir trunka devynerius metus. Jis suskirstytas į tris nuoseklius ciklus; kiekvienas iš jų turi užbaigti ir remtis pirmiau minėtaisiais iš visuotinės perspektyvos: pirmasis ciklas (ISCED 1) atitinka pirmuosius ketverius mokymosi metus (1-4 klasės). Antrasis ciklas (ISCED 1) atitinka kitus dvejus metus (penktą ir šeštą klasę). Trečiasis ciklas (ISCED 2) trunka trejus metus ir atitinka žemesnįjį vidurinį išsilavinimą (7-9 klasės).

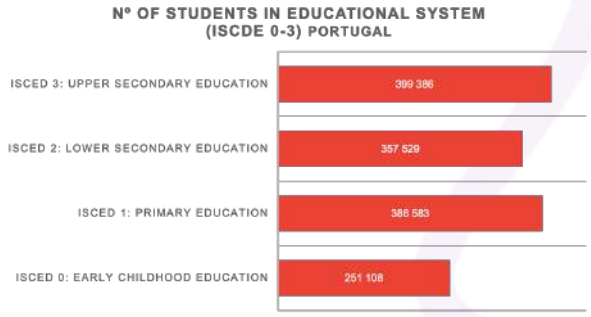
3. Aukštesnioji vidurinė mokykla (ISCED 3)

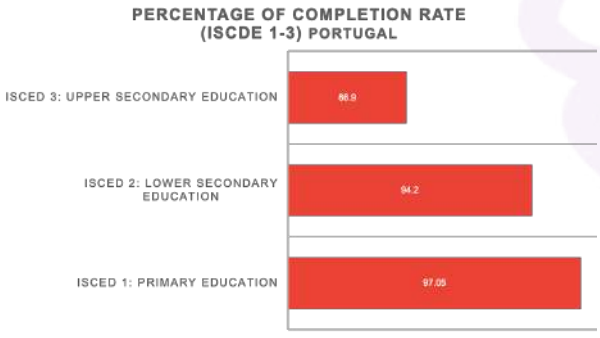
Vidurinis išsilavinimas trunka trejus metus ir atitinka 10, 11 ir 12 vidurinės mokyklos vidurinio ugdymo vidurinės mokyklos klases, organizuojamas skirtingais būdais. Vieni jų skirti tolesnėms studijoms, kiti - dvigubam sertifikavimui (akademiniam ir profesiniam), o pastarieji sujungia bendrąjį, techninį ir profesinį mokymą. Užtikrinamas skirtingų krypčių perimamumas, taip pat galimybė įgyti visą aukštąjį išsilavinimą per nacionalinius egzaminus.

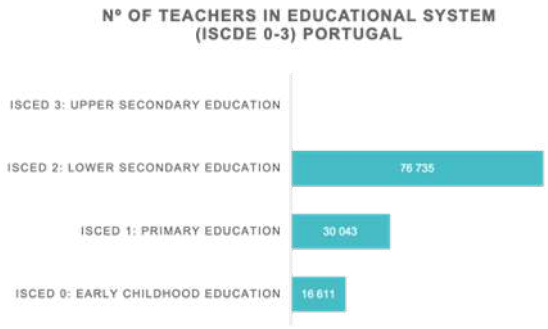
Toliau pateiktoje diagramoje parodyta Portugalijos švietimo sistemos struktūra, apimanti šiame tyrime nagrinėjamus lygius (ISCED 2 ir 3).

Parengta pagal https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/portugal/overview 2023 m. gruodžio mėn.

Nº OF TEACHERS IN EDUCATIONAL SYSTEM
(ISCDE 0-3) PORTUGAL
ISCED 3: UPPER SECONDARY EDUCATION
ISCED 2: LOWER SECONDARY EDUCATION
76 735
ISCED 1: PRIMARY EDUCATION
30 043
ISCED 0: EARLY CHILDHOOD EDUCATION
16 611

3.6. SLOVĖNIJA

3.6.1. Principai ir organizavimas

Slovėnijos Respublikos švietimo sistema organizuota kaip viešoji paslauga, kurią teikia valstybinės ir privačios institucijos, teikiančios oficialiai pripažintas arba akredituotas programas.

Pagal įstatymą valstybinės mokyklos yra pasaulietinės, o mokyklų erdvė yra autonomiška.

Valstybė veikia kaip viešųjų:

1. Aukštesniosios vidurinės mokyklos
2. Trumpojo ciklo aukštosios mokyklos
3. Aukštojo mokslo įstaigos
4. Specialiųjų poreikių vaikų švietimo įstaigos
5. Studentų bendrabučiai ir
6. švietimo profesinių institutų rėmimas.

Savivaldybė veikia kaip viešųjų steigėja:

1. vaikų darželiai
2. Pagrindinės mokyklos (vieno tipo pradinio ir pagrindinio ugdymo mokyklos)
3. moksleivių bendrabučiai
4. Muzikos mokyklos ir
5. suaugusiųjų švietimo organizacijų.

Valstybinės institucijos yra kontroliuojamos valstybės: skiriami atstovai į valdymo organus, skiriamas valstybinis finansavimas, taikoma darbo užmokesčio sistema, priimamos bendros valstybės tarnybos taisyklės ir gairės, centralizuotai tvirtinamos mokymo programos ir kt. Viešųjų paslaugų teikėjus prižiūri mokyklų inspekcija.

Valstybinių darželių ir mokyklų valdymo organas yra taryba, o valdymo organas - direktorius, kuris yra ir pedagoginis vadovas. Mokytojai naudojasi profesine autonomija, o direktorius turi teisę pagal reikalavimus samdyti mokytojus savo nuožiūra.

Kaip nurodyta Slovėnijos Respublikos Konstitucijoje, garantuojama švietimo pasirinkimo laisvė ir aukštųjų mokyklų autonomija.

Nuostata dėl mažumų

Mokymo kalba yra slovėnų kalba. Etniškai mišriose vietovėse gyvenantys italų ir vengrų tautinių bendruomenių nariai turi teisę mokytis savo kalbomis. Konstitucija taip pat saugo romų bendruomenės narių statusą ir suteikia.

Teisinė teisė į ikimokyklinį ugdymą

Slovėnijoje vaikai turi teisinę teisę į vietą darželyje (vrtec) nuo 11 mėnesių amžiaus (pasibaigus vaiko priežiūros atostogoms) iki privalomojo mokyklinio amžiaus. Valstybinio ikimokyklinio ugdymo valdymo dokumentas yra Vaikų darželio programa .

Išplėstinė pagrindinės mokyklos programa

Visose pagrindinėse mokyklose nemokamai turi būti organizuojami neprivalomi išplėstinės programos užsiėmimai, t. y. išlyginamosios ir papildomos pamokos, popamokinė interesų veikla, neprivalomi pasirenkamieji dalykai, taip pat rytinė priežiūra (1 klasė) ir popamokiniai užsiėmimai (1-5 klasės). Šią veiklą lanko didžioji dauguma mokinių. Programą vykdo kvalifikuoti mokytojai, vadovaudamiesi oficialiai patvirtintomis švietimo gairėmis ir koncepcijomis.

Nacionalinis vertinimas

6 ir 9 klasių pabaigoje mokiniai atlieka privalomą nacionalinį trijų dalykų vertinimą. Pagrindinis tikslas - pagerinti mokymo ir mokymosi kokybę, taip užtikrinant aukštesnę mokinių žinių ir kompetencijų kokybę. Rezultatai neturi įtakos pažymiams, tačiau turi tam tikrą poveikį mokinių mokymosi keliui. Šiuo metu vyksta diskusijos dėl nacionalinio vertinimo būsimo statuso ir poveikio.

Muzikinis ugdymas

Gerai išvystytas valstybės finansuojamų muzikos mokyklų tinklas teikia muzikos ir baleto pamokas entuziastingiems mokiniams, kuriems savo ruožtu nereikia rinktis vieno iš dviejų privalomų pasirenkamųjų dalykų.

Įtraukiantis požiūris į specialiųjų poreikių vaikus

Slovėnijoje teikiant specialųjį ugdymą laikomasi daugiapakopio įtraukimo požiūrio: darželiuose ir mokyklose specialiųjų poreikių turintys vaikai ugdomi inkliuzijos ir specialiosiose klasėse, taip pat yra specialiojo ugdymo įstaigų.

Vėlyvas stebėjimas

Mokinių stebėjimas pradedamas vidurinio ugdymo pakopoje, paprastai sulaukus 15 metų. Mokiniai gali laisvai rinktis bendrąsias ir profesines programas. Jei kandidatų skaičius viršija vietų skaičių, mokyklos gali apriboti priėmimą pirmaisiais metais.

Aukšto lygio egzaminai vidurinės mokyklos pabaigoje

Baigdami vidurinę mokyklą mokiniai laiko baigiamuosius egzaminus. Dvejų ir trejų metų trukmės profesinio mokymo programose moksleiviai mokslus baigia baigiamuoju egzaminu. Sėkmingai baigę ketverių metų vidurinio ugdymo programos vidurinio ugdymo programą mokiniai laiko bendrąjį arba profesinį *brandos egzaminą*. *Brandos egzaminas* yra nacionalinis išorinis egzaminas. Išlaikę *brandos egzaminą* mokiniai gali stoti į aukštojo mokslo studijų programas.

Oficialiai pripažintos neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos

Suaugusiųjų švietimo programų ir institucijų įvairovė yra didelė. Be oficialių programų, yra ir oficialiai pripažintų neformaliojo švietimo programų, skirtų specialioms suaugusiųjų grupėms, visų pirma tiems, kuriems reikia tobulinti pagrindinius gebėjimus ar raštingumo įgūdžius arba kurie bando integruotis į visuomenę ir kuriems reikia pagalbos.

Tretinis išsilavinimas

Slovėnijoje beveik pusė visų 19-24 metų amžiaus žmonių mokosi tretiniame moksle. Dauguma jų (75,6 proc. 2021/22 m. m.) nemoka už mokslą. Viešoji aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūra (SQAA) buvo įkurta 2009 m., o 2013 m. įregistruota Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų registre (EQUAR). Nuo 2013 m. SQAA yra Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo sistemos dalis, jos funkcijos apima aukštųjų mokyklų ir studijų programų akreditavimą bei išorinį aukštųjų mokyklų ir studijų programų vertinimą.

Iššūkiai

- Ankstyvas pasitraukimas iš švietimo sistemos Slovėnijoje yra retas reiškinys. 2021 m. Slovėnijoje buvo 3,1 proc. mokyklos nebaigusių asmenų, o tai yra antras geriausias rezultatas ES. Nepaisant to, tarp užsienyje gimusių vaikų mokyklos nebaigusių asmenų dalis buvo gerokai didesnė (2020 m. - 8,7 proc.).

- Žemas suaugusiųjų raštingumo lygis (24,9 proc. žemesnis nei 2 lygis,) PIAAC yra gerokai žemesnis už siekiamą raštingumo lygį. Jaunosios kartos rezultatai santykinai geresni.
- Per pastarąjį dešimtmetį gerokai išaugo 30-34 metų amžiaus asmenų tretinio išsilavinimo lygis - nuo 37,9 proc. 2011 m. iki 49,2 proc. 2021 m. Vis dėlto skirtumas tarp jaunų vyrų ir moterų pagal tretinio išsilavinimo įgijimą yra ryškus, t. y. tik 37,7 proc. šios amžiaus grupės vyrų yra įgiję aukštąjį išsilavinimą, palyginti su 62,9 proc. moterų.

Mokytojo profesija

Darželių ir mokyklų pedagoginiai darbuotojai turi turėti atitinkamą išsilavinimą (ikimokyklinio ugdymo mokytojai ir kai kurie profesinio mokymo praktinių dalykų mokytojai - ISCED 6, kiti mokytojai - ISCED 7), atitinkamą pedagoginę kvalifikaciją ir išlaikyti valstybinį švietimo darbuotojų profesinį egzaminą.
Nuolatinis profesinis tobulėjimas yra visų švietimo darbuotojų teisė ir pareiga, o dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo programose yra būtina sąlyga, kad būtų galima kelti kvalifikaciją į profesinius vardus (mentoriaus, patarėjo, patarėjo ir aukštesniojo patarėjo).

3.6.2. Struktūra

Švietimo sistemos etapai

Slovėnijos švietimo sistema suskirstyta į kelias švietimo pakopas.

Ikimokyklinis ugdymas

Ikimokyklinis ugdymas (*predšolska vzgoja*) yra neprivalomas ir apima ankstyvąjį bendrąjį ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą centruose. Vaikai į jį gali būti priimami jau nuo 11 mėnesių amžiaus ir lankyti jį tol, kol pradeda lankyti pagrindinę mokyklą.

Privalomas pagrindinis ugdymas

Privalomasis pagrindinis ugdymas (*obvezno osnovnošolsko izobraževanje*) organizuojamas vienos struktūros devynmetėje pagrindinėje mokykloje, kurią lanko 6-15 metų mokiniai.

Aukštesnysis vidurinis ugdymas

Aukštesnysis vidurinis ugdymas (srednješolsko izobraževanje) trunka nuo 2 iki 5 metų (tipinis mokinių amžius: 15-19 metų). Mokymo programos apima profesinio, profesinio ir gimnazijos (bendrąsias) programas.

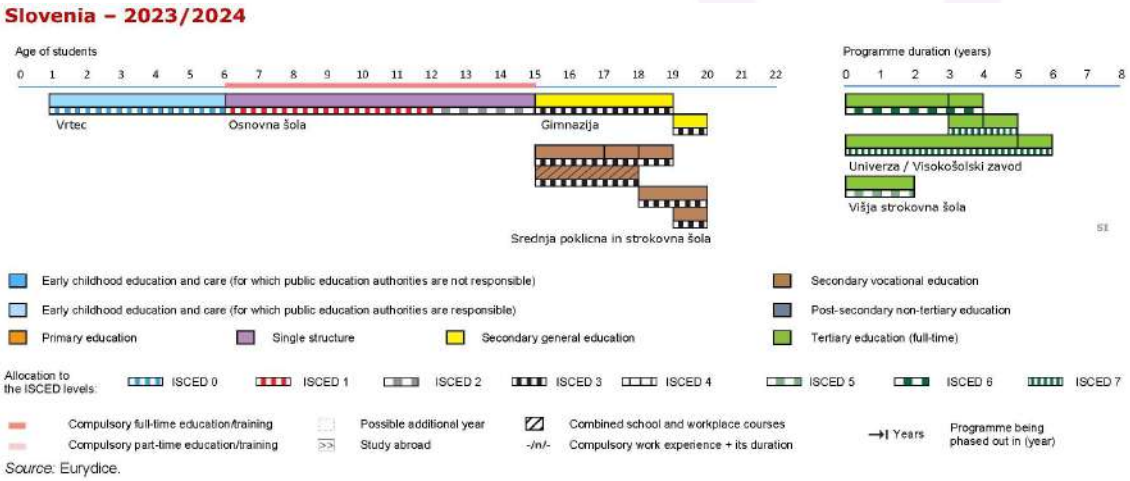
Tretinis išsilavinimas

Tretinis ugdymas (*terciarno izobraževanje*) apima trumpojo ciklo aukštojo profesinio mokymo (*višje strokovno образование)* ir aukštojo *mokslo (visokošolsko образование*) studijų programas. Pirmosios pakopos aukštojo mokslo programos apima profesines ir akademines studijų programas (tipinis studentų amžius - 19-22 metai). Trumpojo ciklo aukštojo profesinio mokslo studijas teikia aukštosios profesinės mokyklos, teikiančios dvejų metų profesinį išsilavinimą (tipinis studentų amžius - 19-21 metai). Pirmosios, antrosios ir trečiosios pakopos studijų programas siūlo valstybiniai arba privatūs universitetai ir pavienės aukštosios mokyklos.

Suaugusiųjų švietimas

Suaugusiųjų švietimas (*izobraževanje suauglih*) pasižymi didele programų ir institucijų įvairove.

Nacionalinės švietimo sistemos struktūra

Source: Eurydice.

3.7. TÜRKİYE

3.7.1. Principas ir organizacija

Švietimas Turkijoje yra valdomas pagal nacionalinę sistemą, kuri buvo sukurta remiantis Atatiurko reformomis. Tai valstybės prižiūrima sistema, skirta parengti kvalifikuotą profesinę klasę, skirtą socialiniams ir ekonominiams tautos institutams.
Nacionalinio švietimo ministerija (MEB) vadovauja šalies švietimo administravimui ir yra atsakinga už mokymo programų sudarymą, oficialių, privačių ir savanoriškų organizacijų darbo koordinavimą, mokyklų projektavimą ir statybą, mokomosios medžiagos kūrimą ir pan. Aukščiausioji nacionalinio švietimo taryba svarsto ir priima sprendimus dėl ministerijos parengtų mokymo programų ir taisyklių. Provincijose švietimo reikalus organizuoja ministro skiriami, bet provincijos gubernatoriui pavaldūs nacionalinio švietimo direktoratai.
Už visas visuomenės švietimo išlaidas atsakinga centrinė vyriausybė , nacionaliniam švietimui skiriama apie 10 proc. bendrojo biudžeto.
Akademinis kalendorius paprastai prasideda rugsėjo viduryje ir tęsiasi iki birželio vidurio, su tam tikrais skirtumais tarp miesto ir kaimo vietovių. Mokslo dieną paprastai būna rytinė ir popietinė sesija, tačiau perpildytose mokyklose sesija būna dalijama. Mokyklos dirba penkias dienas per savaitę (nuo pirmadienio iki penktadienio), iš viso 35-40 valandų. Sausio-vasario mėnesiais būna dviejų savaičių žiemos pertrauka, o kiekvieno pusmečio viduryje - viena savaitė. Universitetai paprastai organizuoja mokslo metus į du semestrus, paprastai spalio-sausio mėn. ir vasario-kovo-birželio-liepos mėn.

3.7.2. Struktūra

Turkijos švietimo sistema organizuota remiantis ;

- Turkijos Respublikos Konstitucija
- Švietimą reglamentuojančiais įstatymais
- Vyriausybės programomis
- Plėtros planai
- Nacionalinėmis švietimo tarybomis

Nacionalinio švietimo ministerija (NŠMM) vykdo švietimo veiklą Turkijos Respublikoje centriniu lygmeniu.
Švietimo ciklus sudaro ikimokyklinis, pradinis ir žemesnysis vidurinis, aukštesnysis vidurinis ir aukštasis mokslas.
Pirmoji pakopa yra ketverių metų pradinė mokykla (1st, $2^{(nd)}$, $3^{(rd)}$ ir 4^{th}klasės), antroji pakopa yra ketverių metų gimnazija (5th, 6th, 7^{th}ir 8^{th}klasės), o trečioji, ketverių metų pakopa yra aukštesnioji vidurinė mokykla (9th, 10th, 11^{th}ir $12^{(th)}$klasės). Be to, ankstyvasis ugdymas taip pat yra privalomas kartu su pradiniu ir viduriniu ugdymu asmenims, kuriems reikalingas specialusis ugdymas.
Nuo 2012-2013 mokslo metų Turkijoje privalomasis ugdymas pailgėjo iki 12 metų ir yra suskirstytas į tris etapus.
Pirmasis etapas - tai ketverių metų pradinė mokykla ($1^{(pirmoji}$), $2^{(ant}$roji), $3^{(}$trečioji) ir $4^{(ketvirtoji}$) klasės), antrasis etapas - ketverių metų vidurinė mokykla ($5^{(trečioji}$), $6^{(še}$štoji), $7^{(septintoji}$) ir $8^{(a}$štuntoji) klasės), o trečiasis etapas - ketverių metų vidurinė mokykla ($9^{(devintoji}$), $10^{(deš}$imtoji), $11^{(}$vienuoliktoji) ir $12^{(dvyliktoji}$) klasės).

Švietimo sistemos etapai

Vaikų darželis - ikimokyklinis ugdymas (ISCED 0)

Ikimokyklinis ugdymas mūsų šalyje apima vaikų lopšelius-darželius ir vaikų dienos centrus, skirtus 0-36 mėnesių vaikams, kurie veikia prie Šeimos, darbo ir socialinių paslaugų ministerijos Vaikų paslaugų generalinio direktorato. Be to, yra ankstyvojo ugdymo centrai specialiojo ugdymo darželiuose, kurie veikia prie Specialiojo ugdymo ir orientavimo paslaugų generalinio direktorato ir skirti 0-36 mėnesių vaikams, kuriems reikalingas specialusis ugdymas.
57-68 mėnesių amžiaus vaikai į darželius, lopšelių klases ir praktinio mokymo klases priimami nuo tų metų, kuriais vyksta registracija, rugsėjo mėnesio pabaigos. Įregistravus vaikus, gyvenančius mokyklos registracijos teritorijoje ir pradedančius lankyti pradinę mokyklą kitais mokslo metais, 36-56 mėnesių amžiaus vaikai gali būti registruojami į darželio ir praktikos klases, o 45-56 mėnesių amžiaus vaikai - į darželio klases, kuriose yra pakankamos materialinės sąlygos. (Ikimokyklinio ugdymo ir pradinio ugdymo įstaigų reglamentas). 11-5/a straipsnis). Už ikimokyklinį ugdymą atsako Nacionalinio švietimo ministerijos Pagrindinio ugdymo generalinis direktoratas.

Pradinis ugdymas (ISCED 1)

Pradinis ugdymas privalomas visiems berniukams ir mergaitėms, sulaukusiems 5,5 metų, ir valstybinėse mokyklose teikiamas nemokamai. Šiose mokyklose mokomasi aštuonerius (4+4) metus. Pradinis ugdymas apima 69 mėnesių ir 10 metų vaikus ir už jį atsako Nacionalinio švietimo ministerijos Pagrindinio ugdymo generalinis direktoratas. Be to, kartu su pradiniu ir viduriniu ugdymu privalomas ir ankstyvasis ugdymas mokiniams, kuriems reikalingas specialusis ugdymas.
Pradinio ugdymo dalykai yra turkų kalba, matematika, socialiniai mokslai, gamtos mokslai, pilietiškumas ir žmogaus teisės, Turkijos Respublikos istorija ir Atatiurko reformos, užsienio kalba (anglų arba vokiečių), individuali ir grupinė veikla, religinė kultūra ir etika, dailė ir (arba) rankdarbiai, muzika, fizinis lavinimas, saugus eismas ir pirmoji pagalba. Pradinėse mokyklose mokosi 34 656 mokiniai. Pradinio lygmens dalykų yra ir privačiose mokyklose.

Vidurinis ugdymas (ISCED 2)

Vidurinis ugdymas, t. y. religinė mokykla ir gimnazija, apima 10-14 metų vaikus. Už pagrindinio ir vidurinio ugdymo bei religinių vidurinių mokyklų veiklą atsako ministerijos Religinio švietimo generalinis direktoratas. Be to, kartu su pagrindiniu ir viduriniu ugdymu privalomas ir ankstyvasis ugdymas mokiniams, kuriems reikalingas specialusis ugdymas.

Aukštesnysis vidurinis išsilavinimas (ISCED 3)

Aukštesnysis vidurinis ugdymas apima Anatolijos vidurinę mokyklą, gamtos mokslų vidurinę mokyklą, dailės mokyklą, sporto vidurinę mokyklą, socialinių mokslų mokyklą, Anatolijos religines vidurines mokyklas ir vidurines mokyklas, vykdančias profesines ir technines programas. Toks mokymas skirtas vaikams nuo 14 iki 18 metų ir vyresniems nei 18 metų vaikams profesinio mokymo centruose ir už jį atsako Generalinis vidurinio ugdymo direktoratas, Profesinio ir techninio ugdymo generalinis direktoratas ir

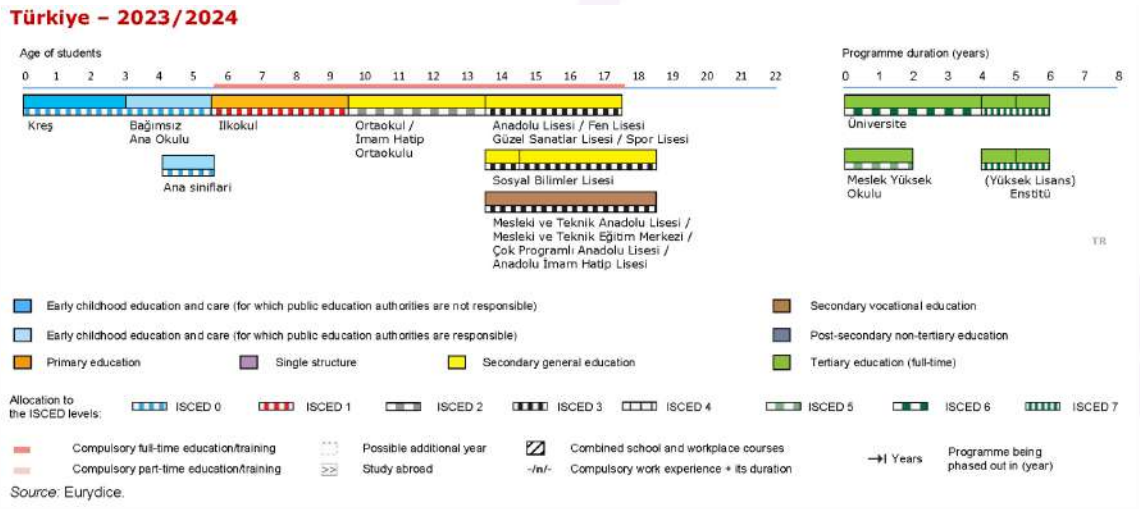
Co-funded by the European Union

Generalinis religinio ugdymo direktoratas. Be to, už mokyklas, vykdančias specialias mokymo programas, skirtas neįgaliesiems mokyti, ir specialiojo ugdymo įstaigas atsako Generalinis vidurinių ir aukštųjų mokyklų direktoratas bei Specialiojo ugdymo ir orientavimo tarnybos.
Be to, specialiųjų poreikių asmenų ugdymas vykdomas Specialiojo profesinio mokymo centruose, Specialiojo ugdymo profesinėse mokyklose ir Specialiojo ugdymo profesinės praktikos mokyklose, kurioms vadovauja Nacionalinio švietimo ministerijos Specialiojo ugdymo ir orientavimo tarnybų generalinė direkcija.

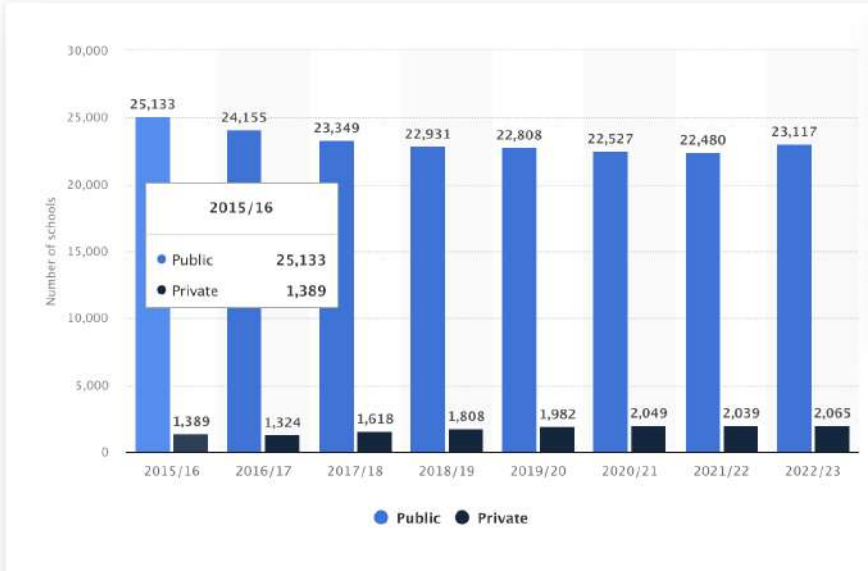
Aukštasis mokslas (ISCED 5, ISCED 6, ISCED 7)

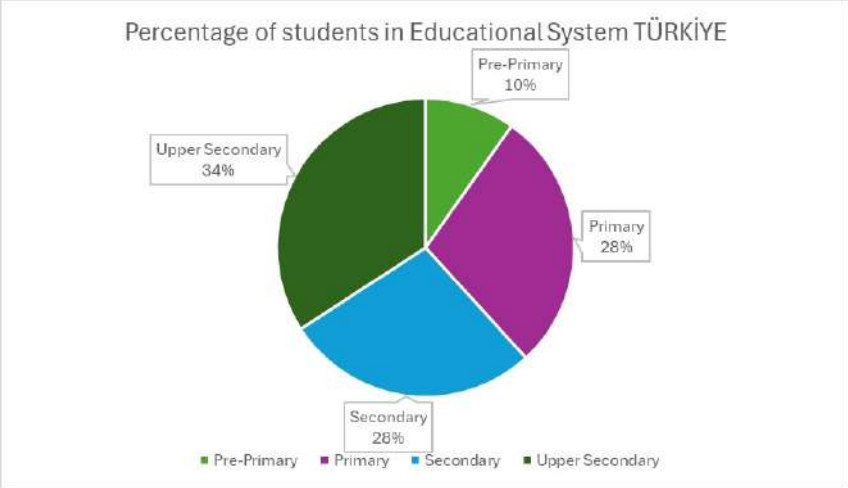
Aukštasis mokslas Turkijoje nėra privalomas. Studentai turi išlaikyti dviejų pakopų stojamąjį egzaminą į universitetus (TYT-AYT). Pagal iš egzamino gautą balą gali rinktis fakultetą ir universitetą.
Aukštojo mokslo institucijomis laikomi universitetai, fakultetai, institutai, aukštosios mokyklos, konservatorijos, profesinės aukštosios mokyklos, policijos ir karo akademijos bei kolegijos ir taikomųjų tyrimų centrai. universitetai, fakultetai ir institutai, keturmetės aukštosios mokyklos steigiami įstatymu, o dvimetės profesinės mokyklos, katedros ir skyriai steigiami Aukštojo mokslo tarybos (YÖK).

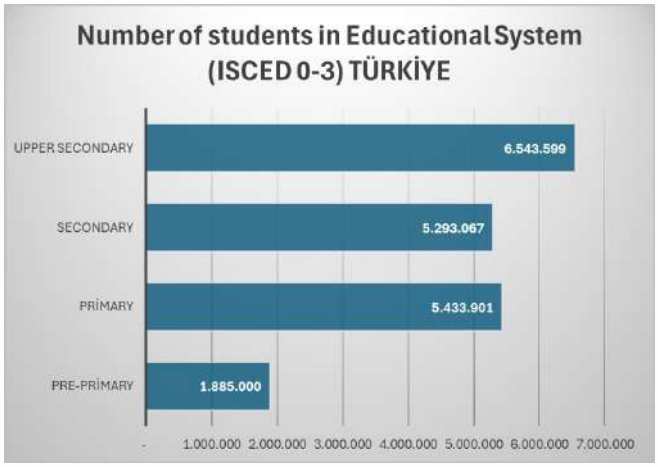
Nacionalinės švietimo sistemos struktūra

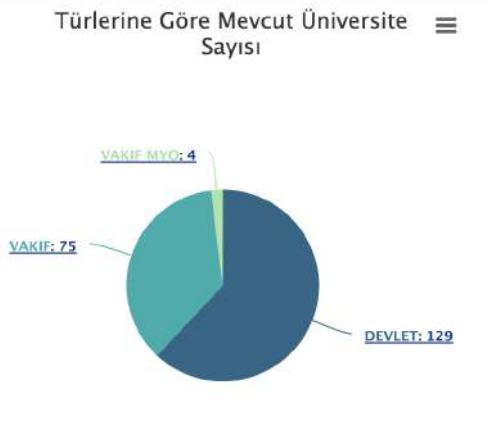
Pradinių mokyklų skaičius Turkijoje 2015/16-2022/23 m. m. pagal mokyklos tipą

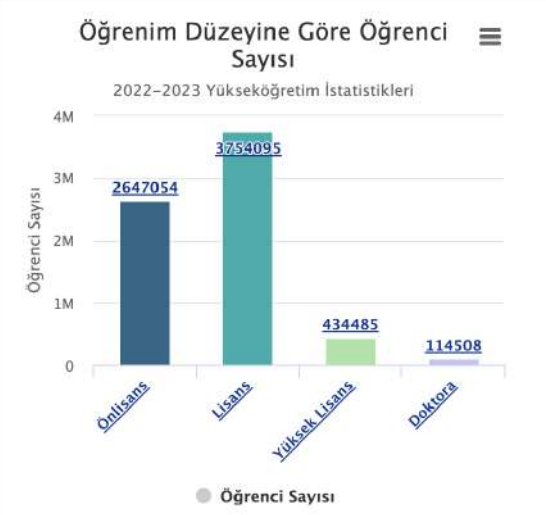

Universitetų skaičius pagal tipą (valstybiniai ir privatūs)

Aukštojo mokslo studentų skaičius pagal jų lygį

4. Nerimo metodai 7 šalių mokyklose

Duomenims rinkti buvo skirtas stebėjimo tyrimas. Toliau aprašyta metodika, kuria naudojosi visi partneriai iš 7 šalių.

Populiacija, imtis ir atranka

Tikslinė tyrimo "Nerimo įveikimo praktika mokyklose - 7 šalių atvejo tyrimas" populiacija apima suaugusiųjų švietimo specialistus, dirbančius tyrime dalyvaujančiose šalyse: Portugalijoje, Graikijoje, Lietuvoje, Prancūzijoje, Lenkijoje, Slovėnijoje, Turkijoje ir Prancūzijoje. Tyrimo imtis - patogioji imtis, kurią sudarė specialistai iš vidurinių mokyklų, kurios yra projekto partnerės arba kurių administracija sutiko dalyvauti projekte. tyrime buvo siekiama įtraukti bent po keturis švietimo specialistus iš kiekvienos šalies. Buvo atrinkti švietimo specialistai iš mokyklų, kurių administracija leido dalyvauti projekte ir kurios išreiškė susidomėjimą bendradarbiauti. Prieš renkant bet kokius duomenis buvo suteikta informacija apie tyrimą ir gautas raštiškas informuoto asmens sutikimas. Duomenys buvo renkami ir apdorojami kiekvienoje šalyje, o jokiais duomenimis nebuvo dalijamasi, išskyrus tuos, kurie įtraukti į šią ataskaitą.

Duomenų rinkimas, tvarkymas ir saugojimas

Duomenys pradėti rinkti ir analizuoti 2024 m. vasario mėn. ir baigti tų pačių metų liepos mėn. Vienas iš projekto tyrėjų vietos kalbomis atliko individualius pusiau struktūruotus interviu, išverstus iš originalaus interviu vadovo pasiūlymo anglų kalba ir pateiktus priede. 6.1. Taip pat buvo surinkta pagrindinė informacija apie mokyklas ir projekte dalyvaujančių specialistų vaidmenis. Gavus aiškų dalyvio sutikimą, interviu galėjo būti įrašyti į garso įrašą, kad vėliau būtų galima juos transkribuoti ir išgauti informaciją. Po apdorojimo įrašai buvo sunaikinti.
Surinkti duomenys bus naudojami tik mokslinių tyrimų ir plėtros tikslais, laikantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR), rugpjūčio 8 d. įstatymo Nr. 58/2019, ir gali būti naudojami iki WAI projekto pabaigos, numatytos 2026 m. Visa surinkta asmeninė informacija bus griežtai konfidenciali ir saugiai saugoma, prieinama tik tyrėjams. Dalyvių tapatybės duomenys po interviu nebus saugomi ir bus žinomi tik interviu atliekantiems tyrėjams. Duomenys bus saugomi, transkribuojami ir apdorojami. Po transkripcijos garso įrašai bus negrįžtamai sunaikinti. Ištraukti duomenys bus sujungti tyrimo ataskaitai, neįtraukiant jokios identifikacinės informacijos.

Etiniai aspektai

Atliekant tyrimą laikomasi Helsinkio deklaracijos ir BDAR principų. Tyrimas buvo pateiktas Porto universiteto (Portugalija) Medicinos fakulteto etikos komitetui ir 2024 m. sausio 25 d. gauta pritarimo ataskaita (230/CEFMUP/2024, 6.2 priedas). Prieš dalyvaudami tyrime dalyviai buvo informuoti apie tyrimą ir pasirašė informuoto asmens sutikimo formą. Dalyvių informavimo lapas ir sutikimo forma buvo išversti į vietinę kalbą pagal 6.3 priede pateiktą angliską pavyzdį.

4.1. PRANCŪZIJA

4.1.1. Institucinė nacionalinė sistema

Prancūzijos švietimo sistema

Prancūzijos švietimo sistema grindžiama centralizuota organizacija, suskirstyta į keletą lygių - nuo ikimokyklinio iki aukštojo mokslo. Ji grindžiama pagrindiniais respublikoniškais principais: sekuliarizmu, nemokamu švietimu ir privalomu mokymusi iki 16 metų.

1. Institucinė organizacija
   - 1.1. Nacionalinė priežiūra
     - 1.1.1. Nacionalinio švietimo ir jaunimo reikalų ministerija nustato pagrindines švietimo sistemos, mokyklų mokymo programų ir nacionalinių egzaminų gaires.
     - 1.1.2. Organizavimo principų, turinio ir vertinimo standartizavimas užtikrina lygias galimybes visiems mokiniams tiek žemyninėje Prancūzijoje, tiek užjūrio teritorijose.
   - 1.2. Vietinės struktūros
     - 1.2.1. Rektoratai: Vietos ministerijos atstovai, atsakingi už nacionalinės politikos įgyvendinimą kiekviename akademiniame regione. Kiekvienas rektorius užtikrina direktyvų taikymą savo regione.
     - 1.2.2. Vietos valdžios institucijos: Jos atlieka pagrindinį vaidmenį mokyklų materialinio ir finansinio valdymo srityje:
       - 1.2.2.1. Savivaldybės valdo pradines mokyklas (infrastruktūrą, valgyklas, transportą).
       - 1.2.2.2. Departamentai valdo vidurines mokyklas.
       - 1.2.2.3. Regionai atsakingi už vidurines mokyklas, ypač profesines.
2. Švietimo lygiai
   - 2.1. Pradinis ugdymas
     - 2.1.1. Ikimokyklinis ugdymas (1 ciklas: ankstyvasis mokymas):
       - 2.1.1.1. Amžius: nuo 3 iki 6 metų (Petite Section, Moyenne Section, Grande Section).
       - 2.1.1.2. Tikslai: Ugdyti vaikų socialinius, kalbinius ir motorinius įgūdžius.
     - 2.1.2. Pradinė mokykla (2 ir 3 ciklai: pagrindinis mokymasis ir įtvirtinimas):
       - 2.1.2.1. Amžius: nuo 6 iki 11 metų (nuo CP iki CM2).
       - 2.1.2.2. Tikslai: Įgyti pagrindinius skaitymo, rašymo ir aritmetikos įgūdžius, taip pat gamtos mokslų, istorijos ir geografijos žinių.
   - 2.2. Vidurinis ugdymas
     - 2.2.1. Vidurinės mokyklos (3 ir 4 ciklai: įtvirtinimas ir tobulėjimas)
       - 2.2.1.1. Amžius: 11-15 metų (6-9 klasės).
       - 2.2.1.2. Struktūra: Keturi lygiai (6th, 5, 4th, 3rd) .
       - 2.2.1.3. Diplomas: Nacionalinis žemesniojo vidurinio išsilavinimo diplomas (DNB) 9thklasės pabaigoje.
       - 2.2.1.4. Tikslai: Tikslas: pagilinti žinias ir paruošti mokinius pasirinkti vidurinės mokyklos kelią (bendrojo lavinimo, technologijų ar profesinės mokyklos).
     - 2.2.2. Vidurinės mokyklos (orientavimo ir specializacijos ciklai)
       - 2.2.2.1. Amžius: nuo 15 iki 18 metų (10-12 klasė).

2.2.2.2. Pagrindinės kryptys:

- Bendrojo lavinimo vidurinė mokykla: Rengia mokinius teoriniam aukštajam išsilavinimui.
  - Mokiniai renkasi tris specializacijas 11 klasėje, tada 12(-oje) klasėje pasilieka dvi (pvz., matematikos, ekonomikos ir socialinių mokslų, istorijos-geografijos ir t. t.).
- Technologijų vidurinė mokykla: Rengia mokinius aukštajam mokslui taikomosiose srityse (sveikatos apsauga, vadyba, pramonės mokslai).
- Profesinė vidurinė mokykla: Profesinė aukštoji mokykla: ruošia mokinius tiesioginiam įsidarbinimui su tokiais diplomais kaip CAP arba Bac Pro.

2.2.2.3. Diplomas: (bendrojo, technologinio arba profesinio) bakalauro diplomas.

3. Vidurinių mokyklų reformos

3.1. Bendrojo lavinimo ir technologijų vidurinių mokyklų reforma (2021 m.)

3.1.1. Tikslai: Tikslai: modernizuoti švietimą, įvairinti mokymo būdus ir geriau parengti mokinius aukštajam mokslui ir darbo jėgai.

3.1.2. Pagrindinės priemonės:

3.1.2.1. Tradicinių srautų (L, ES, S) panaikinimas ir specializacijos sistemos įdiegimas.

3.1.2.2. Stiprinti nuolatinį vertinimą baigiamojoje bakalaureato klasėje.

3.1.2.3. Glaudesnis orientavimas per Parcoursup platformą.

3.2. Profesinių vidurinių mokyklų reforma (2023 m.)

3.2.1. Tikslai: Stiprinti profesinį mokymą ir gerinti jaunuolių integraciją į darbo rinką.

3.2.2. Pagrindinės priemonės:

3.2.2.1. Ilgesni mokymo darbo vietoje (PFMP) laikotarpiai su geresne priežiūra.

3.2.2.2. Finansinė kompensacija už praktiką nuo pirmųjų metų.

3.2.2.3. Programos, pritaikytos prie vietos darbo rinkos poreikių, pavyzdžiui, ekologinio turizmo ar atsinaujinančiosios energijos sektorių.

3.2.2.4. Sustiprintos galimybės įgyti aukštąjį išsilavinimą (BTS, profesinės licencijos).

4. Aukštasis mokslas

4.1. Bendroji struktūra (LMD)

Prancūzijos universitetų sistema atitinka Europos LMD struktūrą: Licencija, magistro laipsnis, daktaro laipsnis.

4.1.1. Licencija (bakalauro laipsnis - Bac +3): Bendrasis arba profesinis mokymas (180 ECTS kreditų).

4.1.2. Magistro laipsnis (Bac +5): Išplėstinė specializacija (120 papildomų ECTS kreditų).

4.1.3. Daktaro laipsnis (Bac +8): Į mokslinius tyrimus orientuotas išsilavinimas, kurį vainikuoja disertacija.

4.2. Trumposios programos

4.2.1. BTS (aukštojo techniko pažymėjimas): 2 metų profesinė programa po vidurinės mokyklos (Bac +2).

4.2.2. BUT (technologijų bakalauras): 2021 m. pakeista DUT, 3 metų profesinė programa (Bac +3).

4.3. Didžiosios mokyklos (Grandes Écoles)

4.3.1. Parengiamosios klasės (CPGE): Dvejų metų programos, pagal kurias rengiamasi konkursiniams egzaminams į Grandes Écoles.

4.3.2. Grandes Écoles: Prestižinės institucijos (Sciences Po, École Polytechnique, HEC), siūlančios specializuotą išsilavinimą.

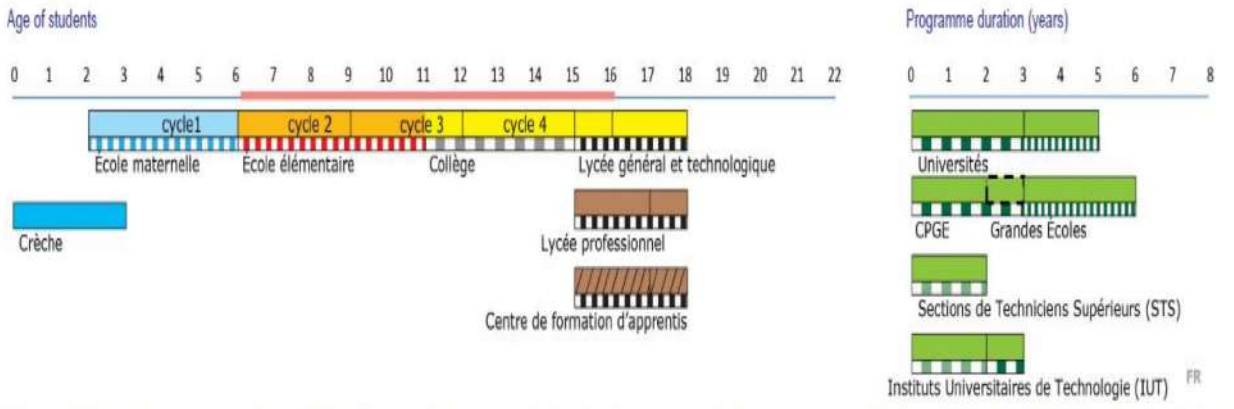
4.4. Tęstinis mokymas

Prieinamas visą gyvenimą suaugusiesiems, norintiems tęsti studijas arba mokytis tam tikroje srityje.

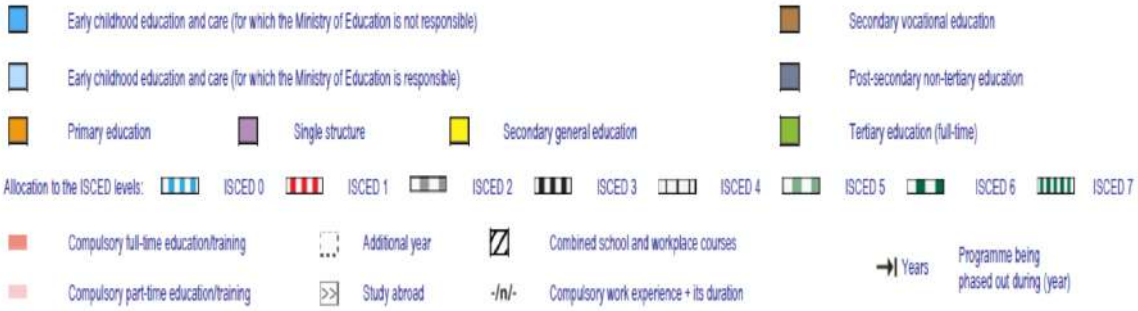
5. Išsilavinimo lygių santrauka

Lygis	Amžius	Pagrindinis ciklas arba diplomas
Ikimokyklinis ugdymas	Nuo 3 iki 6 metų	1 ciklas: ankstyvasis mokymasis
Pradinė mokykla	Nuo 6 iki 11 metų	2 ir 3 ciklai: pagrindai ir įtvirtinimas
Vidurinė mokykla	11-15 metų	Nacionalinis žemesniojo vidurinio išsilavinimo diplomas (DNB)
Vidurinė mokykla	15-18 metų	Bakalauras (bendrasis, technologinis, profesinis)
Aukštasis mokslas	18 metų ir daugiau	Licencija, magistro laipsnis, daktaro laipsnis, BTS, BUT ir kt.

Schéma du système éducatif français

Note: Additional year (see Key) for university or IUT/STS students who want to integrate the *Grandes Écoles* via «parallel admission» (i.e. students are admitted to the *Grandes Écoles* on record and after taking a competitive exam and/or an interview, without going through the CPGE stage).

Prancūzijos švietimo sistema siūlo tęstinumą tarp pakopų ir įvairius kelius, atitinkančius mokinių poreikius ir ambicijas, užtikrindama kokybišką išsilavinimą visiems.

4.1.2. Mokyklos aprašymas

Profesinė mokykla

Esame profesinė vidurinė mokykla, Profesinės vidurinės mokyklos Prancūzijoje - tai specializuotos mokymo įstaigos, skirtos parengti mokinius tiesioginiam patekimui į darbo rinką per tikslinį profesinį mokymą. Šios įstaigos siekia įgyvendinti keletą pagrindinių tikslų vidurinio ugdymo sistemoje.

Pagrindinis profesinių vidurinių mokyklų tikslas - suteikti mokiniams praktinių, specializuotų įgūdžių, atitinkančių pramonės sektoriaus reikalavimus. Tai pasiekiama pagal programą, kurioje praktinis mokymas derinamas su teoriniu mokymu, užtikrinant, kad mokiniai įgytų įvairioms profesijoms reikalingų įgūdžių. Siūlomų kursų metu įgyjamos pripažintos kvalifikacijos, pavyzdžiui, profesinių gebėjimų sertifikatas (CAP) ir profesinio bakalauro diplomas (Baccalauréat Professionnel), kurie yra būtini norint įsidarbinti ir siekti konkrečios karjeros.

Profesinėse vidurinėse mokyklose taip pat daug dėmesio skiriama moksleivių įsidarbinimo galimybėms didinti, rengiant juos tiesioginiams darbo rinkos poreikiams. Tai apima ne tik techninius įgūdžius, bet ir esminius tarpdalykinius įgūdžius, pavyzdžiui, bendravimo, komandinio darbo ir problemų sprendimo įgūdžius, kurie yra labai svarbūs norint sėkmingai dirbti bet kurioje profesinėje aplinkoje. Mokymo programa nuolat atnaujinama, kad atspindėtų dabartinius pramonės standartus ir technologinę pažangą, taip užtikrinant, kad studentai gautų aktualų ir šiuolaikišką išsilavinimą.

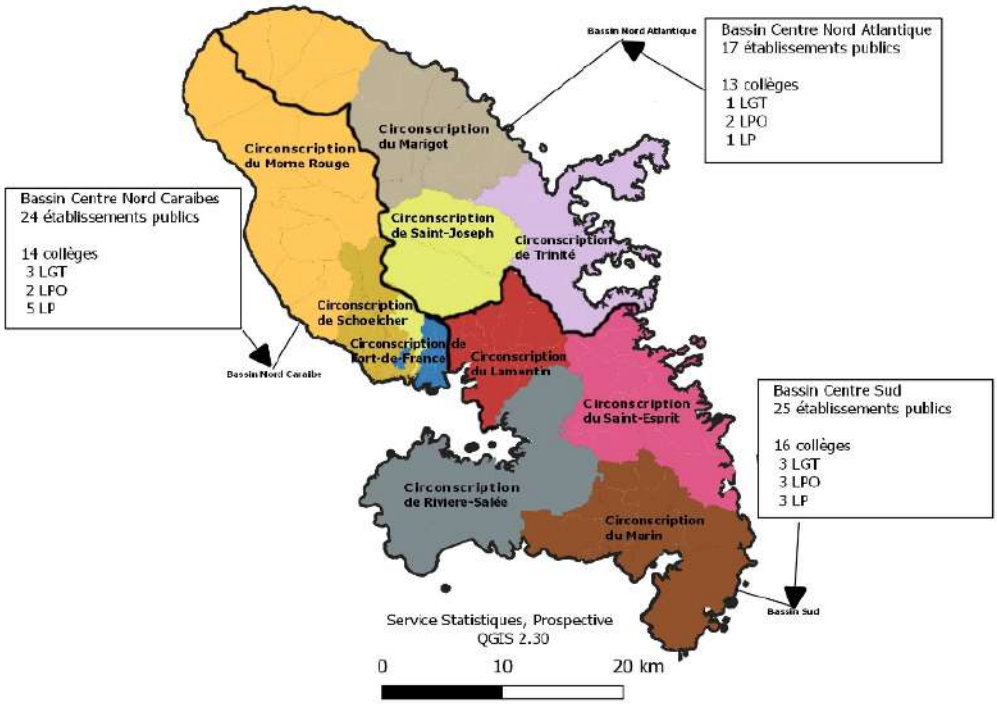
Be techninio išsilavinimo, profesinėse vidurinėse mokyklose teikiama didelė parama ir konsultacijos karjeros klausimais. Tai apima konsultavimą, padedantį mokiniams orientuotis renkantis profesiją ir palengvinantį ryšius su darbdaviais per stažuotes ir praktiką. Ši patirtis yra labai svarbi siekiant sumažinti atotrūkį tarp akademinio mokymosi ir praktinio pritaikymo, taip pagerinant mokinių pasirengimą įsidarbinti iš karto po vidurinės mokyklos baigimo. Profesinėse vidurinėse mokyklose taip pat daug dėmesio skiriama įtraukčiai ir paramai įvairiems mokiniams. Siūlydamos individualią pagalbą ir pritaikydamos mokymo programą skirtingiems mokymosi poreikiams, šios mokyklos siekia sukurti teisingą švietimo aplinką, kuri padeda visiems mokiniams išnaudoti visą savo potencialą.

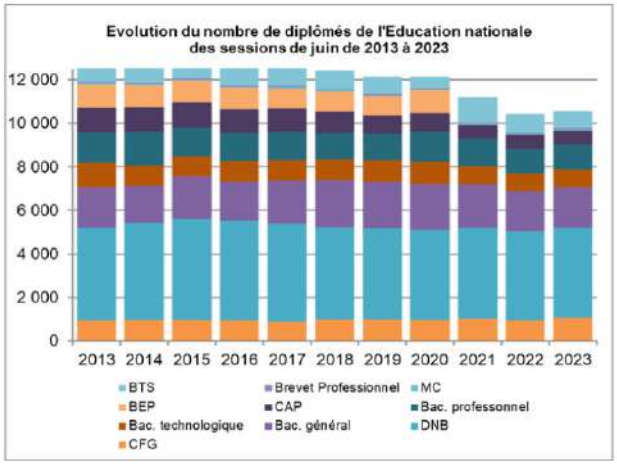
Co-funded by the European Union

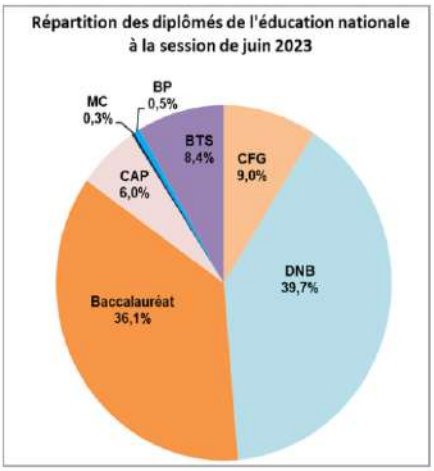
COLLEGES, LYCÉES DANS L'ACADÉMIE

- 66 établissements du 2nd degré public répartis sur 3 bassins de formation (cf. Carte ci-dessous)
- 19 établissements du second degré privé dont 5 hors contrat

BASSINS ET CIRCONSCRIPTIONS DU SECTEUR PUBLIC

3 BASSINS DE FORMATIONS
ANNÉE SCOLAIRE 2023-2024

auxquels sont rattachés les établissements du second degré public de l'Académie

66 ÉTABLISSEMENTS

	BASSIN CENTRE NORD CARAIBE	BASSIN CENTRE SUD	BASSIN CENTRE NORD ATLANTIQUE	TOTAL
CLG	14	16	13	43
LGT	3	3	1	7
LPO	2	3	2	7
LP	5	3	1	9
TOTAL ÉTABLISSEMENTS	**24**	**25**	**17**	**66**
PROPORTION PAR BASSIN (%)	**36,4%**	**37,9%**	**25,8%**	**100,0%**

Source RAMSESE

29 184 ÉLÈVES

	CENTRE NORD ATLANTIQUE	CENTRE NORD CARAIBE	CENTRE SUD	TOTAL
CLG	3664	4646	5867	14177
LGT	1025	3361	1700	6086
LP	575	2003	1154	3732
LPO	973	1059	2327	4359
TOTAL ÉLÈVES	**6237**	**11069**	**11048**	**28354**
PROPORTION PAR BASSIN (%)	**22,0%**	**39,0%**	**39,0%**	**100,0%**

Source : SCOLARITE - Constat second degré 2023-2024

4.1.3. Konkrečios priemonės - strategijos ir projektai

Konkrečios priemonės - strategijos ir projektai

Mūsų akademija, vadovaudamasi savo akademiniu projektu, įgyvendina įvairias strategijas ir iniciatyvas, skirtas ugdymo patirčiai gerinti. Šios iniciatyvos suderintos su nacionaline politika, kartu sprendžiant konkrečius regiono socialinius, ekonominius, kultūrinius ir aplinkosaugos iššūkius. Ypač daug dėmesio skiriama mokinių gerovei, psichinei sveikatai ir socialiniam-emociniam mokymuisi, kad būtų skatinamas holistinis vystymasis.

1. Konkrečios priemonės - nacionalinės švietimo sistemos strategijos ir projektai

Nacionaliniu lygmeniu Prancūzijos nacionalinio švietimo ministerija pradėjo įgyvendinti plataus užmojo strategijas, skirtas švietimo sistemai modernizuoti ir stiprinti, kartu skatinant teisingumą ir įtrauktį

1.1. Pedagogikos modernizavimas

1.1.1. Pagrindinių gebėjimų stiprinimas:

1.1.1.1. Skaitymo planas", kuriuo siekiama pagerinti raštingumo, rašymo ir skaičiavimo įgūdžius.

Co-funded by the European Union

1.1.1.2. Dėmesio sutelkimas į nacionalinį prancūzų kalbos ir matematikos žinių vertinimą pradinėse ir vidurinėse mokyklose.
1.1.2. Skaitmeninė transformacija:
1.1.2.1. Skaitmeninių priemonių integravimas į klases, siekiant palengvinti personalizuotą mokymąsi.
1.1.2.2. Visiems mokiniams prieinamų internetinių švietimo išteklių kūrimas.
1.2. Įtrauktis ir mokinių gerovė
1.2.1. Įtraukusis ugdymas:
1.2.1.1. Didesnė parama neįgaliems mokiniams, pasitelkiant tokias iniciatyvas kaip AESH (pagalbinis personalas neįgaliems mokiniams).
1.2.1.2. Mokytojų mokymas, kad būtų galima geriau pritaikyti ir pritaikyti mokymo metodus įvairiems mokinių poreikiams.
1.2.2. Mokinių gerovė:
1.2.2.1. Nacionalinės kampanijos, kuriomis siekiama didinti informuotumą apie jaunimo psichikos sveikatą.
1.2.2.2. Socialinio ir emocinio mokymosi (SEL) programų, padedančių mokiniams valdyti stresą ir ugdyti atsparumą, skatinimas.
1.3. Pagalba mokytojams
1.3.1. Nuolatinis profesinis tobulėjimas:
1.3.1.1. Nuolatinių mokymo programų, padedančių mokytojams įgyvendinti pedagogines reformas, plėtra.
1.3.1.2. Mokymai apie skaitmenines priemones ir klasės valdymo strategijas sudėtingose situacijose.
1.3.2. Karjeros skatinimo priemonės:
1.3.2.1. Priemonės, kuriomis siekiama pritraukti naujų talentų į mokytojo profesiją, ypač prioritetinėse švietimo zonose.
1.4. Kova su mokyklos nebaigusiais mokiniais
1.4.1. Individualizuoti keliai:
1.4.1.1. Mokyklos baigimo rizika: pritaikytų paramos sistemų mokiniams, kuriems gresia iškritimas iš mokyklos, įgyvendinimas.
1.4.1.2. Partnerystė su asociacijomis ir vietos organizacijomis, siekiant padėti mokiniams grįžti į mokyklą ar profesinio mokymo programas.

2. Pagrindiniai Martinikos akademinio projekto tikslai

Martinikos akademijos akademinis projektas remiasi trimis pagrindiniais ramsčiais:

2.1. Lygybės ir kompetencijos užtikrinimas švietimo srityje:
2.2. Užtikrinti visiems mokiniams galimybę įgyti kokybišką išsilavinimą.
2.3. Švietimo nelygybės mažinimas ir parama nepalankioje padėtyje esantiems mokiniams.
2.3.1. Švietimo ir visuomenės ryšių stiprinimas:
2.3.1.1. Partnerystės su vietos suinteresuotosiomis šalimis skatinimas.
2.3.1.2. Švietimo derinimas su regioniniais socialiniais ir ekonominiais poreikiais.
2.3.2. Gerovės ir įtraukties skatinimas:
2.3.2.1. Mokyklos klimato gerinimas.
2.3.2.2. Parama mokinių fizinei ir psichinei sveikatai.
2.3.2.3. Kultūrinės tapatybės ir įvairovės puoselėjimas.

3. Gerovės ir psichikos sveikatos skatinimo priemonės

3.1. Kovoti su nerimu ir ugdyti socialines ir emocines kompetencijas
3.1.1. Socialinio emocinio mokymosi (SEL) programų įgyvendinimas:
3.1.1.1. Į mokymo programą integruota veikla, skatinanti savęs pažinimą, emocinį reguliavimą, sprendimų priėmimą ir tarpasmeninius įgūdžius.
3.1.1.2. Seminarai mokiniams apie streso, nerimo valdymą ir konfliktų sprendimą.
3.1.2. Psichikos sveikatos parama:
3.1.2.1. Daugiau mokyklų psichologų ir konsultantų ugdymo įstaigose.
3.1.2.2. Mokytojų mokymas, kaip atpažinti mokinių nerimo, streso ar depresijos požymius.
3.1.3. Bendraamžių paramos sistemos:
3.1.3.1. Bendraamžių mentorystės ir tarpininkavimo programų sukūrimas, siekiant ugdyti empatijos ir savitarpio paramos kultūrą.
3.2. Mokyklos klimato gerinimas
3.2.1. Kovos su patyčiomis kampanijos:
3.2.1.1. Reguliarios informavimo programos ir seminarai, skirti užkirsti kelią patyčioms ir skatinti pagarbų bendravimą.
3.2.1.2. Anoniminio pranešimo sistemos, užtikrinančios mokinių saugumą ir konfidencialumą.
3.2.2. Tėvų įsitraukimas:
3.2.2.1. Seminarai, padedantys tėvams palaikyti savo vaikų psichinę ir emocinę sveikatą.
3.2.2.2. Išteklių, skirtų bendravimui stiprinti ir palaikančiai namų aplinkai puoselėti, teikimas.
3.3. Fizinė veikla ir popamokinės programos
3.3.1. Popamokinių programų, derinančių sportą, menus ir protinę veiklą, kūrimas, siekiant skatinti fizinę ir psichinę gerovę.
3.3.2. Fizinio ugdymo, orientuoto į streso mažinimą, pavyzdžiui, jogos ir atsipalaidavimo technikų, skatinimas.
4. Švietimo pritaikymas vietos poreikiams
4.1. Profesinis ir techninis mokymas
4.1.1. Suderinimas su regioniniais poreikiais:
4.1.1.1. Profesinio mokymo programų kūrimas tokiuose sektoriuose kaip žemės ūkis, ekologinis turizmas ir atsinaujinančioji energija, atsižvelgiant į Martinikos ekonomikos prioritetus.
4.1.2. Partnerystė su vietos įmonėmis:
4.1.2.1. Bendradarbiavimas su darbdaviais, kad mokiniai galėtų atlikti praktiką, stažuotes ir įgyti praktinės patirties.
4.2. Kultūrinio identiteto puoselėjimas
4.2.1. Vietos kultūros integravimas:
4.2.1.1. Į mokymo programą įtraukta Martinikos istorija, literatūra ir tradicijos.
4.2.1.2. Vietos paveldui puoselėti skirtų renginių, pavyzdžiui, muzikos ir meno festivalių, organizavimas.

Išvada

Nacionalinių ir regioninių priemonių integravimas leidžia Martinikos akademijai kurti įtraukią ir atsparią švietimo sistemą. Teikdama pirmenybę mokinių gerovei, puoselėdama vietos kultūrą ir kurdama socialinėms ir ekonominėms realijoms pritaikytas programas, akademija užtikrina perspektyvią visų Martinikos mokinių ateitį. Šis holistinis požiūris apima ir akademinį, ir asmeninį tobulėjimą, ruošiant moksleivius rytojaus iššūkiams ir galimybėms.

4.2. GREECE

4.2.1. Institucinė nacionalinė sistema

Aukštos kokybės ir teisingos švietimo sistemos kūrimas yra viena pagrindinių misijų, kurių Graikijos valstybė ėmėsi daugelį dešimtmečių. Kad ši misija būtų įgyvendinta, pradėtos svarbios reformos, susijusios su visais švietimo sistemos aspektais, kuriomis bandoma didinti visų mokinių dalyvavimą švietimo sistemoje ir šalinti jų atskirtį. Vykdant šias platesnio masto reformas, ypatingas dėmesys buvo skiriamas tiems, kurie tradiciškai atsiduria didesnės rizikos situacijoje švietimo atskirties procese, nes jie yra mokiniai, turintys negalią ar (ir) specialiųjų ugdymosi poreikių.

Ypač kalbant apie neįgalius ir (arba) specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, pastaraisiais metais šios reformos buvo vykdomos atsižvelgiant į Strateginio veiksmų plano ("Švietimas ir mokymas visiems") dvyliktąjį [trečiąjį] tikslą, kuriame aiškiai pabrėžiamas įtraukiojo švietimo skatinimas ir kuris yra "veiksmų planas", suteikiantis aiškią, nuoseklią ir sistemingą veiksmų sistemą.

Teisės aktų, švietimo politikos ir praktikos iššūkių sprendimas

Siekdama veiksmingai įgyvendinti kelias Nacionalinio veiksmų plano nuostatas ir vadovaudamasi tarptautinėmis konvencijomis bei Europos prioritetais, Graikijos švietimo ministerija pastaraisiais metais gavo techninę paramą iš Europos specialiųjų poreikių ir įtraukiojo ugdymo agentūros pagal Europos finansuojamą SRSP REFORM projektą "Įtraukiojo ugdymo skatinimas Graikijoje: Įgyvendinant projektą "Inkliuzinio įtraukimo skatinimas: teisės aktų, švietimo politikos ir praktikos iššūkių sprendimas". Šiuo konkrečiu projektu buvo siekiama teikti techninę paramą Graikijos švietimo ir religinių reikalų ministerijai, susijusią su įtraukiojo ugdymo pertvarkos skatinimu Graikijos švietimo sistemoje, daugiausia dėmesio skiriant:

a) Įtraukiosios perspektyvos stiprinimas ir pagalbinių švietimo struktūrų veikla, t. y. tarpdisciplininio vertinimo ir konsultavimo pagalbos centrai (KEDASY), tarpdisciplininiai švietimo vertinimo ir paramos komitetai (EDY).

b) Bendrojo lavinimo mokyklų stiprinimas, siekiant tenkinti heterogeniškus visų mokinių, įskaitant neįgaliuosius ar (ir) specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, poreikius.

Vykdant šią veiklą buvo parengta daug svarbių rezultatų, kurie turėjo didelį poveikį politikos ir praktikos lygmeniu. Paminėsime tik keletą iš jų:

1.

Nacionaliniai ekspertai suformulavo koncepcinį dokumentą dėl būtinų žingsnių, kurie padėtų judėti į priekį šioje srityje.

2.

Sukurti visų klasių vertinimo protokolai, kuriuos po bandomojo įgyvendinimo patvirtins tarpdisciplininio vertinimo ir konsultavimo pagalbos centrai.

3.

Suformuluotos veiksmingo įtraukiojo perėjimo iš vienos klasės į kitą užtikrinimo gairės, kurias šiuo metu peržiūri teisės aktų leidybos komitetai.

4.

Parengtas įtraukiojo ugdymo vadovas, kuris skirtas mokykloms kaip įtraukties gairės.

Antrasis Reformų generalinio direktorato techninės paramos etapas

Sėkmingai įgyvendinus pirmiau minėtą projektą, Europos Komisijos Struktūrinių reformų paramos generalinis direktoratas (DG REFORM) suteikė antrąjį techninės paramos

etapą. Techninė parama teikiama pagal Europos Sąjungos finansuojamą projektą "Europos vaiko garantijų iniciatyvos įgyvendinimas - įtraukiojo ugdymo skatinimas Graikijoje, II etapas".

Pagrindinis dėmesys projekte skiriamas ne tik I etapo rezultatų rezultatų įgyvendinimui bandomuoju būdu, bet ir įtraukiajam projekto aspektui. Šiuo tikslu buvo atrinkti penki (5) regioniniai švietimo direktoratai (Atikos, Centrinės Makedonijos, Vakarų Graikijos, Šiaurės Egėjo jūros ir Kretos), kurie buvo atrinkti vadovaujantis vienodo geografinio atstovavimo kriterijumi, kad atitiktų reprezentatyvios įvairovės kriterijus geografijos, miesto, kaimo ir salų ekonomikos požiūriu, siekiant užtikrinti kuo didesnį nevienodų mokinių poreikių patenkinimą. Konkretaus projekto darbo grupių darbo rezultatai vis dar rengiami.

4.2.2. *Mokyklos (-ų)/partnerio (-ių) aprašymas*

Įgyvendinamumo tikslais, išreiškus susidomėjimą dalyvauti projekte, buvo įtrauktos penkios mokyklos iš Direktorato valdžios rajono. Iš penkių mokyklų: trys buvo vidurinės mokyklos (12-15 metų mokiniai)

- Halandri 5(-oji) vidurinė mokykla
- Varvakeio pavyzdinė vidurinė mokykla
- Marousi eksperimentinė vidurinė mokykla

ir dvi vidurinės mokyklos (15-17 metų mokiniai)

- Halandrio 2-ojibendrojo lavinimo vidurinė mokykla
- 4(-oji) Herakleiono Attikis bendrojo lavinimo vidurinė mokykla

Duomenys buvo renkami interviu su trimis mokytojais, kurie buvo atliekami gavus atitinkamų mokyklų administracijų leidimus. Duomenys buvo apdorojami projekte dalyvaujančių institucijų patalpose.

Herakleiono Attikio 4-ajame(-ajame) licėjuje buvo apklaustas matematikos mokytojas, turintis 20 metų pedagoginio darbo patirtį ir mokinių tarpininkavimo mokytojas

Halandri 5(-oje) vidurinėje mokykloje buvo apklausti mokytojai:

- informatikos mokytojas
- prancūzų kalbos mokytojas

Interviu metu visi mokytojai teigia, kad turi ribotą patirtį sprendžiant mokinių nerimo problemas, tačiau naudoja savo pačių nerimo valdymo metodus.

Pagrindinės mokinių nerimo situacijos, su kuriomis susiduriama mokykloje, yra panikos priepuoliai egzaminų metu ir sunkumai kalbėti klasėje. Specialių protokolų, kaip valdyti šiuos atvejus, nėra; mokiniai gali pasitraukti iš klasės ir kreiptis pagalbos į mokyklos direktoriaus pavaduotoją arba savo bendraamžius.

Mokyklose dirba psichologas, kuris kartą per savaitę teikia pagalbą prioriteto tvarka, tačiau poreikiai viršija jo galimybes, todėl teigiama, kad apskritai reikia paramos ir išteklių, pavyzdžiui, nuolatinio psichologo ir papildomų mokymų mokytojams, kaip atpažinti ir valdyti mokinių nerimą. Be to, taip pat būtina stengtis didinti fizinį aktyvumą ir kurti specialias erdves atsipalaidavimui ir streso mažinimui.

4.2.3. *Konkrečios priemonės - strategijos ir projektai*

Programos, susijusios su mokinių emocine ir psichine sveikata Graikijoje:

- Mokyklos psichologas, kuris sistemingai ir moksliškai padeda vaikams, paaugliams, tėvams, pedagogams ir visai mokyklos bendruomenei jų akademinės, pažintinės, emocinės, elgesio ir socialinės raidos srityje.

- Skaitmeninė platforma "STOP Patyčioms", sukurta pranešti apie smurto ir patyčių atvejus mokyklose, taip pat tikslinės švietimo programos, kurias siūlo valstybinės ir privačios organizacijos ir kuriose daugiausia dėmesio skiriama streso valdymui, empatijai, psichiniam atsparumui ir mokinių bendruomenės psichinei sveikatai.

4.3. LIETUVA

4.3.1. Institucinė nacionalinė sistema

Be daugelio kitų šalių, Lietuva, be kita ko, pertvarkė savo švietimo teisės aktus, kad jie geriau tarnautų įtraukiojo švietimo tikslui. Šiame tyrime klausiame, su kokiais iššūkiais susiduria pradinių klasių ir dalykų mokytojai, mokydami heterogeninėse klasėse. Lietuvoje įtraukiojo ugdymo idėja yra gana nauja. Nuo pat išsivadavimo iš Sovietų Sąjungos režimo 1990 m. Lietuvos švietimo sistema evoliucionavo demokratinio teisingumo link. Iki tol neįgalūs vaikai buvo apgyvendinami specializuotose internatinėse mokyklose, o segreguotas ugdymas sudarė kliūtis neįgaliųjų integracijai į visuomenę. Mokyklinio amžiaus vaikai, turintys vidutinių ar sunkių psichikos sutrikimų, taip pat tie, kuriems reikėjo ypatingos priežiūros ir dėmesio, likdavo namuose arba būdavo vežami į globos namus, kur juos prižiūrėdavo, bet ne ugdydavo. Dėl segreguotos mokyklų tvarkos neįgaliųjų egzistavimas daugumai Lietuvos gyventojų buvo nematomas. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (1991 m.) įteisinta mokyklinio amžiaus vaikų, turinčių įvairių raidos sutrikimų, teisė mokytis bendrojo lavinimo mokyklose arba specializuotose mokyklose netoli tėvų. 1998 m. Lietuvos Respublikos specialiojo ugdymo įstatymas padėjo teisinius pagrindus integruoto ugdymo modeliui, kuriuo siekiama pereiti nuo griežtai segreguotos sistemos prie visiems besimokantiesiems vienodai atviros švietimo sistemos. Tuomet terminai, susiję su besimokančiaisiais, turinčiais įvairių raidos sutrikimų, buvo pakeisti į besimokančiuosius, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių (SPP). Buvo siekiama sujungti bendrąjį ir specialųjį ugdymą į bendrą edukacinę erdvę Taip pat vyko intensyvus mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių judėjimas iš šeimų ir globos namų į bendrojo lavinimo mokyklas arba specialiojo ugdymo centrus.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymu (2011 m.) buvo sujungti du ankstesni įstatymai - Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas ir Lietuvos Respublikos specialiojo ugdymo įstatymas. Jie liudija ryškią tendenciją siekti inkliuzinio mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo plėtros. Kartu su Valstybine švietimo 2013-2022 metų strategija jais siekiama skatinti įvairovę švietimo įstaigose, sudarant palankias mokymosi sąlygas visiems besimokantiesiems pagal jų poreikius ir gebėjimus. Lietuvos teisinėje terminijoje nėra įtraukiojo ugdymo termino. Vartojami terminai specialieji ugdymosi poreikiai (SPP) ir švietimo pagalba, kurie apima specialiąją, specialiąją pedagoginę, psichologinę ir socialinę pagalbą. Bendrojo ugdymo mokyklose yra dvi specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo formos: ugdymas bendrojoje klasėje, teikiant būtinąją pagalbą mokiniui, ir ugdymas specialiojoje klasėje, paprastai skirtoje intelekto sutrikimų turintiems mokiniams.

Nustatyta Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymu (2011 m.), šiuo metu bendrojo ugdymo klasėse yra trys mokymo programų įgyvendinimo būdai: bendroji programa ir du jos koregavimo lygiai. Koreguota programa sudaro sąlygas mokiniui įgyti pagrindinį, vidurinį ar profesinį išsilavinimą ir (ar) kvalifikaciją. Individualizuotos programos konstruoja besimokančiųjų, turinčių psichikos sutrikimų, studijas, individualizuojant priešmokyklinio, pradinio ir žemesnio lygio bendrojo lavinimo programas. Studijos kuriamos bendradarbiaujant su mokiniais ir jų globėjais. Vaiko gerovės komitetai koordinuoja pagalbos mokymuisi priemones. Komitetus sudaro mokyklos vadovas, įvairūs specialistai, mokytojų atstovai ir besimokančiųjų tėvų atstovai.

Lietuvoje mokytojų rengimą inkliuziniam ugdymui reglamentuoja du dokumentai: 2018 m. Pedagogų rengimo nuostatai ir 2014 m. Pedagogų kvalifikacinių reikalavimų aprašas. Lietuvos mokytojų rengimą sudaro pedagoginės studijos, taip pat dalykinės žinios ir gebėjimai atpažinti "atitinkamo amžiaus vaikų ir mokinių psichofizinės brandos lygio ir specialiųjų poreikių ypatumus, atpažįsta mokinių socializacijos, raidos ir mokymosi sunkumus ir padeda juos įveikti, geba teikti psichologinę ir pedagoginę pagalbą". Kiekvienas mokytojas per pirminį mokytojų rengimą arba kaip kvalifikacijos kėlimo kursą privalo išklausyti 60 valandų specialiojo ugdymo ir psichologijos kursą, patvirtintą švietimo, mokslo ir sporto ministro. (adaptuota iš https://www.zurnalai.vu.lt/acta-paedagogica-vilnensia)

4.3.2. Mokyklos (-ų) / partnerio (-ių) aprašymas

Lietuva projekte mokyklų kaip partnerių neįtraukia. Dvi mokyklos, viena iš Kauno, kita iš Klaipėdos, buvo įtrauktos tiesioginiu kvietimu. Duomenys buvo renkami gavus atitinkamos mokyklos administracijos leidimą, o duomenų apdorojimas vyko projekte dalyvaujančių institucijų patalpose.

Kauno "Varpo" gimnazija yra valstybės finansuojama vidurinio ugdymo įstaiga, įsteigta 1981 m. Tai moderni mokykla, orientuota į šiuolaikines mokinių ir mokytojų kompetencijas, siekianti optimalios mokymosi kokybės. Gimnazijoje mokosi 14-18 metų amžiaus mokiniai. Gimnazija pritaikyta neįgaliesiems. Šiuo metu gimnazijoje mokosi 578 mokiniai ir dirba 58 mokytojai.

"Varpo" gimnazija nuo 1995 m. dalyvauja tarptautiniuose projektuose. Ji yra ELOS (Europa kaip mokymosi aplinka) tinklo narė, o tai reiškia, kad gimnazijos veiklos tikslas - internacionalizuoti savo veiklą. Todėl reguliariai organizuojami mokinių mainų projektai su užsienio partneriais, įstaigoje dažnai lankosi delegacijos iš kitų šalių. Mokiniai gali rinktis iš plataus užsienio kalbų pasirinkimo. Be to, mokytojai jau daugiau nei 10 metų įgyvendina CLIL metodą.

Nuo 2017 m. visi gimnazijos mokiniai turi pasirinkti juos dominančią temą ir parengti metų trukmės projektą, vadinamą mokinio individualiu projektu, arba tai gali būti grupinis projektas. Taip mokiniai įgyja pagrindinį supratimą, kaip atlikti tyrimą, kaip rinkti ir analizuoti gautus duomenis. Be to, mokslo metų pabaigoje pristatydami projektą auditorijai, jie ugdo viešojo kalbėjimo kompetenciją.

Kauno "Varpo" gimnazija priklauso Lietuvos sveikatą stiprinančių mokyklų tinklui. Į mokyklos mokymo programą integruojama daug įvairių su sveikata susijusių temų. Gimnazija taip pat yra MEPA (Europos Parlamento ambasadoriaus) tinklo dalis, o tai reiškia, kad daugybė veiklų, susijusių su europiniu kontekstu, integruojama tiek į formalųjį, tiek į neformalųjį ugdymą.

Klaipėdos Vytauto Didžiojo gimnazija - pirmoji lietuviška gimnazija Klaipėdoje (trečiasis Lietuvos miestas), įkurta: 1922. Šiuo metu gimnazijoje mokosi apie 600 mokinių ir dirba 60 mokytojų.

Gimnazija - moderni, humanistinio ugdymo įstaiga, savo veiklą grindžianti humanizmo principais, nuolat besimokanti, teikianti kokybišką išsilavinimą, taikanti naujausias technologijas ir aktyvius ugdymo metodus, atitinkanti Lietuvos švietimo plėtros strategines nuostatas. Gimnazija, bendradarbiaudama su giminingomis ES šalių švietimo įstaigomis, orientuojasi į europines švietimo nuostatas, įgyvendina šalies nacionalinę švietimo strategiją: ugdyti laisvą, kūrybingą, kritiškai mąstančią asmenybę; formuoti

savarankišką, atsakingą, iniciatyvią, maksimaliai susiformavusią vertybių sistemą turinčią asmenybę, gebančią rinktis universitetines studijas.
Gimnazija garsėja užsienio kalbų - anglų, lietuvių, lotynų, rusų, prancūzų, vokiečių ir švedų - mokymu. Aktyviai bendradarbiauja su užsienio gimnazijomis, daugiausia ryšių palaiko su Švedijos ir Prancūzijos gimnazijomis. Gimnazijoje įgyvendinti ar dar įgyvendinami projektai: MEPA - Mokyklos - Europos Parlamento ambasadorės, Europos Sąjungos fondų investicijų projektas; Erasmus+ projektas "Raktas į pokyčius", Erasmus projektas "Mokytojai dalyvauja pokyčiuose".

Interviu dalyviai:

"Varpo" gimnazijoje buvo apklausti:

- chemijos mokytoja ekspertė, dirbanti mokykloje daugiau nei 20 metų, yra klasės vadovė, turinti ilgametę tarpininkavimo procesų patirtį.
- Kūno kultūros mokytojas, jaunasis sportininkas, šioje gimnazijoje dirbantis ketverius metus, turintis pedagoginę specialybę, išskyrus trenerio magistro laipsnį.

Vytauto Didžiojo gimnazijoje vyko pokalbis:

- geografijos mokytojas, dirbantis mokykloje daugiau nei 10 metų, kuris taip pat eina keletą administracinių ir viduriniosios grandies vadovo pareigų.

Nė vienas iš apklaustųjų nepranešė apie specifinį susiformavimą, susijusį su nerimu ugdymo kontekste, ir visi jie turi patirties, susijusios su 15-18 metų mokinių nerimu.

4.3.3. Konkrečios priemonės - strategijos ir projektai

Programos, susijusios su emocine ir psichikos sveikata Lietuvoje:

Antrasis žingsnis. Tai socialinių emocinių įgūdžių ugdymo ir smurto prevencijos programa, padedanti mažinti agresyvų vaikų elgesį, mokanti juos tinkamai reikšti jausmus ir spręsti konfliktus, suprasti savo elgesio pasekmes. Antrasis žingsnis yra moksliniais tyrimais pagrįsta programa, skirta pradinių klasių moksleiviams. Centro specialistai, koordinuojantys programos "Antras žingsnis" įgyvendinimą Lietuvos mokyklose, moko pradinių klasių mokytojus dirbti su šia programa, teikia reikiamą informaciją, mokymo gaires ir konsultuoja viso darbo metu. Baigę mokymus pedagogai yra pasirengę padėti vaikams atpažinti ir kontroliuoti pykčio jausmus, efektyviai spręsti problemines situacijas, įtraukti tėvus į bendrą darbą.
EQIUP korekcinės programos tikslas - išmokyti paauglius atsakingai mąstyti ir elgtis, motyvuoti juos ir suteikti galimybę padėti vieni kitiems. Per savitarpio pagalbos grupės užsiėmimus jie mokosi: Kurti ir palaikyti teigiamus nepilnamečių ir jų artimos aplinkos socialinius santykius; Taisyti pykčio valdymo / mąstymo klaidas; Ugdyti socialinius įgūdžius; Priimti socialiai atsakingus sprendimus.
Tarptautinės programos "*Zipio draugai*" tikslas - padėti 5-7 metų vaikams įgyti socialinių ir emocinių sunkumų įveikimo įgūdžių, siekiant pagerinti vaikų emocinę gerovę. Programa "*Zipio draugai*" moko vaikus, kaip įveikti kasdienius emocinius sunkumus: atstūmimą, vienatvę, patyčias ar priekabiavimą, sunkius pokyčius. Ji padeda suprasti ir skatina kalbėti apie savo jausmus, ieškoti būdų, kaip su tais jausmais susitvarkyti. Moko vaikus empatijos, kaip susirasti draugų, kaip prašyti ir priimti paramą, kaip padėti kitiems. Padeda ne tik netapti patyčių auka, bet ir pačiam netapti patyčių auka.
Tarptautinė programa "Obuolio draugai" - tai ilgai laukta programos "*Zipio draugai*", skirtos vyresniems, t. y. 8-10 metų, vaikams, tąsa. Dabar šios dvi programos susijungia į

vieną tęstinę dvejų metų vaikų emocinių ir elgesio problemų prevencijos programą, kurios pirmoji dalis yra programa "*Zipio draugai*", o antroji dalis - programa "*Obuolio draugai*".
LIONS klubo programa "*Paauglystės kryžkelės*" - tai įrodymais pagrįsta programa, padedanti mokytojams kurti saugią mokymosi aplinką ir ugdyti gyvenimo įgūdžius, padedančius mokiniams lengviau orientuotis paauglystėje. Išsamios pamokos ir pagalbinė programos medžiaga sutelkia mokyklos darbuotojus, šeimą, bendruomenę ir jaunimą. Ši programa integruoja socialinį ir emocinį vystymąsi, charakterio ugdymą, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir *patyčių* prevenciją bei mokymąsi teikti paslaugas į bendrąją programą, kad būtų skatinamas tinkamas paauglių vystymasis.

Lentelėje pateikti šių programų dalyvių skaičiai. Deja, pagrindinės programos yra skirtos jaunesnio amžiaus moksleiviams ir buvo naudojamos seniai (8-14 metų).

Pavadinimas	Dalyvavusios mokyklos	Mokytojų skaičius	Švietimo dalykų skaičius	Dalyvavę mokiniai
Antras žingsnis	248	1.534	76	31.763
EQUIP	6	28	10	345
Paauglystės kryžkelės	325	6.115	725	65.309
Apple draugai	156	622	62	7.154
"Zipio" draugai	668	2.032	214	21.043

Remiantis apklausos dalyvių nuomone apie nerimą kaip galimą problemą. Pastaraisiais metais pastebimas mokinių nerimo padidėjimas, keletas mokinių, patiriančių nerimą, įskaitant sunkius atvejus, gauna išorinę pagalbą. Problema yra ta, kad mokyklos fiziologas ne visada išsprendžia nerimo problemą.
Situacijos, sukeliančios arba susijusios su nerimu, yra šios: Padidėjęs streso ir nerimo lygis klasėje, individualios fizinės savybės, agresija, drausmės nebuvimas klasėje ar sporto klasėje.
Mokyklos vadovybės palaikymas gali padėti gauti psichologo paslaugas mokykloje, tačiau internautai nurodė, kad vidiniai psichologai nėra geras sprendimas, nes kartais žinant, kad moksleivis lankėsi pas šį asmenį, gali kilti patyčios. Kai kurios programos nuo stalo potencialiai gali pasitarnauti kaip parama. Konkrečios strategijos ir projektai, susiję su gera savijauta ir nerimo kontrole, gali apimti paramą studijoms, reguliaraus fizinio aktyvumo skatinimą, mokyklos psichologo ir socialinio darbuotojo skelbimą, naujus nacionalinius ir tarptautinius projektus.
Tikimasi, kad iš visų tarpmokyklinio ugdymo dalyvių bus tikimasi aktyvesnių priemonių, kurios neleistų nerimui sustiprėti. Mokytojų mokymo projektai, skirti didinti informuotumą ir nagrinėti praktines strategijas, yra daugiau nei sveikintini.

4.4. LENKIJA

4.4.1. Institucinė nacionalinė sistema

Lenkijos nacionalinė yra Lenkijoje suteikiamų kvalifikacijų etaloninė sistema. Šioje sistemoje yra 8 lygiai. Kiekvienas jų apibūdinamas naudojant bendrąsias žinių, įgūdžių ir socialinių kompetencijų, reikalingų asmenims, turintiems tam tikro lygio kvalifikaciją, apimties ir sudėtingumo charakteristikas. Ji apima charakteristikas, būdingas kvalifikacijoms, suteikiamoms bendrojo lavinimo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo įstaigose.

Lenkijoje skiriamos visiškos ir dalinės kvalifikacijos.

Visiškos kvalifikacijos:

1. Lenkijos kvalifikacijų sandaros I lygmuo, kurį patvirtina:
    - šešiametės pradinės mokyklos baigimo pažymėjimas,
    - pirmojo laipsnio muzikos mokyklos baigimo pažymėjimas,
    - pirmojo laipsnio šešiametės bendrosios muzikos mokyklos baigimo pažymėjimas.
2. Lenkijos kvalifikacijų sandaros II lygį patvirtina:
    - aštuonmetės pradinės mokyklos baigimo pažymėjimas.
3. Lenkijos kvalifikacijų sandaros III lygį patvirtina:
    - profesinę kvalifikaciją patvirtinantis diplomas:

    - baigus pagrindinę profesinę mokyklą arba įvykdžius sąlygas, nurodytas Lenkijos Respublikos Konstitucijos 5 str. 10 str. 1991 m. rugsėjo 7 d. Įstatymo dėl švietimo sistemos 3 str. 2 punkto a papunktyje,
    - baigus pirmojo laipsnio profesinę mokyklą arba įvykdžius sąlygas, nurodytas 1991 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 10 str. 1991 m. rugsėjo 7 d. Įstatymo dėl švietimo sistemos 3 str. 2 punkto a b papunktyje,
    - ir išlaikius egzaminus, patvirtinančius tam tikros profesijos kvalifikaciją;
    - ir išlaikius tam tikros profesijos kvalifikaciją patvirtinančius egzaminus;
    - profesinio mokymo diplomas, įgytas baigus pirmosios pakopos mokyklą arba įvykdžius reikalavimus, nurodytus 1991 m. rugsėjo 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 10 str. 1991 m. rugsėjo 7 d. Įstatymo dėl švietimo sistemos 3 str. 2 d. b punkte ir išlaikius tam tikros profesijos kvalifikaciją patvirtinančius egzaminus;
    - pameistrio pažymėjimas, išduodamas baigus pagrindinę profesinę mokyklą arba pirmojo laipsnio profesinę mokyklą, išlaikius profesijų, įtrauktų į profesinio mokymo profesijų klasifikatorių, pameistrio egzaminus pagal profesijų mokymo pagrindų programoje nurodytus reikalavimus;
    - pameistrio pažymėjimas, išduotas baigus pirmojo laipsnio profesinę mokyklą, išlaikius pameistrio egzaminą profesijų, nurodytų profesinio mokymo programos 3 straipsnyje, srityje. 3 str. 1989 m. kovo 22 d. Įstatymo dėl amatų 3b straipsnyje;
4. Lenkijos kvalifikacijų sąrangos IV lygis, tai patvirtina:
    - profesinę kvalifikaciją patvirtinantis diplomas:

    - baigus technikos mokyklą ar aukštesniąją mokyklą arba įvykdžius reikalavimus, nurodytus Lenkijos Respublikos Konstitucijos 29 str. 10 str. 1991 m. rugsėjo 7 d. Įstatymo dėl švietimo sistemos 3 straipsnio 2 punkto d papunktyje, arba

- baigus antrojo laipsnio profesinę mokyklą arba įvykdžius reikalavimus, nurodytus 1991 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 10 str. 1991 m. rugsėjo 7 d. Įstatymo dėl švietimo sistemos 3 str. 2 d. c punkte.
- ir išlaikius egzaminus, patvirtinančius tam tikros profesijos kvalifikaciją, vidurinės mokyklos baigimo pažymėjimą.

5. Lenkijos kvalifikacijų sandaros V lygį, jį patvirtina:
   - mokytojų kolegijos baigimo diplomas,
   - užsienio kalbų mokytojų kolegijos baigimo diplomas,
   - socialinių paslaugų darbuotojų kolegijos baigimo diplomas;
   - atestuoto specialisto pažymėjimas;
   - atestuoto specialisto technologo pažymėjimas;
   - meno mokyklos baigimo pažymėjimas, patvirtinantis profesinio vardo įgijimą;
   - profesinio mokymo diplomą, įgytą baigus aukštąją mokyklą arba įvykdžius sąlygas, nurodytas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.2 straipsnyje. 10 str. Švietimo sistemos įstatymo 3 str. 2 punkto d papunktyje, ir išlaikius tam tikros profesijos, kurios mokoma tik povidurinėje mokykloje, profesinius egzaminus.
6. Lenkijos kvalifikacijų sandaros VI lygį patvirtina:
   - pirmosios pakopos diplomas.
7. Lenkijos kvalifikacijų sandaros VII lygį patvirtina:
   antrosios pakopos diplomas ir vienodas magistro diplomas.
8. Lenkijos kvalifikacijų sandaros VIII lygį patvirtina:
   - daktaro diplomas.

   Lygių skirtumų sandaroje:

8.1. I lygis
labai paprastos užduotys pagal išsamius nurodymus, tiesiogiai prižiūrint

8.2. II lygis
nesudėtingos užduotys, pagal bendrus nurodymus, vadovaujant

8.3. III lygis
nelabai paprastos užduotys, pagal bendrus nurodymus, iš dalies savarankiškai

8.4. IV lygis
Nelabai sudėtingos užduotys, iš dalies be nurodymų, savarankiškai

8.5. V lygis
užduotys be instrukcijų, vadovavimas nedidelei komandai, komandų veiksmų vertinimas

8.6. VI lygis
novatoriškas užduočių atlikimas, savarankiškas sprendimų priėmimas

8.7. VII lygis
tinkamo elgesio darbo ir gyvenimo aplinkoje modelių kūrimas ir tobulinimas, vadovavimas grupei ir atsakomybės už ją prisiėmimas

8.8. VIII lygis
spręsti mokslinių tyrimų problemas, dalyvauti keičiantis patirtimi ir idėjomis, taip pat ir tarptautinėje aplinkoje

4.4.2. Mokyklos (-ų)/partnerio (-ių) aprašymas

1949-1950 m. Vierušovo miesto valdžia dėjo pastangas įsteigti Aukštesniosios mokyklos lygmens vystymosi savivaldos mokyklą, tačiau po kelių mėnesių Lodzės apskrities švietimo valdyba atšaukė leidimą dėl lėšų ir kvalifikuotų mokytojų trūkumo. 1954-55 m. buvo įsteigta aštuntoji Aukštosios mokyklos lygmens Plėtojamosios savivaldos mokyklos klasė. Tuo pat metu miestui buvo suteiktas rajono rangas, kuris padėjo išlaikyti naująją mokyklą. Klasių skaičius didėjo ir greitai viename pastate įsikūrė septynmetė pradinė mokykla ir keturmetė vidurinė mokykla, taigi buvo sukurta 11-metė pradinė ir vidurinė mokykla. Mokymas vyko dviem pamainomis. 1958 m. buvo surengti pirmieji vidurinės mokyklos baigiamieji egzaminai, 20 abiturientų gavo vidurinės mokyklos baigimo pažymėjimus.

1960 m. buvo atidarytas naujas pradinės mokyklos pastatas. Švietimo populiarinimas tapo realesnis, kai papildomai buvo įsteigtos paralelinės klasės. 1962 m. pastatyta Mikalojaus Koperniko bendrojo lavinimo vidurinė mokykla. Abi mokyklos pradėjo veikti atskirai.

1982 m. rugsėjo 1 d. įkurtas Bendrojo lavinimo mokyklų kompleksas, kurį sudarė pradinė mokykla Nr. 2 ir vidurinė mokykla. Mieste pastačius naują mokyklą, kuri galiausiai turėjo tapti gimnazija, pradinę ir vidurinę mokyklas vėl buvo galima atskirti. Nuo 1999 m. rugsėjo 1 d. mokykla veikia kaip Mikalojaus Koperniko bendrojo lavinimo vidurinė mokykla. Nuo 2008 m. sausio 1 d. Vieršuvo rajono tarybos nutarimu įsteigtas Bendrojo lavinimo mokyklų kompleksas, į kurį įeina Mikalojaus Koperniko bendrojo lavinimo vidurinė mokykla ir Papildoma vidurinė mokykla suaugusiems.

Dabar mokykloje dirba 29 mokytojai ir 3,5 aptarnaujančio ir administracinio personalo.

Patirtis, susijusi su mokinių nerimu

Mokytojai pastebi, kad kai kurie mokiniai mokykloje patiria nerimo akimirkų. Veiksniai, kurie mokymo proceso metu sukelia nerimą, yra žinių kontrolė ir vertinimas - mokytojų užduodami klausimai ar testai. Taip pat svarbūs yra mokytojo ir mokinio tarpusavio santykiai, konkurencijos atmosfera ir draugiškų santykių ar net bendraamžių pripažinimo stoka.

Be to, nerimas dažnai kyla dėl problemų šeimoje, bendraamžių smurto ar nesėkmingos socialinės integracijos. Šių veiksnių pasekmės pasireiškia žema savigarba, nesėkmės baime ir nenoru pasitikėti kitais.

4.4.3. Konkrečios priemonės - strategijos ir projektai

Švietimas apie nerimą

Mūsų mokykloje mokytojai nedalyvavo jokiuose privalomuose kursuose, susijusiuose su paauglių nerimu ir psichikos sveikatos problemomis. Tačiau mūsų mokykla suteikia galimybę naudotis kai kuriais internetiniais mokymais, kuriuose susiduriama su jaunimo psichikos sveikatos problemomis. Mokytojai, kurie domisi šia tema, gali dalyvauti, tačiau jiems taip pat padeda mokyklos konsultantai, kurie turi geresnį išsilavinimą šiuo klausimu, ypač nerimo ir depresijos.

Paramos struktūra

Pirmasis žingsnis sprendžiant mokinių nerimo problemą yra pokalbis su pačiais mokiniais. Klasės auklėtojas taip pat informuoja tėvus apie problemą ir jie stengiasi padėti. Jei atvejis sudėtingesnis, į pagalbą ateina mokyklos psichologas arba pedagogas, kurie yra mokykloje per pamokas ir yra pasirengę padėti. Mūsų mieste taip pat yra

psichologinės ir pedagoginės konsultacijos centras. Paslauga nemokama, nors pagalba suteikiama ne iš karto. Klientai turi užsirašyti į susitikimus. Pačioje mokykloje sudaromos galimybės palaikyti tinkamą psichikos sveikatos būklę, palaikant fizinę formą. Visiems mokiniams yra kūno kultūros pamokos, galimybė naudotis sporto sale, teniso kortu. Kūno kultūros mokytojai užtikrina įvairią fizinę gerovę skatinančią veiklą.

Esami protokolai

Išsamios tvarkos, kaip padėti mokiniams susidoroti su nerimu mokykloje, nėra. Tačiau pagalbos rūšys ir jos teikimo principai mokiniams, tėvams ir mokytojams yra nurodyti remiantis mokyklos nuostatais. Pagrindinės pagalbos formos yra psichologinė ir pedagoginė pagalba, kurią teikia psichologinės ir pedagoginės pagalbos komanda, kurią sudaro mokyklos pedagogas, specialusis pedagogas ir psichologas.

Pagalbos siekiantis elgesys

Pirmasis asmuo, pas kurį mokiniai paprastai ieško pagalbos, yra klasės auklėtojas arba kitas patikimas mokytojas. Mokytojai gali konsultuotis per specialias darbo valandas - tai viena privaloma valanda kiekvienam mokytojui. Jei mokiniams reikia profesionalesnės pagalbos, jie gali kreiptis į mokyklos specialistus. Pagrindinės pagalbos formos yra psichologinė ir pedagoginė pagalba, kurią teikia psichologinės ir pedagoginės pagalbos komanda, kurią sudaro mokyklos pedagogas, specialusis pedagogas ir psichologas. Pagrindinės jų užduotys yra šios:

- -vykdyti veiklą, skirtą mokinių priklausomybių, smurto ir rizikingo elgesio prevencijai,
- - mokinių poreikių ir gebėjimų vertinimas emociniame, kognityviniame ir socialiniame kontekste,
- - vesti individualius pokalbius su mokiniais, siekiant padėti jiems susidoroti su emociniais sunkumais, tokiais kaip stresas, nerimas ar bendraamžių konfliktai,
- - pagalbos teikimas krizinėse situacijose (pvz., artimo žmogaus netektis, trauminės situacijos),
- - vesti grupinius užsiėmimus sunkumų įveikimo srityje (pvz., streso, emocijų ir nerimo įveikimas).

Be to, vadovaujantis 2016 m. gegužės 13 d. įstatymu dėl kovos su seksualinių nusikaltimų grėsme ir nepilnamečių apsaugos, mokykloje nuo 2024 m. vasario 15 d. įgyvendinami Nepilnamečių apsaugos nuo prievartos standartai. Juose apibrėžtos reagavimo procedūros, taikomos kilus įtarimui dėl mokinio prievartos. Mokslo metų pradžioje ir pabaigoje mokytojų ir psichologo komanda atlieka mokinių savijautos, ugdymosi poreikių ir mokymosi kliūčių tyrimą.

Konkrečios priemonės

Siekdama užkirsti kelią galimoms problemoms, mūsų pagalbos komanda, kurią sudaro du pedagogai ir psichologas, organizuoja seminarus mokiniams, kaip spręsti mokymosi sunkumus, kaip organizuoti mokymąsi, valdyti laiką, siūlyti mokymosi strategijas, susidoroti su stresinėmis situacijomis.

Jie taip pat veda paskaitas tėvams per mokytojų ir tėvų susitikimus, kad supažindintų juos su paauglių problemomis ir pasiūlytų kai kuriuos jų sprendimo būdus.

Nepatenkinti poreikiai

Mūsų mokykla stengiasi padėti mokiniams susidoroti su jų problemomis. Dėl didėjančio poreikio suteikti vaikams ir jaunuoliams daugiau psichologinės pagalbos, mokykla

Co-funded by the European Union

dalyvauja išorinėse paramos jaunimui programose, pedagogų ir psichologų komanda bei mokytojai nuolat tobulina savo įgūdžius efektyvesnės pagalbos jaunimui srityje. Ieškome įvairių idėjų, sprendimų, kaip padėti tiems, kuriems reikia psichologinės paramos. Dėl nedidelio mokinių skaičiaus ir aiškių veikimo mokyklos aplinkoje taisyklių sukuriame pagarbos, atvirumo ir geranoriškumo atmosferą, kuri savo ruožtu virsta geresniais mokinių mokymosi rezultatais, geresniu funkcionavimu ir mažesne psichikos sutrikimų, įskaitant nerimą ir neurozę, rizika. Aiškios funkcionavimo mokykloje taisyklės tikrai padės spręsti problemą - kai mokinys žino savo teigiamo ir neigiamo elgesio pasekmes, tada jis gali kontroliuoti savo sprendimus ir pasekmes, o tai sumažina jo jaučiamo nerimo lygį. Mokytojų ir bendraklasių parama ir geranoriškumas sustiprins įsitikinimą, kad nė vienas mokinys nebus paliktas vienas sudėtingose situacijose. Emocijų reguliavimo mokymai - mokinių įgūdžių atpažinti, įvardyti, kontroliuoti ir išreikšti jausmus ugdymas leidžia jiems daug geriau susidoroti su nerimu. Iššūkių skatinimas - vienas iš svarbiausių būdų susidoroti su nerimu yra patekti į stresines situacijas ir su jomis susidurti. Draugiškoje atmosferoje mokiniams daug lengviau dėti šias pastangas.

4.5. PORTUGALIJA

4.5.1. Institucinė nacionalinė sistema

2018 m. liepos 6 d. išleistame Decreto-Lei nº 54/2018 pabrėžiamas Portugalijos vyriausybės įsipareigojimas kurti įtraukią švietimo sistemą. Šis dekretas atitinka prioritetą kurti įtraukias mokyklas, kuriose visi mokiniai, nepriklausomai nuo jų asmeninių ir socialinių aplinkybių, galėtų pasiekti tokį išsilavinimo lygį, kuris skatintų visišką jų socialinę įtrauktį. Dekretu remiama teisė į įtraukųjį švietimą, atsižvelgiant į mokinių galimybes, lūkesčius ir poreikius bendrame švietimo projekte.

Dekretu įpareigojama kiekvienoje mokykloje įsteigti daugiadalykes komandas. Šios komandos atsakingos už paramos priemonių nustatymą, jų veiksmingumo stebėseną ir mokytojų, tėvų bei mokinių įtraukimą į šį procesą. Šios komandos turėtų veikti kompleksiškai, vertindamos mokinių poreikius atsižvelgti į akademinius, elgesio, socialinius, emocinius ir aplinkos veiksnius. Taip pat sustiprinamas tėvų arba globėjų vaidmuo, suteikiant jiems konkrečias teises ir pareigas aktyviai dalyvauti savo vaikų ugdymo procese. Mokyklos skatinamos plėtoti partnerystę su vietos subjektais, pasitelkiant bendruomenės išteklius švietimo įtraukčiai remti. Šiomis partnerystėmis siekiama įgyvendinti paramos priemones, individualias ugdymo programas ir perėjimo į gyvenimą po mokyklos baigimo planus.

Decreto-Lei nº 54/2018 pateikiamos gairės dėl įvairių mokymosi ir įtraukties paramos priemonių, suskirstytų į tris pagrindinius lygmenis: visuotinės, atrankinės ir papildomos intervencijos. Šiomis priemonėmis siekiama atsižvelgti į įvairius mokinių poreikius, užtikrinant lygias galimybes mokytis ir skatinant visapusišką jų dalyvavimą ir sėkmę mokyklos aplinkoje:

Universalios priemonės

Universaliosios priemonės skirtos visiems mokiniams, skatinančios įtraukią aplinką, tenkinant bendruosius visų mokinių poreikius. Šios priemonės yra aktyvios ir prevencinės, jomis siekiama skatinti dalyvavimą ir mokymosi sėkmę. Pagrindinės universaliosios priemonės yra šios:

- Diferencijuotas mokymas: Mokytojai pritaiko mokymo metodus ir strategijas, kad būtų atsižvelgta į skirtingus visų mokinių mokymosi stilius, gebėjimus ir interesus.
- Mokymo programos pritaikymas: Mokymosi pritaikymas: pritaikomi informacijos pateikimo ir vertinimo būdai, nekeičiant pagrindinio turinio ar lūkesčių. Tai gali būti vaizdinės priemonės, supaprastinti tekstai arba alternatyvūs vertinimo metodai, skirti skirtingiems mokymosi poreikiams patenkinti.
- Praturtinimo veikla: Sudaromos galimybės mokytis ir įsitraukti plačiau, nei numatyta standartinėje mokymo programoje, įskaitant užklasinę veiklą, specialius projektus ar pažangius kursinius darbus, kurie kelia iššūkius ir skatina mokinių intelektinį augimą.
- Prosocialaus elgesio skatinimas: Mokyklos įgyvendina programas ir veiklą, skatinančią pozityvią socialinę sąveiką ir mokinių tarpusavio santykius. Tai gali būti bendraamžių globa, socialinių įgūdžių ugdymas ir iniciatyvos, kuriomis skatinama palanki ir pagarbi mokyklos kultūra.

- Intervencijos mažose grupėse: Mokiniams, kuriems gali prireikti papildomos pagalbos tam tikrose srityse, taikomos mažų grupių intervencinės priemonės. Šiose grupėse daugiausia dėmesio skiriama tiksliniams įgūdžiams, pavyzdžiui, skaitymo supratimui ar matematikos problemų sprendimui, ir mokoma individualiau.

Atrankinės priemonės

Atrankinės priemonės - tai tikslinės intervencinės priemonės, skirtos mokiniams, kuriems būdinga didesnė akademinių nesėkmių rizika arba kurie turi specifinių ugdymosi poreikių, į kuriuos nevisiškai atsižvelgiama taikant universalias priemones. Šios priemonės reikalauja individualesnio požiūrio ir dažnai reikalauja papildomų išteklių. Pagrindinės atrankinės priemonės yra šios:

- Diferencijuoti mokymo planai: Individualizuotos ugdymo kryptys kuriamos atsižvelgiant į individualius mokinių poreikius ir tikslus.
- Nereikšmingas mokymo programos pritaikymas: Mokymo programos turinys ir tikslai koreguojami iš esmės nekeičiant numatomų mokymosi rezultatų (keičiama turinio perteikimo seka arba konkrečių mokymosi tikslų prioritetai).
- Psichopedagoginė parama: Specialiosios paramos paslaugos, pavyzdžiui, konsultavimas, terapija ar akademinis mokymas, teikiamos siekiant patenkinti mokinių psichologinius ir švietimo poreikius.
- Mokymosi numatymas ir stiprinimas: Siekiant padėti mokiniams įsisavinti pagrindines sąvokas ir įgūdžius, skiriama papildomo mokymo laiko ir išteklių.
- Pagalba mokiniams: Siūlomos individualios arba mažų grupių korepetitorių sesijos, kad būtų suteikta individuali pagalba ir konsultacijos.

Papildomos priemonės

Papildomos priemonės - tai intensyvios ir individualizuotos intervencinės priemonės mokiniams, turintiems didelių ir nuolatinių mokymosi poreikių. Šioms priemonėms dažnai reikia specialių išteklių ir jos įgyvendinamos, kai universaliųjų ir atrankinių priemonių nepakanka:

- Dalykų mokymasis: Mokiniai gali lankyti konkrečių dalykų ar modulių pamokas, kuriose intensyviai dirbama tose srityse, kuriose jiems reikia didžiausios pagalbos.
- Reikšmingas mokymo programos pritaikymas: Taikomi esminiai mokymo programos pakeitimai, kad būtų patenkinti unikalūs mokinių mokymosi poreikiai.
- Individualūs pereinamojo laikotarpio planai: Mokiniams, besiruošiantiems pereiti iš vieno ugdymo etapo į kitą (pvz., iš pradinės į vidurinę mokyklą arba iš mokyklos į darbą), sudaromi individualūs planai. Šiuose planuose nurodomi būtini žingsniai ir paramos paslaugos, užtikrinančios sklandų ir sėkmingą perėjimą.
- Struktūrinio mokymo metodikos: Siekiant užtikrinti nuoseklią ir palankią mokymosi aplinką, taikomos specialios mokymo strategijos, pvz., TEACCH metodas autizmu sergantiems mokiniams.

- Asmeninio ir socialinio savarankiškumo įgūdžių ugdymas: Programos ir veikla skirtos mokinių savarankiškumui ir socialinei kompetencijai ugdyti. Tai gali apimti profesinį mokymą, gyvenimo įgūdžių ugdymą ir socialinės sąveikos bei dalyvavimo bendruomenėje galimybes.

Mokinių nerimas yra didelė problema, galinti turėti įtakos akademiniams rezultatams, socialinei sąveikai ir gerovei. Pripažįstant įvairias nerimo apraiškas - nuo bendro streso ir socialinio nerimo iki sunkių nerimo sutrikimų - Decreto-Lei nº 54/2018 numatyta įtraukiojo ugdymo sistema, kuria atsižvelgiama į visų mokinių poreikius. Šiame dekrete pabrėžiama, kaip svarbu sukurti tokią ugdymo aplinką, kuri būtų ne tik visiems prieinama, bet ir palanki bei reaguotų į psichikos sveikatos problemas, su kuriomis gali susidurti mokiniai.

Šiomis priemonėmis siekiama sukurti tokią atmosferą mokykloje, kurioje kiekvienas mokinys galėtų pasiekti sėkmę, nepaisant jo individualių sunkumų. Universaliomis priemonėmis skatinama bendra geros savijautos ir streso mažinimo atmosfera, o atrankinėmis priemonėmis teikiama tikslinė parama tiems, kuriems reikia papildomos pagalbos. Mokiniams, kurie patiria didelį ir nuolatinį nerimą, papildomos priemonės užtikrina intensyvią, individualizuotą intervenciją.

Įgyvendinant šias priemones bendradarbiauja pedagogai, tėvai, psichikos sveikatos specialistai ir patys mokiniai. Skatinant holistinį požiūrį, Decreto-Lei nº 54/2018 užtikrinama, kad mokyklos būtų pasirengusios spręsti įvairias mokinių patiriamo nerimo problemas, taip gerinant jų mokymosi rezultatus ir asmeninį tobulėjimą. Šioje sistemoje ne tik pabrėžiama akademinių pasiekimų svarba, bet ir teikiama pirmenybė kiekvieno mokinio psichinei ir emocinei gerovei, o tai atitinka platesnius tikrai įtraukios švietimo sistemos tikslus.

4.5.2. Mokyklos (-ų)/partnerio (-ių) aprašymas

Portugalijos projekto konsorciume mokyklų kaip partnerių nėra. Dėl įgyvendinamumo tiesioginiu kvietimu buvo įtrauktos dvi Porto metropolinės zonos mokyklos, turinčios vidurinę mokyklą. Duomenys buvo renkami gavus atitinkamos mokyklos administracijos leidimą, o duomenys buvo apdorojami projekte dalyvaujančių institucijų patalpose.

Pirmoji mokykla buvo įsteigta 1988-1989 m., jos pavadinimas - Escola Secundária de Arcozelo. 2000 m. mokykla buvo pervadinta į Escola Arquiteto Oliveira Ferreira (ESAOF), taip pagerbiant architektą Francisco de Oliveira Ferreira, kuris tapo mokyklos globėju. Mokykla įsikūrusi Arcozelo, Vila Nova de Gaia, Portugalijoje, o jos mokymo teritorija apima Arcozelo, Gulpilhares, S. Félix da Marinha ir Serzedo parapijas, t. y. teritoriją, kurioje susikerta kaimo, retos pramonės ir kai kurių paslaugų sektoriai. Tačiau jūros pakrantė skatina maudyklų teritorijos plėtrą, pasižymi gera infrastruktūra ir naujoviškais produktais, kurie pritraukia turistus ištisus metus, ypač vasaros sezono metu, kai turistų paklausa išauga, o tai leidžia padidinti sezoninį užimtumą. Mokyklos pastatus supa žaliosios erdvės, tarp kurių yra pedagoginis sodas su šiltnamiu, sukurtas įgyvendinant projektą "Sėklas šaukštui". Šią erdvę dinamizuoja specialiojo ugdymo mokiniai, kurie mokosi pagal individualią specialią mokymo programą. Mokykloje mokosi šeši šimtai mokinių, kurie mokosi 7-12 klasėse. Iš viso čia dirba aštuoniasdešimt du mokytojai. Nepedagoginį personalą sudaro dvidešimt šeši techniniai ir eksploataciniai padėjėjai.

Ugdymo projektas apima jaunų žmonių vedimą į mokymosi būti, mokymosi daryti, mokymosi būti ir mokymosi mokytis motyvuotai, griežtai ir drausmingai. Taigi ugdymo procesas grindžiamas demokratinio pilietiškumo, humanizmo, bendros lyderystės,

Co-funded by the European Union

pedagoginės pirmenybės principais ir vertybėmis, siekiant savarankiškumo, kritinio mąstymo, atsakomybės, drausmės ir skatinant įtraukties kultūrą. Pastaraisiais dešimtmečiais į mokyklą atvyksta keletas brazilų, venesueliečių, kinų ir ukrainiečių kilmės mokinių, kai kurie iš jų ne visada moka portugalų kalbą. Be formaliojo ugdymo pasiūlos, mokykloje taip pat veikia keletas klubų ir seminarų, kurie suteikia mokiniams galimybių asmeniškai vertinti ir visapusiškai išnaudoti mokyklos laiką, yra mokymo programos mokymosi įtvirtinimo ir praturtinimo priemonės, o patys savaime yra informuotesnio ir aktyvesnio pilietiškumo ugdymo formos. Ekomokykla, Skaitymo dirbtuvės, Žodinio skaitymo dirbtuvės (anglų/vokiečių kalba), Taikomųjų menų dirbtuvės, Perdirbimo dirbtuvės, Europos klubas, Sodininkystės klubas, Šachmatų klubas, Stalo teniso klubas ir Sporto dinamizavimo dirbtuvės, kurios sudaro vidinę mokyklos sporto veiklą, Televizija mokykloje, Radijo mokykla ir Muzikinis choras - tai veiklos mokykloje projektų pavyzdžiai.

Antroji pakviesta mokykla buvo Pedrouços Escola Básica e Secundária de Pedrouços (EBSP), kuri yra pagrindinė mokykla, priklausanti klasteriui (Agrupamento de escolas de Pedrouços - AE Pedrouços), kurio švietimo teritorija driekiasi per dvi savivaldybes, Maia ir Gondomar, ir aptarnaujanti Pedrouços (Maia) ir iš dalies Águas Santas (Maia) bei Rio Tinto (Gondomar) parapijas. Oficialiai paskelbta, kad 1972/1973 mokslo metais ji pavadinta Escola Básica de D. Paio Mendes, o klasės šiuo metu atitinka antrąją ir trečiąją pakopą. Vėliau EBSP mokymo pasiūla buvo išplėsta ir apima ISCED 3, o ISCED 0 ir ISCED 2 pirmąsias 4 klases teikia kitos 8 klasterio mokyklos. Kartu jose mokosi apie 1900 mokinių, iš kurių maždaug 10 % yra užsienio piliečiai, o 7 % mokinių teikiama atrankinė ir papildoma mokymosi pagalba bei įtraukties priemonės, taip stiprinant daugiakultūriškumą ir įtrauktį. Šiuo požiūriu ypatingas dėmesys skiriamas socialiniam, ekonominiam ir kultūriniam AE Pedrouços kontekstui, nes maždaug 37 % mokinių priklauso nuo socialinės mokyklos paramos. Ši tikrovė rodo padidėjusius socialinius ir ekonominius sunkumus, kuriuos paaštrino pandemija, o šiuo metu - karinis konfliktas ir infliacijos krizė, į kuriuos turi atsižvelgti AE Pedrouços, reikalaudama daugiau paramos priemonių, užtikrinančių kiekvieno mokinio lygybės ir visapusiško žmogiškojo vystymosi sąlygas. Nuo 2006-2007 m. m. AE Pedrouços naudojasi TEIP (Priority Education Intervention Territories) teisine sistema - Portugalijos programa, kuria siekiama pagerinti mokymosi rezultatus mokyklose, esančiose socialiai ir ekonomiškai nepalankiose vietovėse. Įgyvendinant šią iniciatyvą daugiausia dėmesio skiriama tokioms problemoms, kaip akademinės nesėkmės, mokyklos nelankymas ir socialinė atskirtis, spręsti, įgyvendinant tikslines intervencines priemones ir teikiant šioms mokykloms papildomą paramą bei išteklius.

TEIP prioritetai, kuriais vadovaujamasi tobulinimo plane, leido įgyvendinti keletą paramos ir kokybės skatinimo iniciatyvų, tokių kaip "Bendruomenė formavime" (švietimo pasiūlos įvairinimas ir alternatyvūs švietimo keliai), Psichologijos biuras, "Apazigua" biuras, Įtraukimo paramos klubas, "Peer-to-Peer" parama naujiems studentams ir "Peer-to-Peer" akademinė parama. AE Pedrouços visada atliko aktyvų pilietinį ir kultūrinį vaidmenį tarp šios vietovės gyventojų. Šiandien ji tebėra pliuralistinė ir daugiakultūrė mokykla, kurioje dėsto ir mokosi laisvi vyrai ir moterys. Pagal 2022-2025 m. švietimo projektą jos siekia būti pripažintos už savo įsipareigojimą siekti meistriškumo, naujovių, įtraukties ir socialinės atsakomybės ugdant kritiškus piliečius.

ESAOF buvo apklausti:

- direktorė, kurios pagrindinis vaidmuo - organizuoti ir valdyti mokyklą, turi filosofijos ir psichologijos išsilavinimą, baigusi magistrantūros studijas apie daugialypę negalią ir pažinimo ligas.
- maždaug ketverius metus šioje mokykloje dirbančią psichologę, kuri specializuojasi rūpintis vaikais, nukentėjusiais nuo prievartos, ir sprendžia su nerimu, susijusiu su mokymosi rezultatais, ypač per testus ir egzaminus.

EBSP buvo apklausti:

- ispanų kalbos mokytoja, dirbanti ir vidurinėje, ir aukštojoje mokykloje, taip pat einanti keletą administracinių ir viduriniosios grandies vadovės pareigų: pilietinio ugdymo strategijos koordinatorė, 11 klasės direktorė, vidaus mokymo centro koordinatorė ir mokytojų profesinės kvalifikacijos tobulinimo stažuočių konsultantė.
- biologijos ir geologijos mokytojas vidurinės ir aukštosios mokyklos lygmenyje, taip pat dėstantis profesijos kursus ir einantis klasės vadovo pareigas.

Nė vienas iš apklaustųjų nepranešė apie specifinę formaciją, susijusią su nerimu švietimo kontekste, ir visi jie turi patirties, susijusios su 15-18 metų mokinių nerimu.

4.5.3. Konkrečios priemonės - strategijos ir projektai

Apklaustųjų nuomone, apskritai tiek mokytojai, tiek mokyklos yra dėmesingos nerimui, kaip galimai problemai, nors yra kur tobulėti. Iš interviu galima įžvelgti tam tikrą supratimą apie nerimą kaip naudingą ugdymo kontekste, bet taip pat ir kaip galimą problemą, jei į ją nebus atsižvelgta. Pastaraisiais metais pastebimas mokinių nerimo padidėjimas, keletas mokinių, patiriančių nerimą, įskaitant sunkius atvejus, gauna išorinę pagalbą.

Nesaugumas ir nežinomybės baimė, susijusi su perėjimu iš gimnazijos į vidurinę mokyklą ir akademiniais rezultatais, nuolat įvardijami kaip galimos nerimo priežastys ir veiksniai. Kalbant apie mokinių pasiekimus ir akademinius rezultatus, buvo aiškiai minimi: spaudimas gauti gerus pažymius, baigti modulius nustatytais terminais, gerai pasirodyti per egzaminus ir pasiekti lygį, kurio reikia norint įstoti į koledžą. Tai susiję su prastu lūkesčių valdymu ir spaudimu siekti tikslų, taip pat aiškiai pastebėtais sunkumais suvaldyti nusivylimą, kai nepavyksta pasiekti tikslų. Liudijama, kad spaudimas patiriamas tiek dėl savęs, tiek dėl mokyklos ir namų aplinkos. Šeimos veiksniai, įskaitant nestabilią namų aplinką ir smurto poveikį, buvo įvardyti abiejose mokyklose, o paauglių maištingas elgesys taip pat buvo įvardytas kaip stresą sukeliantis veiksnys. Kita vertus, vienas iš apklaustųjų įvardijo ir visišką motyvacijos stoką, taip pat buvo paminėtos specifinės patologinės problemos, pavyzdžiui, minios ar viešo kalbėjimo baimė, ir sensorinės problemos (pvz., šviesos ir garso) specialiųjų poreikių mokiniams.

Keletas situacijų buvo įvardytos kaip problemos, kylančios dėl nerimo ar susijusios su juo:

- padidėjęs streso ir nerimo lygis klasėje
- nepasirengimo jausmas, nepaisant to, kad mokiniai yra gerai pasirengę, ir jausmas, kad, nepaisant jų gebėjimų, jie yra nepajėgūs
- nerimas, kylantis vertinant ir klasifikuojant, ir net sunkumai atliekant oficialius vertinimus.

- sunkumai palaikant tinkamus tarpasmeninius santykius, agresyvi reakcija į mokytojus
- padažnėję konfliktai tarp bendraamžių, įskaitant agresiją ir fizinį susidorojimą
- drausminės problemos
- dažnas mokyklos nelankymas.

Pranešama apie nuolatinę mokyklos administracijos paramą, taip pat apie galimybę abiejose mokyklose naudotis psichologinėmis paslaugomis mokykloje. TEIP programa įvardijama kaip galimybė įgyvendinti daugiau su gerove susijusių iniciatyvų. Konkrečios strategijos ir projektai, susiję su gerove ir nerimo kontrole, skirtingose mokyklose skiriasi ir apima:

- A2A programa) ir korepetitorių programos mokiniams, turintiems sunkumų mokykloje (abiejose mokyklose);
- reguliarus fizinio aktyvumo skatinimas (abiejose mokyklose), įskaitant šokių klubą ir organizuojamą mokyklos sportą;
- Savaitinis dalijimosi laikas (1 val. 30 min.), per kurį mokiniai gali kalbėtis apie viską, ką nori, nes vienatvė ir gerovė yra nuolatinės temos;
- veikla, skirta palengvinti naujų mokinių socialinę integraciją, daugiausia dėmesio skiriant darbui bendruomenėje ir asmeniniam tobulėjimui (Ububtu klubas), ir planai jį išplėsti, kad būtų galima keisti dviračius.
- Sodininkystės klubas
- Filosofijos klubas
- Sveikatos ir pilietiškumo ugdymo projektai, įskaitant partnerystę su išorės organizacijomis, kita trumpalaikė veikla, skirta emociniams konfliktams spręsti.

Prevencinės intervencinės priemonės nuo ankstyvojo ugdymo, skirtos užkirsti kelią konfliktams ir patyčioms, kai kurios iš jų kaip TEIP programos "Apazigua - Pacify projektas " dalis.

Taip pat buvo pranešta apie papildomas strategijas, labiau linkusias įsikišti nustačius galimą problemą. Pagal TEIP programą "Apazigua - Pacify project" teikiama tarpininkavimo paslauga, padedanti valdyti konfliktus ir teikianti neatidėliotiną pagalbą, įskaitant raminimo kambarį, o kitoje mokykloje veikia GIP (Prioritetinės intervencijos biuras). Kartu su mokyklos psichologu buvo pabrėžiamas klasės tarybos informavimas ir įtraukimas, tiesioginis bendravimas su tėvais ir palaikymo veiksmai klasėje. Nerimą, kuris diagnozuotas kaip patologinis, palaiko sveikatos centro psichologai ir gydytojai, taip pat galioja protokolai su ligoninėmis ir kitomis įstaigomis, padedantys gydyti.

Vis dėlto visi apklaustieji nurodė, kad reikia susidoroti su poreikiais, kad reikia papildomų šaltinių, ir reikalavo daugiau savarankiškumo, kad geros idėjos būtų veiksmingai įgyvendintos. Platesniam projektų įgyvendinimui reikėjo daugiau išteklių, t. y. stabilių psichologų mokyklose ir daugiau mokytojų valandų, skirtų korepetitorių programoms. Taip pat išsakytas aktyvesnių priemonių poreikis siekiant užkirsti kelią nerimo paūmėjimui. Tikimasi, kad tai apimtų kultūros, kurioje klaidos vertinamos kaip mokymosi galimybės, skatinimą ir sąmoningumo bei atsipalaidavimo technikų integravimą į pamokas, ypač prieš oficialų vertinimą. Apibūdinama, kad dabartiniai ištekliai daugiausia dėmesio skiria pereinamiesiems ciklo metams ir akademiniams rezultatams, todėl pasigendama konkretesnių projektų, skirtų nerimo prevencijai.

Siūloma pabrėžti, kad nerimo problemą reikia spręsti nuo ankstyvo amžiaus, kad ji nestiprėtų mokiniams besimokant mokykloje.

Nors mokytojai apskritai yra informuoti apie mokinių nerimą, aprašomas tam tikras nenoras įgyvendinti daug laiko reikalaujančias intervencines priemones dėl mokymo programų spaudimo, ypač vidurinėje mokykloje. Be to, kaip dabartinis konfliktas, skatinantis su vertinimu susijusį mokinių nerimą, apibūdinamas tradicinių turinio žinių ir tradicinių vertinimo metodų, kurių reikalaujama per privalomus nacionalinius egzaminus, derinimas su platesnių kompetencijų ir įgūdžių ugdymu . Tiek mokykloje, tiek namuose reikia mažinti mokiniams daromą spaudimą, kad jie patirtų mažiau streso ir nerimo, tačiau reikia sukurti palankesnę aplinką.

Būtų sveikintinos mokytojų mokymo iniciatyvos, kuriomis siekiama didinti informuotumą, bet daugiausia - suteikti praktinių strategijų.

4.6. SLOVĖNIJA

4.6.1. Institucinė nacionalinė sistema

Slovėnijos švietimo sistemoje pagrindiniu įstatymu - Švietimo organizavimo ir finansavimo įstatymu - nustatyti auklėjimo ir švietimo tikslai, kurie, be kita ko, apima

- Užtikrinti optimalų individo vystymąsi, nepriklausomai nuo jo lyties, socialinės ir kultūrinės kilmės, religijos, rasės, etninės ir nacionalinės kilmės, fizinės ir psichinės konstitucijos ar negalios;
- abipusės tolerancijos ugdymas, sąmoningumo apie lyčių lygybę ugdymas, pagarba skirtumams ir bendradarbiavimas su kitais, pagarba vaiko ir žmogaus teisėms bei pagrindinėms laisvėms, lygių galimybių abiem lytims plėtojimas ir taip ugdomas gebėjimas gyventi demokratinėje visuomenėje;
- lygios auklėjimo ir švietimo galimybės vietovėse, turinčiose ypatingų vystymosi problemų;
- Lygių ugdymo ir švietimo galimybių užtikrinimas vaikams iš mažiau palankios socialinės aplinkos;
- užtikrinti lygias vaikų, paauglių ir suaugusiųjų, turinčių specialiųjų poreikių, ugdymo ir švietimo galimybes;
- ugdymas ir mokymas darnaus vystymosi ir aktyvaus dalyvavimo demokratinėje visuomenėje, kuris apima gilesnį savęs, savo sveikatos, kitų žmonių, savo ir kitų kultūrų, gamtinės ir socialinės aplinkos bei ateities kartų supratimą ir atsakingą požiūrį į jas.

Šiame įstatyme taip pat nustatyta, kad auklėjimo ir švietimo įstaigos privalo užtikrinti saugią ir skatinančią mokytis aplinką, atitinkančią šiuos tikslus, kurioje draudžiamos kūno bausmės vaikams ir bet kokios kitos smurto prieš vaikus ir tarp vaikų formos, taip pat nevienodas elgesys dėl lyties, seksualinės orientacijos, socialinės ir kultūrinės kilmės, religijos, rasės, etninės ir nacionalinės priklausomybės, fizinio ir protinio išsivystymo skirtumų.

2018 m. rezoliucijoje dėl psichikos sveikatos programos kaip vienas iš pagrindinių tikslų buvo paskelbtas Psichikos sveikatos stiprinimas, psichikos sutrikimų prevencija ir psichikos sutrikimų destigmatizavimas įvairiose tikslinėse grupėse.

Konkretus tikslas, skirtas vaikų ir paauglių psichikos sveikatai, buvo Vaikų ir paauglių psichikos sveikatos stiprinimas ir psichikos sveikatos sutrikimų prevencija ugdymo įstaigose ir vietos bendruomenėse.

Pagrindinės dalyvaujančios ministerijos: MIZŠ (Švietimo, mokslo ir sporto ministerija), MZ (Sveikatos apsaugos ministerija), MDDSZ (Darbo, šeimos, socialinių reikalų ir lygių galimybių ministerija) ir MNZ (Vidaus reikalų ministerija).

Nutarime dėl psichikos sveikatos programos, skirtos švietimo įstaigoms, siūlomos šios priemonės:

- 1 priemonė: paslaugų teikėjų ir programų tarpusavio bendradarbiavimo skatinimo ir prevencijos srityje protokolų parengimas.
- 2 priemonė: sistemingas psichikos sveikatos stiprinimo koncepcijos diegimas vaikų darželiuose ir mokyklose bei tarpdalykinis sveikatos temų nagrinėjimas.
- 3 priemonė: sistemingas išbandytų ir įvertintų vaikų ir paauglių psichikos sveikatos stiprinimo ir psichikos sveikatos problemų prevencijos programų diegimas.

- 4 priemonė: sistemingas įrodymais pagrįstų ankstyvosios intervencijos programų, įskaitant tėvystės programas, ankstyvosios intervencijos programas vaikams ir paaugliams bei programas mokytojams, diegimas.
- 5 priemonė: bandomasis išbandymas ir laipsniškas sistemingas įrodymais pagrįstų veiksmingų bendraamžių smurto mažinimo programų, didinančių vaikų jautrumą šiai problemai ir konkrečiai nukreiptų į nustatytus bendraamžių ir internetinio bendraamžių smurto atvejus, taip pat programų, sėkmingai kuriančių saugią ir skatinančią aplinką mokykloje, diegimas.
- 6 priemonė: mokyti ir stiprinti mokyklų konsultavimo tarnybų bendradarbiavimą su Vaikų ir paauglių psichikos sveikatos centru (CDZOM), įtraukiant psichikos sveikatos klausimus į mokyklų konsultavimo tarnybų darbo koncepciją, ir su Socialinio darbo centru (CSD) dirbant su mokymosi sunkumų ir psichikos sveikatos problemų turinčiais vaikais ir paaugliais. Bendradarbiavimo protokolų parengimas siekiant efektyvesnio bendradarbiavimo.
- 7 priemonė: programų, skirtų pažeidžiamoms paauglių grupėms (pvz., mokyklos nebaigusiems, mažumoms, migrantams), rengimas ir įgyvendinimas.
- 8 priemonė: Naujų metodų ir komunikacijos kanalų, skirtų vaikų ir paauglių psichikos sveikatai stiprinti, kūrimas ir diegimas (IRT, e. psichikos sveikata).
- 9 priemonė: rekomendacijų ir priemonių, skirtų vaikų ir paauglių psichikos sveikatai ugdyti ir saugoti skaitmeninių medijų amžiuje, siekiant užkirsti kelią necheminėms priklausomybėms (kompiuteriniai žaidimai, azartiniai lošimai, socialiniai tinklai), rengimas.
- 10 priemonė: prevencinių programų necheminių priklausomybių prevencijos srityje rengimas.
- 11 priemonė: saugios ir stimuliuojančios mokymosi aplinkos užtikrinimas.
- 12 priemonė: Ligoninės mokyklos programų, skirtų integracijai į namų mokyklos aplinką gydymo metu ir po jo, kol įmanoma visiška integracija į namų mokyklą, teikimas, taip pat vėlesnis konsultavimas ir ryšys su namų mokykla.

Kadangi Rezoliucija dėl Nacionalinės psichikos sveikatos programos (ReNPDZ18-28) galioja iki 2028 m., kelios iš siūlomų priemonių vis dar neįgyvendintos.

4.6.2. Mokyklos (-ų) / partnerio (-ių) aprašymas

Srednja šola Slovenska Bistrica buvo įsteigta 1998/1999 m. Ji įsikūrusi Slovenska Bistricos mieste ir savivaldybėje.

Slovėnijos šiaurės rytuose esanti Slovenska Bistricos savivaldybė yra svarbus regiono ekonomikos ir švietimo centras. Vietos ekonomikos pagrindą sudaro pramonė, amatai, žemės ūkis ir paslaugų veikla. Pagrindiniai pramonės sektoriai yra metalo apdirbimas, medžio apdirbimas ir elektros įrangos gamyba. savivaldybėje įsikūrusios kelios sėkmingai veikiančios įmonės, kurios vykdo veiklą tiek šalies, tiek tarptautiniu mastu ir prisideda prie didelio užimtumo ir ekonomikos augimo.

Švietimo srityje savivaldybėje veikia daug švietimo įstaigų, įskaitant ikimokyklinio ugdymo įstaigas, pradines mokyklas ir vidurinę mokyklą. Savivaldybės mokyklos yra gerai įrengtos, jose taikomi šiuolaikiniai pedagoginiai metodai, užtikrinantys kokybišką ugdymą ir skatinantys jaunųjų talentų ugdymą.

Co-funded by the European Union

Srednja šola Slovenska Bistrica siūlo keletą švietimo programų. Tarp jų - bendrojo lavinimo gimnazijos, metalurgijos techniko, ekonomikos techniko, ekonomikos techniko PTI (profesinio-techninio mokymo) ir mažmenininko programos. Šiuo metu 18 klasių mokosi 415 mokinių. Klasėse mokosi nuo 15 (laboratorinėse grupėse) iki 28-30 mokinių, o dėl mažo mokinių skaičiaus kai kuriose klasėse mokosi tik 7 mokiniai.

Mokymo programos

1. Bendroji gimnazija:
    - Dėmesys sutelkiamas į platų išsilavinimą su galimybe tęsti studijas universitete.
    - Mokiniai dalyvauja įvairiuose mokslinių tyrimų projektuose ir konkursuose, pasiekia aukštų rezultatų nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.
2. Metalurgijos technikas:
    - Techninis išsilavinimas: orientuotas į techninį išsilavinimą, daugiausia dėmesio skiriant metalurgijai ir perdirbimo pramonei.
    - Programa apima praktinį mokymą ir glaudų bendradarbiavimą su pramonės įmonėmis, todėl studentai gali įgyti konkrečios darbo patirties dar besimokydami mokykloje.
3. Ekonomikos technikas ir ekonomikos technikas PTI:
    - Daugiausia dėmesio skiriama ekonomikai, verslumui ir verslo valdymui.
    - Programa apima "Mokomąją bendrovę", kurioje mokiniai steigia imitacines įmones ir mokosi verslo įgūdžių remdamiesi praktiniais pavyzdžiais.
4. Mažmeninė prekyba:
    - Mokymas dirbti mažmeninės prekybos ir pardavimų srityje.
    - Daugiausia dėmesio skiriama praktinėms žinioms, tiesiogiai pritaikomoms darbo vietoje mažmeninės prekybos sektoriuje.

Srednja šola Slovenska Bistrica yra palyginti jauna švietimo įstaiga. Mokykla pasiekė aukštą ugdymo kokybės lygį ir tapo pripažinta dėl savo įsipareigojimo remti mokinius. Mokykla siekia kūrybiškumo, atvirumo ir bendradarbiavimo, tai įrodo daugybė mokinių projektų ir pasiekimų. Be formaliojo ugdymo pasiūlos, mokykloje veikia keli klubai ir projektai, kuriuose mokiniai gali tyrinėti savo pomėgius ir asmeniškai tobulėti. Tarp šių klubų yra Skaitymo dirbtuvės, Europos klubas, Šachmatų klubas, Savanorių klubas ir keletas klubų, orientuotų į akademinį praturtinimą dalyvaujant įvairiuose konkursuose.
Mokytojų personalą sudaro 45 darbuotojai. Nepedagoginį personalą sudaro keturi žmonės (2 laborantai, 1 mokyklos prižiūrėtojas). Administracijos kanceliarijos personalą sudaro septyni žmonės: direktorius, direktoriaus pavaduotojas, mokyklos sekretorius, buhalteris ir mokyklos konsultacinė komanda (pedagogas, psichologas, inkliuzinis pedagogas). Keletas administracijos darbuotojų derina savo funkcijas su mokytojo pareigomis ir taip aktyviai dalyvauja ugdymo procese.
Ugdymo procesas grindžiamas bendradarbiavimo, kūrybiškumo ir žinių principais bei vertybėmis. Mokykloje skatinama integracijos kultūra. Pastaraisiais dešimtmečiais mokykloje mokosi keli mokiniai imigrantai, daugiausia iš Kosovo ar kitų buvusios Jugoslavijos šalių, kurie atvyksta į mokyklą ir skirtingai moka slovėnų kalbą. Šiems mokiniams mokykla siūlo slovėnų kalbos ir kultūros kursą, taip pat kitas sąlygas (vėlesnį vertinimo laikotarpį, laiko pritaikymą, individualias pamokas ir t. t.).

Šiuo metu mokykloje mokosi 27 mokiniai, kuriems dėl įvairių mokymosi ir judėjimo sunkumų, klausos problemų ir (arba) emocinių ir elgesio sunkumų sudarytos individualios ugdymo programos (IEP), paskirstytos po visas programas. Mokykla taip pat teikia IEP keliems sportininkams, kurie rungtyniauja valstybiniu lygmeniu.

4.6.3. Konkrečios priemonės - strategijos ir projektai

Švietimas apie nerimą

Mokytojai per pirminį mokymą nebuvo mokomi apie nerimą ir psichikos sveikatos problemas, tačiau yra kelios kvalifikacijos tobulinimo programos, orientuotos į jaunimo smurtą ir psichikos sveikatos problemas. Dalyvavimas šiose programose yra savanoriškas ir priklauso nuo individualių mokytojų interesų ir poreikių. Nagrinėjamos tokios temos kaip smurtas internete, bendraamžių smurtas ir psichikos sveikatos seminarai. Pavyzdžiui, mokyklų konsultantai dalyvavo keliuose seminaruose, skirtuose spręsti mokinių psichikos sveikatos problemas, įskaitant nerimą ir depresiją. Mokyklų konsultavimo tarnybos taip pat teikia tęstinį mokytojų švietimą.

Patirtis, susijusi su mokinių nerimu

Mokytojai pastebi, kad daugelis mokinių patiria nerimą, ypač atėję į mokyklą, dėl nepasitikėjimo ir baimės integruotis. Kitas dažnas nerimo šaltinis yra vertinimai, kai baimė patirti nesėkmę ir vengimas elgtis dažnai neleidžia mokiniams pasiekti sėkmės. Nerimas dažnai kyla dėl šeimos problemų, akademinio spaudimo, bendraamžių smurto ar nesėkmingos socialinės integracijos. Mokiniams dažniausiai pasireiškia tokie simptomai kaip žema savivertė, nesėkmės baimė ir nenoras pasitikėti kitais. Konkretūs incidentai apima smurtą šeimoje, piktnaudžiavimą narkotinėmis medžiagomis, sunkias ligas ir netektis.

Paramos struktūra

Mokytojai pirmiausia patys sprendžia nerimo atvejus, kalbėdamiesi su mokiniais, o sudėtingesniais atvejais nukreipia juos į mokyklos konsultacinę tarnybą, kuri taip pat gali sunkiu atveju nukreipti mokinius pas išorės specialistus. Mokyklose veikia konsultavimo tarnyba, kurioje dirba pedagogas, psichologas ir inkliuzinis pedagogas. Mokykloje taip pat yra sensorinis kambarys ir individualūs ugdymo planai (IPP) specialiųjų poreikių turintiems mokiniams, taip pat mokiniams sportininkams, mokiniams, susidūrusiems su ypatingomis gyvenimo aplinkybėmis, ir gabiems mokiniams. Mokykloje sudaromos galimybės sportuoti, vyksta privalomos kūno kultūros pamokos ir fizinę gerovę skatinanti veikla.

Galiojantys protokolai

Nors nėra konkrečių strategijų, skirtų vien tik nerimui, yra parengti protokolai, skirti kovai su smurtu ir sveikos gyvensenos skatinimui. Kreipimosi į konsultavimo tarnybas gairės yra mokyklos taisyklių dalis, o mokytojai naudoja atsipalaidavimo technikas ir individualią pagalbą mokiniams streso vertinimo metu.

Pagalbos ieškantis elgesys

Mokiniai paprastai pirmiausia kreipiasi pagalbos į klasės auklėtoją arba patikimą dėstytoją. Mokytojai gali pasikonsultuoti specialiomis darbo valandomis. Skubiais atvejais mokiniai gali palikti klasę ir nedelsiant kreiptis pagalbos. Mokykla taip pat palengvina prieigą prie išorinių psichikos sveikatos išteklių per patikrintus skelbimus ir socialinės žiniasklaidos kanalus.

Konkrečios priemonės

Prevencinės priemonės apima seminarus, paskaitas tėvams ir mokiniams bei bendruomenės formavimo veiklą. Mokykla reguliariai rengia seminarus apie mokymosi strategijas, tikslų nustatymą ir psichikos sveikatą. Švietimo ir informavimo kampanijomis stengiamasi destigmatizuoti psichikos sveikatos problemas. Esant specialiems poreikiams, rengiami individualūs ugdymo planai, o mokyklos konsultantai tarpininkauja sprendžiant mokinių, mokytojų ir tėvų konfliktus. Konsultantai gali dirbti su mokiniais individualiai ir grupėse. Taip pat akcentuojamas fizinio aktyvumo skatinimas per kūno kultūros pamokas ir popamokinę veiklą.

Nepatenkinti poreikiai

Nors mokyklos stengiasi spręsti nerimo problemą, pripažįstama, kad galima padaryti daugiau. Mokytojai pabrėžia, kad reikia daugiau prevencinių priemonių ir reguliaraus psichikos sveikatos ugdymo. Jie pabrėžia, kad svarbu psichikos sveikatos pagalbą integruoti į pamokas ir naudoti mokyklos socialinę žiniasklaidą informuotumo didinimo kampanijoms.

4.7. TÜRKİYE

4.7.1. Institucinė nacionalinė sistema

Įkūrus Turkijos Respubliką, Švietimo ministerijos organizacija palaipsniui plėtėsi ir buvo reorganizuota 1933 m. išleistu įstatymu Nr. 2287. Turkijos nacionalinės švietimo sistemos tikslus reglamentuoja Nacionalinio švietimo pagrindinis įstatymas Nr. 1739. 2.1.

Bendrieji tikslai

Bendrasis Turkijos nacionalinio švietimo tikslas - ugdyti visus turkų tautos asmenis,

1. išugdyti piliečius, kurie laikosi Atatiurko reformų ir principų bei Konstitucijoje išreikšto Atatiurko nacionalizmo; priima, saugo ir plėtoja Turkijos Tautos nacionalines, moralines, humanitarines, dvasines ir kultūrines vertybes; myli savo šeimą, tėvynę ir tautą ir visada stengiasi jas šlovinti, žino savo pareigas ir atsakomybę prieš Turkijos Respubliką, kuri yra demokratinė, sekuliari ir socialinė teisinė valstybė, pagrįsta žmogaus teisėmis ir pagrindiniais Konstitucijos pradžioje išdėstytais principais, ir paverčia juos elgesiu;
2. turėti subalansuotą ir sveiką asmenybę ir charakterį kūno, proto, moralės, dvasios ir emocijų požiūriu, laisvo ir mokslinio mąstymo galią, plačią pasaulėžiūrą, gerbti žmogaus teises, vertinti asmenybę ir iniciatyvą, jausti atsakomybę prieš visuomenę, kad užaugtų konstruktyviomis, kūrybingomis ir produktyviomis asmenybėmis;
3. Parengti juos gyvenimui, ugdant jų interesus, talentus ir gebėjimus, suteikiant jiems reikiamų žinių, įgūdžių, elgesio ir įpročio dirbti kartu, užtikrinant, kad jie įgytų profesiją, kuri darytų juos laimingus ir prisidėtų prie visuomenės laimės. Taigi, viena vertus, didinti Turkijos piliečių ir Turkijos visuomenės gerovę ir laimę, kita vertus, remti ir spartinti ekonominį, socialinį ir kultūrinį vystymąsi užtikrinant nacionalinę vienybę ir vientisumą, ir galiausiai siekti, kad Turkijos tauta taptų konstruktyvia, kūrybinga ir garbinga šiuolaikinės civilizacijos partnere.

Specialūs tikslai

Turkijos švietimo ir mokymo sistema yra organizuota šiems bendriesiems tikslams pasiekti, o konkretūs įvairių pakopų ir tipų švietimo įstaigų tikslai nustatomi atsižvelgiant į bendruosius tikslus ir pagrindinius Turkijos nacionalinės švietimo sistemos principus.

Pagrindiniai Turkijos nacionalinio švietimo principai

Pagrindiniai Turkijos nacionalinės švietimo sistemos principai buvo nustatyti Nacionalinio švietimo pagrindų įstatyme Nr. 1739. Atitinkamai universalumas ir lygybė, asmens ir visuomenės poreikiai, orientacija, teisė į išsilavinimą, galimybių ir progų lygybė, tęstinumas, įsipareigojimas Atatiurko reformoms ir principams bei Atatiurko nacionalizmui, demokratinis ugdymas, sekuliarizmas, moksliškumas, švietimo planavimas, koedukacija, švietimo miesteliai, mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas ir švietimas visur yra pagrindiniai Turkijos nacionalinio švietimo sistemos principai. 4.Bendra Turkijos nacionalinio švietimo struktūra Turkijos nacionalinio švietimo sistemą sudaro du pagrindiniai aspektai: formalusis ir neformalusis švietimas. 2 paveiksle parodyta bendra Turkijos nacionalinio švietimo sistemos struktūra pagal amžių su lygiais.

Mokymo programos ir vadovėliai

Turkijoje valstybinėse ir privačiose mokyklose įgyvendinamos atitinkamų ministerijos padalinių, kuriems priklauso mokykla, parengtos ir Švietimo tarybos patvirtintos

Co-funded by the European Union

mokymo programos. Šiose mokyklose vykdomų kursų vadovėlius pagal patvirtintą mokymo programą rašo ministerijos padaliniai arba privatus sektorius, o dėstoma pagal juos gavus Švietimo tarybos pritarimą. Turkijoje valstybė nemokamai aprūpina visų pakopų moksleivius vadovėliais.

Į 2023 m. švietimo vizijos dokumentą Nacionalinio švietimo ministerija įtraukė tikslą atidaryti magistrantūros lygio programas, panaikinant "Pedagoginio formavimo" programą, pagrįstą pažymėjimais. Atsižvelgiant į tai, "Pedagoginio formavimo ugdymas" buvo panaikintas pagal Nacionalinės švietimo ministerijos Švietimo ir drausmės valdybos 2020 06 29 sprendimą, pažymėtą numeriu 12.

Aukštojo mokslo tarybos 2012 02 09 posėdyje buvo padaryta išvada, kad mokytojų rengimo programos, kurios yra atviros arba orientuotos į nuotolinį mokymą, nepriims studentų iki 2012-2013 mokslo metų, todėl Anadolu universiteto Atvirojo ugdymo fakulteto programos, tokios kaip ankstyvojo ugdymo ir anglų kalbos mokytojų rengimo programos, nepriėmė studentų. Be to, buvo uždarytos visų mokytojų rengimo programų naktinės programos, išskyrus ankstyvojo ugdymo, konsultavimo ir psichologinio konsultavimo, specialiojo ugdymo, religijos kultūros ir etikos mokytojų rengimo programas. Tačiau tik specialiojo ugdymo ir arabų kalbos mokytojų rengimo programos priima studentus į naktines programas. Be to, 2015 05 22 Tarybos išleistame reglamente nurodyta, kad protinę negalią turinčių, klausos ir regos negalią turinčių mokytojų rengimo programos priskiriamos specialiojo ugdymo programoms.

Institucinė nacionalinė sistema Turkijos švietime reiškia visa apimančią struktūrą, politiką ir taisykles, reglamentuojančias Turkijos švietimo sistemą. Ji skirta užtikrinti standartizuotą ir aukštos kokybės švietimą visoje šalyje. Pagrindinės šios sistemos sudedamosios dalys yra šios:

1. Nacionalinio švietimo ministerija (Milli Eğitim Bakanlığı - MEB)

Pagrindinė institucija: MEB yra centrinė valdžios institucija, atsakinga už nacionalinės švietimo politikos formavimą, švietimo programų įgyvendinimą ir visų švietimo įstaigų nuo ikimokyklinio iki vidurinio ugdymo priežiūrą.

Mokymo programų rengimas: MEB yra atsakinga už nacionalinės mokymo programos, vadovėlių ir mokomosios medžiagos rengimą ir tvirtinimą.

Mokytojų rengimas ir profesinis tobulėjimas: MEB nustato mokytojų rengimo, atestavimo ir nuolatinio profesinio tobulėjimo standartus.

Egzaminai ir vertinimas: Ministerija prižiūri nacionalinius egzaminus, pavyzdžiui, stojamuosius egzaminus į aukštąsias mokyklas (LGS) ir stojamuosius egzaminus į universitetus (YKS).

2. Aukštojo mokslo taryba (Yükseköğretim Kurulu - YÖK)

YÖK reguliuoja Turkijos universitetus ir aukštojo mokslo institucijas, užtikrindama aukštojo mokslo kokybės standartus. YÖK yra atsakinga už universitetų ir jų programų akreditavimą. Taryba dalyvauja formuojant aukštojo mokslo politiką, įskaitant mokslinių tyrimų finansavimą ir tarptautinį bendradarbiavimą.

3. Provincijų ir apygardų nacionalinio švietimo direktoratai

Šie direktoratai veikia kaip vietiniai MEB atstovai, įgyvendinantys nacionalinę politiką provincijų ir apskričių lygmeniu. Tai viešosios įstaigos, atsakingos už formaliojo ir neformaliojo švietimo, įskaitant pradinį, vidurinį, profesinį ir techninį ugdymą, specialųjį ugdymą, mokyklų konsultavimo paslaugas ir mokymąsi visą gyvenimą, administracinius reikalus. Direktorato veikla - politikos formavimas, švietimo politikos įgyvendinimo

stebėsena; švietimo aplinkų, programų, medžiagos, mokinių reikalų ir socialinės veiklos stebėsena ir vertinimas; mokslinių tyrimų atlikimas, planavimas ir projektų, skirtų švietimo poreikiams tenkinti, rengimas.

4. Švietimo institucijos

4.1. Formalusis švietimas

Švietimas reguliariai vykdomas mokyklose pagal programas, skirtas tam tikros amžiaus grupės ir to paties lygio asmenims. Formalusis švietimas apima ikimokyklinio, pradinio, pagrindinio, žemesniojo vidurinio, aukštesniojo vidurinio ir aukštojo mokslo įstaigas.

4.2. Neformalusis švietimas

Neformalusis švietimas apima visą švietimo veiklą, organizuojamą kartu su formaliuoju švietimu arba už jo ribų.

Konkretus neformaliojo švietimo tikslas, laikantis bendrųjų nacionalinio švietimo tikslų ir pagrindinių principų, yra padėti piliečiams, kurie niekada nebuvo įtraukti į formaliojo švietimo sistemą arba kurie yra bet kurio formaliojo švietimo lygio šalia formaliojo švietimo arba už jo ribų.

5. Teisinė sistema

Nacionalinio švietimo pagrindų įstatyme (№ 1739 išdėstyti pagrindiniai Turkijos švietimo sistemos principai ir tikslai, pabrėžiant lygybę, sekuliarizmą ir modernumą. Įgyvendinant švietimo politiką vadovaujamasi daugeliu MEB ir YÖK išleistų reglamentų ir direktyvų.

6. Švietimo reformos ir programos

6.1. Inovacijos ir technologijos

Technologijų integravimo į švietimą iniciatyvos, pavyzdžiui, projektas FATİH (galimybių didinimo ir technologijų tobulinimo judėjimas).

6.2. Įtraukusis švietimas

Programos, kuriomis siekiama užtikrinti lygias galimybes mokytis visiems mokiniams, įskaitant neįgaliuosius ir mokinius iš nepalankios aplinkos.

7. Tarptautinis bendradarbiavimas

"Erasmus+" ir kitos programos: Dalyvavimas tarptautinėse švietimo programose ir partnerystėse, siekiant gerinti švietimo kokybę ir ugdyti globalias kompetencijas. Šia sistema užtikrinama, kad Turkijos švietimo sistema būtų nuosekli, standartizuota ir suderinta su nacionaliniais vystymosi tikslais, o laikui bėgant ją būtų galima pritaikyti prie pokyčių ir patobulinimų.

Turkijos kvalifikacijų sandaros (toliau - TKS) reglamente teigiama, kad reglamentas dėl visų švietimo ir mokymo programose ir kitais mokymosi būdais įgytų kvalifikacijų, kurių kokybė užtikrinama, įtraukimo į TKS ir kvalifikacijų, kurios bus įtrauktos į TKS, kokybės užtikrinimo turėtų būti paskelbtas Oficialiajame leidinyje, patvirtinus TKS koordinavimo tarybai.

4.7.2. Mokyklos (-ų)/partnerio (-ių) aprašymas

Darıca nacionalinio švietimo direktoratas yra ne pelno siekianti vietos viešoji įstaiga, susijusi su Nacionalinio švietimo ministerija (MONE), atsakinga už formaliojo ir neformaliojo švietimo, įskaitant pradinį, vidurinį, profesinį ir techninį švietimą, specialųjį švietimą, mokyklų konsultavimo paslaugas ir mokymąsi visą gyvenimą, administracinius reikalus regione.

Vadovaujamas vyriausiojo direktoriaus, kuriam padeda 4 direktoriaus pavaduotojai ir 58 darbuotojai, direktoratas vadovauja visai švietimo veiklai, kurią vykdo 2548 mokytojai ir

41 619 mokinių 137 švietimo įstaigose, valdydamas, vadovaudamas, prižiūrėdamas ir koordinuodamas ministerijos švietimo politiką ir strateginius planus, vadovaudamasis teisės aktais ir programomis, bei veiksmingai ir efektyviai juos vykdydamas. Be to, mokytojams siūlome mokymus, seminarus, kvalifikacijos kėlimo kursus ir kitus renginius, kad motyvuotume, puoselėtume ir skatintume jų profesinį tobulėjimą pagal jų poreikius ir pageidavimus.

Be to, DIMEM, bendradarbiaudamas su Europos universitetais, įmonėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir mokyklomis, vykdo 7 "Erasmus+" KA2SCH ir KA2VET projektus įvairiomis temomis, pavyzdžiui, skaitmeninimo, žaidybinimo, dirbtinio intelekto, daiktų interneto, aplinkosaugos ir kt. Atsižvelgdamas į savo didelius pajėgumus, DIMEM turi potencialo prisidėti prie projekto skleidžiant ir panaudojant rezultatus

Šiame projekte Darıca İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (DIMEM) sudarė konsorciumą, kurį sudaro trijų skirtingų tipų vidurinės mokyklos, įskaitant Anatolijos vidurines mokyklas ir profesinio mokymo (PMĮ) mokyklas, orientuotas į sveikatos priežiūros skyrių. Projektu buvo siekiama spręsti su nerimu susijusias mokinių problemas.

Renkant duomenis reikėjo gauti atitinkamų mokyklų administracijų leidimus, kad būtų užtikrintas etikos reikalavimų laikymasis ir dalyvių sutikimas. Vėliau duomenys buvo apdorojami ir analizuojami dalyvaujančių institucijų patalpose, užtikrinant, kad darbas atitiktų projekto tikslus ir standartus.

1. <u>Gökşen Mustafa Yücel Anatolijos vidurinė mokykla</u>

   DIMEM globojama mokykla turi viziją sukurti unikalią mokyklą, kuri augina kartas, kuriančias savo ateitį, o ne prognozuojančias savo ateitį. Mūsų mokyklos misija - ugdyti asmenybes, kurios gali kelti klausimus, kurti, aukščiausiu lygiu išnaudoti savo potencialą ir taikiai bendrauti su savimi ir savo aplinka, taikant į mokinį orientuotą ugdymo metodą, sekant naujovėmis. Mokykla yra viena didžiausių rajone, talpinanti įvairialypę bendruomenę, kurioje dirba 4 administratoriai, 76 mokytojai ir mokosi 1210 mokinių. Mokymas mokykloje trunka ketverius metus, nuo 9 iki 12 klasės.

   11-oje klasėje mokiniai specializuojasi pasirinkdami vieną iš keturių skyrių pagal savo interesus ir karjeros siekius: Gamtos mokslai, matematika, socialiniai mokslai arba užsienio kalbos. Tokia struktūra leidžia mokiniams susitelkti į pageidaujamas studijų sritis, skatina akademinį meistriškumą ir pasirengimą būsimiems darbams.

   Be akademinių dalykų, mokykloje daug dėmesio skiriama popamokinei veiklai, ypač sportui. Aistringai sportuojančius mokinius atrenka ir į mokyklos komandas atrenka kūno kultūros mokytojai. Šios komandos aktyviai dalyvauja rajono ir miesto sporto turnyruose, entuziastingai ir sumaniai atstovaudamos mokyklai.

   Tokia akademinio griežtumo ir užklasinės veiklos pusiausvyra daro mokyklą dinamiška ir įtraukiančia mokymosi aplinka.

   Mokyklos profesinio orientavimo tarnyba yra labai svarbus šaltinis - joje dirba trys profesionalūs konsultantai, atsidavę moksleivių rėmimui. Tarnyba siūlo individualias konsultacijas tokiomis temomis kaip nerimas, streso valdymas ir akademinė sėkmė. Be to, ji reguliariai rengia seminarus mokiniams, mokytojams ir tėvams, siekdama puoselėti palankią ugdymo aplinką.

   Kiekvienų metų gegužę orientavimo tarnyba atlieka išsamią "Orientavimo poreikių vertinimo apklausą", skirtą mokiniams, mokytojams ir tėvams. Šioje apklausoje nustatomos pagrindinės sritys, į kurias reikia atkreipti dėmesį ateinančiais mokslo

metais. Remiantis šių metų apklausos rezultatais, kitame akademiniame cikle daugiausia dėmesio bus skiriama "akademiniam savarankiškumui" ir "sąmoningam technologijų naudojimui". Tarnyba parengs tikslines iniciatyvas ir veiklą, kad šie prioritetai būtų veiksmingai sprendžiami.

2. Öğretmen Fusün Erdemir profesinė ir techninė Anatolijos vidurinė mokykla

Po DIMEM skėčiu, kuri yra viena iš 5 veterinarijos mokyklų rajone, siekiant vizijos būti vienintele adresu ir išskirtine profesine ir technine Anatolijos vidurine mokykla mūsų regione, kurioje rengiami kompetentingi sveikatos priežiūros specialistai, derinantys mokykloje suteiktas žinias su savo įgūdžiais, puoselėjantys moralines vertybes ir prisiimantys atsakomybę; jos misija - vadovaujantis Atatiurko principais ir reformomis, rengti sveikatos priežiūros darbuotojus, turinčius profesinių žinių ir įgūdžių, kad galėtų patenkinti visuomenės sveikatos priežiūros poreikius, kurie toliau gerintų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, didintų pasitikėjimą sveikatos priežiūros paslaugomis, būtų santarvėje su savimi ir visuomene, atidžiai sektų savo profesijos raidą, nuolat atsinaujintų ir puoselėtų tautines, dvasines, moralines ir žmogiškąsias vertybes.

Mūsų mokykloje dirba 36 mokytojai, mokosi 610 mokinių. Mokykloje yra 21 klasė, 1 konferencijų salė, 3 sveikatos praktikos laboratorijos, 1 biblioteka, 1 futbolo, 1 tinklinio ir 1 krepšinio aikštelė. Vykdomas visos dienos mokymas.

Iš viso mūsų mokykloje yra trys skyriai: Slaugytojo padėjėjas, Akušerio padėjėjas ir Sveikatos priežiūros technikas.

Mokyklos profesinio orientavimo tarnyba kasmet rengia seminarus apie egzaminų nerimo ir streso įveikimą, ypač daug dėmesio skirdama 11 ir 12 klasių mokiniams. Be to, ji siūlo individualias konsultacijas mokiniams, kurie ieško asmeninės pagalbos. Baigiantis mokslo metams atliekama apklausa, siekiant įvertinti mokinių orientavimo poreikius, ir, remiantis gautais rezultatais, sudaromas planas ateinantiems metams, kad šie poreikiai būtų veiksmingai tenkinami. Mūsų mokykloje taip pat reguliariai organizuojama įvairi socialinė veikla, konkursai ir išvykos, kad mokiniai nenuobodžiautų dėl akademinio darbo krūvio.

3. Deniz Yıldızları profesinė ir techninė Anatolijos vidurinė mokykla:

Vizijai - būti pirmaujančia mokykla, rengiančia kokybišką darbo jėgą ir besididžiuojančia savo mokykla; Jos misija - nuolat diegti naujoves ir tobulinti švietimą ir mokymą mūsų šalies ateičiai, teikti kokybiškas profesinio ir techninio mokymo paslaugas, atitinkančias mūsų visuomenės ir regiono poreikius, atsižvelgiant į bendruosius ir specialiuosius nacionalinio švietimo tikslus, rengti tarpinius darbuotojus mūsų pramonei ir studentus aukštajam mokslui, kurie yra įsipareigoję nacionalinėms ir moralinėms vertybėms.

Mokykloje dirba 109 mokytojai, mokosi 2109 mokiniai. Mokykloje yra 32 kabinetai, 21 dirbtuvė, 1 konferencijų salė, 1 sporto salė, 13 profesinės praktikos laboratorijų, 1 chemijos, 1 fizikos laboratorija ir 1 biblioteka. Vykdomas visos dienos mokymas.

Mokykloje yra 4 skyriai: Radijo ir televizijos technologijų skyrius, Pramonės automatikos skyrius, Elektros ir elektronikos technologijų skyrius, Informacinių technologijų skyrius.

Mūsų mokyklos profesinio orientavimo tarnyba kasmet rengia seminarus apie egzaminų baimę ir streso valdymą, ypač 11thir 12thklasių mokiniams. Be to, ji taip pat rengia individualius pokalbius su mokiniais, kurie kreipiasi individualiai. Metų

pabaigoje mokiniams atliekama orientavimo poreikių vertinimo apklausa; Pagal gautus rezultatus parengiamas kitų metų planas.

4.7.3. Konkrečios priemonės - strategijos ir projektai

Švietimas apie nerimą

Turkijos mokyklose nerimo problemos sprendimas tapo prioritetu, pasitelkiant struktūrinį švietimą ir tikslines intervencines priemones. Orientavimo ir psichologinio konsultavimo tarnybos yra šių pastangų pagrindas - jos teikia individualias ir grupines konsultacijas nerimo, streso valdymo ir akademinės sėkmės klausimais. Tokios programos kaip "Egzaminų dienos be streso" padeda moksleiviams pasiruošti didelės svarbos egzaminams palankioje aplinkoje. Mokyklos taip pat kasmet atlieka orientavimo poreikių vertinimo apklausas, kad nustatytų konkrečias sritis, į kurias reikia įsikišti, o pastarojo meto iniciatyvose daugiausia dėmesio skiriama "akademiniam savarankiškumui" ir "sąmoningam technologijų naudojimui". Tarptautiniai projektai, pavyzdžiui, "Erasmus+" iniciatyvos, palengvina bendradarbiavimą su Europos mokyklomis, kad būtų įgyvendintos novatoriškos strategijos. Be to, pradėta taikyti sąmoningumo praktika, tėvų įtraukimo seminarai ir partnerystė su universitetais, siekiant suteikti mokiniams ir jų šeimoms priemonių, padedančių veiksmingai valdyti nerimą. Šios priemonės rodo, kad Turkijos švietimo sistemoje vis daugiau dėmesio skiriama psichikos sveikatos ugdymui.

Patirtis, susijusi su mokinių nerimu

Turkijos mokyklose mokytojai dažnai susiduria su mokiniais, kovojančiais su nerimu, ypač susijusiu su akademiniu spaudimu ir egzaminais. Jų patirtis atskleidžia ir sunkumus, ir paramos mokiniams strategijas:

1. Padidėjęs egzaminų spaudimas

   Mokytojai pastebi, kad nacionaliniai egzaminai, tokie kaip LGS ir YKS, labai skatina mokinių nerimą. Daugelis mokinių jaučiasi prislėgti didelių šeimos ir visuomenės lūkesčių, o tai turi įtakos jų emocinei savijautai ir įsitraukimui į pamokas.

2. Mokinių elgesio pokyčiai

   Mokytojai praneša apie įprastus nerimo požymius, tokius kaip užsisklendimas, sunkumai susikaupti, dirglumas ar fiziniai nusiskundimai (pvz., galvos ar skrandžio skausmai). Jie dažnai veikia kaip pirmieji reaguotojai, atpažįstantys šiuos požymius ir nukreipiantys mokinius pas mokyklos konsultantus.

3. Pagalba ir intervencijos

   Mokytojai glaudžiai bendradarbiauja su profesinio orientavimo tarnybomis, kad sukurtų palankią aplinką. Jie taiko tokias strategijas kaip padrąsinimas, teigiamos atmosferos klasėje puoselėjimas ir atsipalaidavimo technikų, pavyzdžiui, dėmesingo įsisąmoninimo užsiėmimų, įtraukimas į pamokas.

4. Mokymo poreikis

   Daugelis mokytojų teigia, kad reikia papildomų mokymų, kaip atpažinti ir valdyti mokinių nerimą. Nors kai kuriose mokyklose rengiami seminarai apie psichikos sveikatą, mokytojai mano, kad norint veiksmingai spręsti šias problemas reikia daugiau profesinio tobulėjimo.

5. Kultūriniai ir tėvų lūkesčiai

   Mokytojai dažnai susiduria su papildomu kultūrinio požiūrio į psichikos sveikatą sudėtingumu. Šeimos gali ne visada pripažinti ar spręsti nerimo problemas, todėl mokytojams tenka svarbesnis vaidmuo ginant mokinio poreikius.

Co-funded by the European Union

Paramos struktūra

Turkijos mokyklose mokytojams padeda įvairios struktūros, padedančios veiksmingai valdyti mokinių nerimą. Pagrindinį vaidmenį atlieka orientavimo ir konsultavimo tarnybos, teikiančios profesionalią paramą mokiniams ir mokytojams per individualias konsultacijas, seminarus ir pritaikytas intervencijas. Mokytojai taip pat dalyvauja mokymo programose, skirtose jų gebėjimams atpažinti ir spręsti su nerimu susijusias problemas stiprinti, įtraukdami į pamokas tokias strategijas kaip dėmesingas įsisąmoninimas ir streso mažinimas. Dar vienas svarbus aspektas - bendradarbiavimas su šeimomis: mokyklos rengia tėvų ir mokytojų susirinkimus ir seminarus, kad sukurtų vieningą požiūrį į mokinių gerovę. Kolegų ir administraciniai tinklai teikia papildomą paramą, leidžiančią mokytojams dalytis patirtimi ir sprendimais, o partnerystė su universitetais, nevyriausybinėmis organizacijomis ir tarptautinėmis programomis, tokiomis kaip "Erasmus+", suteikia galimybę naudotis ištekliais ir patirtimi. Šios priemonės kartu su galimybe naudotis tokia medžiaga kaip atsipalaidavimo vadovai ir nerimo valdymo sąsiuviniai įgalina mokytojus puoselėti palankesnę ir nerimą keliančią ugdymo aplinką.

Esami protokolai

Turkijoje galiojančiais mokinių nerimo problemų sprendimo protokolais vadovaujamasi Nacionalinės švietimo ministerijos (MEB) nustatyta politika, kurią įgyvendina mokyklų lygmeniu veikiančios struktūros. Ministerija įpareigoja, kad kiekvienoje mokykloje būtų specialus konsultavimo skyrius, atsakingas už mokinių psichikos sveikatos problemų sprendimą. Šios tarnybos veikia pagal nacionalines gaires, kurios apima nerimą jaučiančių mokinių nustatymo, individualių ir grupinių konsultavimo sesijų vedimo bei mokinių, tėvų ir mokytojų informavimo apie psichikos sveikatą programų organizavimo tvarką. Be to, reikalaujama, kad mokyklos naudotų standartizuotas priemones, pavyzdžiui, mokinių stebėjimo formas ir psichikos sveikatos vertinimo apklausas, kad anksti būtų galima nustatyti nerimo požymius. Nustačius nerimą, mokiniai nukreipiami pas mokyklos patarėją, kuris imasi konkrečių intervencijos veiksmų, įskaitant šeimos įtraukimą ir, jei reikia, nukreipimą pas išorės psichikos sveikatos specialistus. Esant ūmiems nerimo ar psichikos sveikatos krizių atvejams, mokyklos vadovaujasi išsamiais krizių valdymo protokolais. Jie apima neatidėliotiną konsultavimą, tėvų informavimą, o sunkiais atvejais - bendradarbiavimą su vietos sveikatos priežiūros įstaigomis, kad būtų suteikta profesionali psichiatrinė pagalba. Ministerija reguliariai atnaujina ir platina mokytojams skirtus mokymo modulius, kad padėtų jiems atpažinti mokinių nerimą ir taikyti palaikomąsias klasės strategijas. Šiuose protokoluose taip pat pabrėžiama, kaip svarbu palaikyti pozityvią mokymosi aplinką, kad sumažėtų stresą sukeliančių veiksnių.

Pagalbos siekiantis elgesys

Turkijoje nerimo problemų sprendimo mokyklose protokolus papildo supratimas apie pagalbos ieškančių mokinių elgesį, kuris yra labai svarbus užtikrinant, kad mokiniai gautų reikiamą pagalbą. Nacionalinio švietimo ministerija (MEB) pabrėžia struktūrinius intervencijos metodus, įskaitant profesinio orientavimo ir psichologinio konsultavimo tarnybų, į kurias mokiniai, kuriems pasireiškia nerimo simptomai, kreipiasi pirmiausia, vaidmenį. Šios tarnybos, skatindamos pasitikėjimą ir konfidencialumą, skatina ieškoti pagalbos, todėl mokiniai jaučiasi saugūs aptarti savo problemas.

Pagalbos ieškojimo elgsenai įtakos turi kultūriniai ir socialiniai veiksniai, nes studentai dažnai nesiryžta tiesiogiai kreiptis į konsultantus dėl stigmos. Siekdamos spręsti šią problemą, mokyklos vykdo informavimo kampanijas, psichikos sveikatos seminarus ir bendraamžių paramos iniciatyvas, kad normalizuotų pagalbos ieškojimą. Mokytojai, veikiantys kaip patikimi asmenys, mokomi atpažinti nerimo požymius ir nukreipti mokinius į tinkamus išteklius, taip užpildant atotrūkį tarp mokinių ir konsultantų.

Tėvai taip pat įtraukiami į šias pastangas: rengiami seminarai, kuriuose jie mokomi atpažinti nerimo simptomus ir skatinti vaikus ieškoti pagalbos. Be to, anoniminės apklausos ir grįžtamojo ryšio formos suteikia mokiniams netiesioginių būdų pranešti apie savo poreikius nebijant vertinimo.

Nepaisant šių priemonių, iššūkių išlieka, nes kai kurie mokiniai, prieš kreipdamiesi profesionalios pagalbos, gali labiau pasikliauti neformaliais paramos šaltiniais, pavyzdžiui, draugais ar šeima. Siekdamos sušvelninti šią problemą, mokyklos vis dažniau naudoja technologines platformas, pavyzdžiui, internetinius konsultavimo portalus ir psichikos sveikatos programėles, kad pagalbos ieškojimas būtų prieinamesnis ir ne toks bauginantis.

Turkijos mokyklos, derindamos struktūrinius protokolus su pastangomis mažinti stigmą ir skatinti psichikos sveikatos raštingumą, siekia sukurti aplinką, kurioje pagalbos ieškojimas yra natūrali ir skatintina reakcija į nerimą.

Konkrečios priemonės

Siekiant veiksmingai spręsti nerimo problemą Turkijos mokyklose, konkrečiomis priemonėmis galima įgyvendinti mokytojų mokymo programas, padedančias atpažinti ir valdyti nerimo požymius, ir kurti palankią aplinką klasėse. Nuoseklią intervenciją ir konsultacijas užtikrina mokyklose veikiančios psichikos sveikatos komandos, sudarytos iš konsultantų, psichologų ir administratorių. Sąmoningumo ir atsipalaidavimo technikų, pavyzdžiui, kvėpavimo pratimų ar jogos, integravimas į kasdienę veiklą gali padėti mokiniams valdyti stresą. Mokyklos taip pat gali rengti tėvų švietimo seminarus, kad padidintų informuotumą ir suteiktų šeimoms priemonių, padedančių palaikyti vaikų psichikos sveikatą. Bendraamžių mentorystės programos leidžia mokiniams teikti emocinę paramą vieni kitiems, o technologiniai sprendimai, pavyzdžiui, psichikos sveikatos programėlės ir virtualios konsultacijos, padaro pagalbą prieinamesnę ir konfidencialesnę. Tokios iniciatyvos, kaip pasirengimas egzaminams "be nerimo", įskaitant bandomuosius egzaminus be streso, gali sumažinti akademinį spaudimą. Standartizuotos metinės psichikos sveikatos apklausos padeda nustatyti poreikius ir nukreipti pritaikytas intervencines priemones. Emocinio raštingumo įtraukimas į mokymo programą skatina atsparumą ir įveikos įgūdžius nuo ankstyvo amžiaus. Partnerystė su psichikos sveikatos specialistais, universitetais ir nevyriausybinėmis organizacijomis sustiprina šias pastangas, nes siūlo specializuotus mokymus ir paramą.

Co-funded by the European Union

Kartu šios priemonės sukuria aktyvų ir holistinį požiūrį į nerimo mažinimą ir psichinės gerovės puoselėjimą mokyklose.

Nepatenkinti poreikiai

Viena iš svarbių spragų yra tai, kad mokiniai, tėvai ir pedagogai nėra plačiai išprusę psichikos sveikatos srityje, todėl nerimas atpažįstamas ir į jį įsikišama pavėluotai. Nors kai kuriose mokyklose mokytojams rengiami pagrindiniai mokymai, daugeliui jų vis dar trūksta tinkamų įgūdžių ar pasitikėjimo, kad galėtų veiksmingai spręsti psichikos sveikatos problemas.

Kita problema - profesionalių konsultantų trūkumas, daugelis mokyklų pasikliauja riboto skaičiaus darbuotojais, kurie gali neturėti specialaus pasirengimo su nerimu susijusiems sutrikimams. Be to, dėl kultūrinės stigmos, susijusios su psichikos sveikata, mokiniai ir šeimos nesikreipia pagalbos, todėl apie daugelį atvejų nepranešama arba jie negydomi.

Be to, dažnai nepakanka išteklių ilgalaikei paramai. Dabartinės intervencinės priemonės labiau orientuotos į tiesioginį stresą keliančius veiksnius, pavyzdžiui, egzaminus, o ne į pagrindines nerimo priežastis ar ilgalaikę psichologinę pagalbą. Ypač kaimo vietovėse esančios ir nepakankamai finansuojamos mokyklos susiduria su išteklių skirtumais, nes jose mažiau galimybių gauti profesionalias konsultacijas ar pažangias programas.

Galiausiai, duomenimis grindžiamos intervencijos vis dar vystosi; nors mokyklos atlieka poreikių vertinimus, sistemingo duomenų rinkimo visoje šalyje trūkumas riboja galimybes kurti pritaikomus ir tikslingus sprendimus. Norint pašalinti šias spragas, reikalingos visapusiškos reformos, įskaitant didesnį finansavimą, aktyvesnes informavimo kampanijas ir glaudesnį mokyklų, psichikos sveikatos specialistų ir politikos formuotojų bendradarbiavimą.

5. Baigiamieji svarstymai

WAI (Wellbeing@Artificial Intelligence) projektas išryškino esminį vaidmenį sprendžiant mokinių nerimo problemas švietimo aplinkoje, ypač atsižvelgiant į iššūkius, paaštrėjusius dėl COVID-19 pandemijos ir vis didėjančios skaitmeninių priemonių integracijos mokyklose. Vykdydami šį tarptautinį bendradarbiavimą, tyrėme įvairius nerimo valdymo mokyklose metodus, daugiausia dėmesio skirdami septynių šalių patirčiai ir įgyvendinamoms strategijoms: Portugalijoje, Prancūzijoje, Graikijoje, Lietuvoje, Lenkijoje, Slovėnijoje ir Turkijoje.
Mūsų tyrimai parodė, kad nerimas yra plačiai paplitusi problema švietimo aplinkoje, turinti didelę reikšmę ir akademiniams rezultatams, ir mokinių emocinei savijautai. Projektas atskleidė, kad nors nerimo simptomai skirtingose kultūrose ir švietimo sistemose gali pasireikšti skirtingai, pagrindiniai veiksniai - akademinis spaudimas, socialiniai lūkesčiai ir skaitmeninės aplinkos iššūkiai - yra bendri.

Pagrindinės išvados:

1. Nerimo poveikis švietimui

Nerimas yra ne tik asmeninis mokinių iššūkis, bet ir kliūtis veiksmingam mokymuisi. Jis neigiamai veikia tokias pažintines funkcijas kaip darbinė atmintis, dėmesys ir sprendimų priėmimas, kurios yra gyvybiškai svarbios siekiant akademinės sėkmės.

2. Skirtingos strategijos įvairiose šalyse

Tyrimas atskleidė įvairias skirtingose šalyse taikomas strategijas, įskaitant mokytojų mokymą, gerovės programų įgyvendinimą ir skaitmeninių priemonių, skirtų mokinių psichikos sveikatai stebėti ir palaikyti, integravimą. Šie metodai rodo, kaip svarbu teikti specialiai pritaikytą paramą, atitinkančią vietos švietimo sistemą ir kultūrinį kontekstą.

3. Technologijų ir dirbtinio intelekto vaidmuo

Dirbtinis intelektas (DI) turi didelį potencialą mažinant nerimą, siūlant individualizuotą paramą ir ankstyvą intervenciją pasitelkiant išmaniąsias švietimo priemones. WAI projekto dėmesys dirbtiniu intelektu paremtiems sprendimams, pavyzdžiui, personalizuotoms rekomendacijų sistemoms, rodo, kad technologijos gali padėti kurti palankią ir įtraukią mokymosi aplinką.

4. Etiniai aspektai

Viso projekto metu svarbiausi buvo etiniai aspektai, susiję su duomenų privatumu, sutikimu ir atsakingu dirbtinio intelekto naudojimu. Skaidrumo užtikrinimas ir mokinių privatumo apsauga naudojant dirbtinio intelekto priemones yra labai svarbūs siekiant išlaikyti pasitikėjimą švietimo technologijomis.

5. Mokytojų mokymas ir profesinis tobulėjimas

Visose išvadose labai svarbi tema buvo būtinybė suteikti pedagogams priemonių, žinių ir įgūdžių, kad jie galėtų atpažinti ir spręsti mokinių nerimo simptomus. Nuolatinis profesinis tobulėjimas tiek psichikos sveikatos, tiek technologinių priemonių srityje yra labai svarbus siekiant puoselėti atjaučiančią ir veiksmingą ugdymo aplinką.

Rekomendacijos

1. Glaudesnis bendradarbiavimas ir dalijimasis žiniomis

WAI projekte pabrėžiama tarpkultūrinio bendradarbiavimo vertė sprendžiant bendrus iššūkius. Nuolatinis dalijimasis gerąja patirtimi ir strategijomis tarp šalių gali pagerinti bendrą supratimą, kaip spręsti nerimo problemą mokyklose.

2. Investicijos į dirbtinio intelekto ir psichikos sveikatos priemones

Švietimo sistemos turėtų ir toliau tirti ir investuoti į dirbtinio intelekto sprendimus, kuriais mokiniams būtų teikiama individualizuota psichikos sveikatos pagalba. Šios priemonės turėtų būti kuriamos atsižvelgiant į pedagogų, psichikos sveikatos specialistų ir mokinių indėlį, kad būtų užtikrintas jų tinkamumas ir veiksmingumas.

3. Įtraukiojo ugdymo praktika

Reikėtų stiprinti pastangas skatinti įtraukųjį švietimą, ypač mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių. Pritaikytų programų, skirtų akademiniams ir emociniams poreikiams tenkinti, integravimas gali padėti mažinti atskirtį ir ugdyti mokinių priklausomybės jausmą.

4. Politika ir struktūrinė parama

Politikai turi teikti pirmenybę psichikos sveikatai ir gerovei kaip platesnės švietimo darbotvarkės daliai. Tai apima aiškių psichikos sveikatos pagalbos integravimo sistemų sukūrimą ir užtikrinimą, kad švietimo politikoje atsispindėtų subalansuoto požiūrio į akademinį ir emocinį vystymąsi poreikis.

Išvada

WAI projektas suteikia vertingų įžvalgų apie iššūkius, su kuriais susiduria mokiniai, susiduriantys su nerimu, ir švietimo sistemų vaidmenį sprendžiant šias problemas. Akivaizdu, kad toliau kuriant palankią mokymosi aplinką, kurioje mokiniai galėtų sėkmingai mokytis akademiškai ir emociškai, labai svarbu taikyti įvairiapusį požiūrį - derinti dirbtinio intelekto priemones, mokytojų mokymą ir įtraukią ugdymo praktiką. Šio tarptautinio bendradarbiavimo metu išmoktos pamokos - tai būsimų pastangų gerinti mokinių gerovę planas, užtikrinantis, kad švietimo sektoriuje psichikos sveikatai būtų skiriamas deramas dėmesys.

6. Nuorodos

1. EBPO ir Europos Sąjunga (2022), Sveikata iš pirmo žvilgsnio: Europe 2022: State of Health in the EU Cycle, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/507433b0-en .
2. Polanczyk, G. V., Salum, G. A., Sugaya, L. S., Caye, A., & Rohde, L. A. (2015). Metinė mokslinių tyrimų apžvalga: Vaikų ir paauglių psichikos sutrikimų paplitimo pasaulyje metaanalizė. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 56(3), 345-365. https://doi.org/10.1111/jcpp.12381 .
3. Canino, G., Shrout, P. E., Rubio-Stipec, M., Bird, H. R., Bravo, M., Ramirez, R., et al. (2004). DSM-IV vaikų ir paauglių sutrikimų rodikliai Puerto Rike. Archives of General Psychiatry, 61(1), 85-93.
4. Vicente, B., Saldivia, S., de la Barra, F., Kohn, R., Pihan, R., Valdivia, M., et al. (2012). Vaikų ir paauglių psichikos sutrikimų paplitimas Čilėje: Bendruomenės epidemiologinis tyrimas. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 53(10), 1026-1035. https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2012.02566 .
5. Canals J, Voltas N, Hern.ndez-Mart.nez C, Cosi S, Arija V (2019) DSM-5 nerimo sutrikimų paplitimas, komorbidiškumas ir simptomų pastovumas Ispanijos ankstyvojo amžiaus paaugliams. Eur Child Adolesc Psychiatry 28(1):131-143. https:// doi. org/ 10. 1007/s00787- 018- 1207-z.
6. Solmi M, Radua J, Olivola M, Croce E, Soardo L, Salazar de Pablo G, Shin J, Kirkbride JB, Jones P, Kim JH, Kim JY, Carvalho AF, Seeman MV, Correll CU, Fusar - Poli P (2022). Psichikos sutrikimų pradžios amžius visame pasaulyje: plataus masto 192 epidemiologinių tyrimų metaanalizė. Mol Psychiatry 27(1):281-295. https:// doi. org/ 10. 1038/ s41380- 021- 01161-7.
7. Weems, C. F., Costa, N. M. (2005). Vaikystės nerimo simptomų ir baimių raiškos raidos skirtumai. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 44(7), 656-663. https://doi: 10.1097/01.chi.0000162583.25829.4b.
8. Essau, C. A., Lewinsohn, P. M., Olaya, B., & Seeley, J. R. (2014). Nerimo sutrikimai paaugliams ir psichosocialiniai rezultatai sulaukus 30 metų. Journal of affective disorders, 163, 125-132. https://doi.org/10.1016/j.jad.2013.12.033
9. Rapee, R. M., Schniering, C. A., & Hudson, J. L. (2009). Nerimo sutrikimai vaikystėje ir paauglystėje: kilmė ir gydymas. Annual review of clinical psychology, 5, 311-341. https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.032408.153628
10. Moran T. P. (2016). Nerimas ir darbinės atminties gebėjimai: A meta-analysis and narrative review. Psychological bulletin, 142 (8), 831-864. https://doi.org/10.1037/bul0000051
11. Lukasik, K. M., Waris, O., Soveri, A., Lehtonen, M., & Laine, M. (2019). Nerimo ir streso ryšys su darbinės atminties našumu didelėje ne depresija sergančių asmenų imtyje. Frontiers in psychology, 10, 4. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00004
12. Piqueras, J. A., Falcó, R., Rico-Bordera, P., Canals, J., Espinosa-Fernández, L., Vivas-Fernández, M., Garcia-Lopez, L. J., & PROCARE komanda (2024). Emocinių sutrikimų rizikos paauglių identifikavimas naudojant latentinio profilio analizę: A Personalized, Transdiagnostic Preventive Intervention. Vaikų psichiatrija ir žmogaus raida, https://doi.org/10.1007/s10578-024-01689-z.

13. Stockings EA, Degenhardt L, Dobbins T, Lee YY, Erskine HE, Whiteford HA, Patton G (2016) Jaunų žmonių depresijos ir nerimo prevencija: visuotinės, atrankinės ir indikacinės prevencijos bendro veiksmingumo apžvalga. Psychol Med 46(1):11-26. https:// doi. org/ 10. 1017/ S0033 29171 50017 25
14. Caldeira, C., Chen, Y., Chan, L., Pham, V., Chen, Y., & Zheng, K. (2018). "Mobiliosios programėlės nuotaikai stebėti: funkcijų ir naudotojų atsiliepimų analizė". AMIA Annual Symposium proceedings, Apr 16;2017:495-504.
15. Bucci S, Schwannauer M, Berry N. (2019). "Skaitmeninė revoliucija ir jos poveikis psichikos sveikatos priežiūrai". Psychol Psychother.92(2):277-297.
16. Carl JR, Jones DJ, Lindhiem OJ, Doss BD, Weingardt KR, Timmons AC, Comer JS. (2022) "Skaitmeninės psichikos sveikatos terapijos reguliavimas: (1): "Psichologinės medicinos terapijos galimybės, iššūkiai ir esminis psichologų vaidmuo". Br J Clin Psychol. Jan:61 Suppl 1:130-135.
17. McIntyre RS, Greenleaf W, Bulaj G, Taylor ST, Mitsi G, Saliu D, Czysz A, Silvesti G, Garcia M, Jain R. (2023) "Digital health technologies and major depressive disorder". CNS Spectr. Dec;28(6):662-673.
18. De Angel V, Lewis S, White K, Oetzmann C, Leightley D, Oprea E, Lavelle G, Matcham F, Pace A, Mohr DC, Dobson R, Hotopf M. (2022) "Digital health tools for the passive monitoring of depression: a systematic review of methods". NPJ Digit Med. Jan 11;5(1):3.
19. Chen L, Chen P ir Lin Z., (2020) "Dirbtinis intelektas švietime: A Review", IEEE Access, 8:75264-75278.

7. Priedai

7.1.1. Pusiau struktūruoto interviu vadovas

Struktūrizuotas_interviu_su_logu.docx
https://docs.google.com/document/d/1R1E4XZOjO2skMx0snAtdGq751sdcghE9/edit?usp=drive_link&ouid=116470601382900771807&rtpof=true&sd=true

7.1.2. Porto universiteto (Portugalija) Medicinos fakulteto etikos komiteto pritarimo ataskaita

Ofício Parecer_230_CEFMUP_24
https://drive.google.com/file/d/110b1XSZYdtO03D-vh93ThvwjNI7rCHXW/view?usp=drive_link

7.1.3. Dalyvio informacijos lapas ir sutikimo forma

Informavimo_sutikimo_formos_logas
https://docs.google.com/document/d/1O0-UX5yws_EMR2-IFwUqXO-mq4DJOKk0/edit?usp=drive_link&ouid=116470601382900771807&rtpof=true&sd=true